

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบริบทของพื้นที่ปัจจัยการบริหารจัดการและเงื่อนไขในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 3 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมภิบาลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมภิบาลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบริบทของพื้นที่ปัจจัยการบริหารจัดการและเงื่อนไขในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนท้องถิ่น และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาเสนอเป็น 2 ประเด็นดังนี้

บริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ประสบผลสำเร็จ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา

1.1 ประวัติความเป็นมาของตำบลแม่ทา และป่าชุมชนแม่ทาดำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ชาวบ้านอพยพมาอยู่อาศัยเมื่อปี พ.ศ. 2186 โดยมีชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ลัวะ ชุนกองอพยพมาจากเมืองเชียงใหม่ แถบบริเวณแจ้งหัวริน เนื่องจาก การหลีกเลี่ยงการเก็บภาษี 4 บาท ในขณะนั้น ต่อมา มีชาวเชียงแสน (เชียงราย) หนีพ่ายศึกหัวเมือง เข้าแม่หนึ่ง และชาวละคอนสัญชาติเป็น ขมุ เขมร หนีศึกจากเมืองเขลางนคร(ลำปาง) เข้ามาสมทบใน

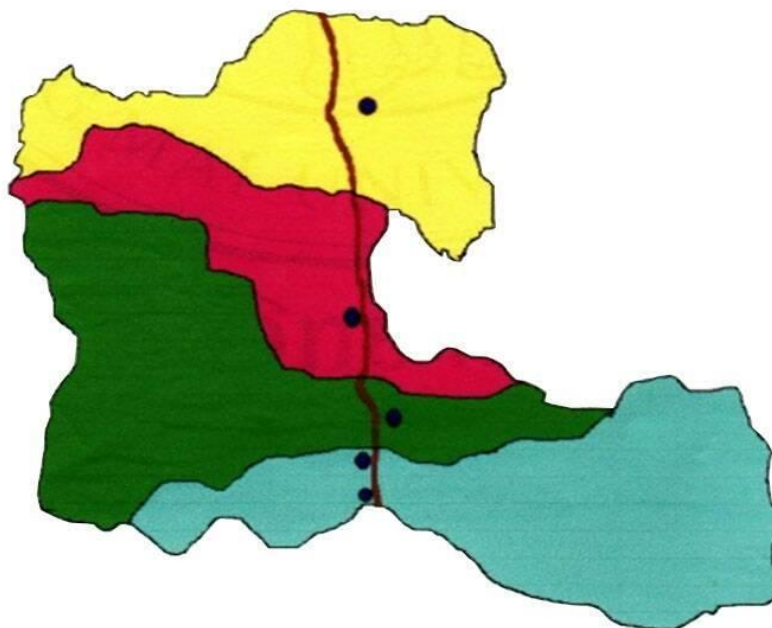
ภายหลัง ในด้านการปกครองสมัยนั้นมีการตั้งแก่ป่าปกครองกันเอง ต่อมาชาวบ้านถูกอาญาเจ้า
ข่มเหงโดยไม่เป็นธรรม ปุ๋นน้อยจุมปู ซึ่งเป็นหัวหน้าจึงนำชาวบ้านมาตั้งรากฐานที่บ้านโห้งป่าหมาก
และมีคนมาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นบ้านหัวทุ่ง บ้านช้อกลาง บ้านท่าข้าม บ้านโห้ง
บ้านขามเปี้ย บ้านห้วยทราย บ้านปานอด บ้านม่อน และบ้านดอนชัย เมื่อมีการรวมหัวเมืองเป็น
ประเทศไทย (ประเทศสยาม) ขึ้นมา ก็ยกเลิกหัวทุ่ง ตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ขึ้น ประชาชนก็ขอมมา
สังกัดอยู่ในเมืองเชียงใหม่ เพราะไปประชุมทางแขวงสะดวกกว่า เนื่องจากมีที่พักค้างคืนที่บ้านญาติ
เพราะถ้าหากอยู่ในเขตลำพูนไปประชุมที่แขวงป่าซางไม่สะดวก เนื่องจากระยะทางไกล ไม่มีที่พัก
ค้างคืนเพราะไม่มีบ้านญาติ ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2537 ได้มีการจัดตั้งกิ่งอำเภอแม่ออน แยกออกมา
จากอำเภอสันกำแพงและปี พ.ศ. 2550 กิ่งอำเภอแม่ออนได้ยกฐานะเป็นอำเภอแม่ออน ปัจจุบันตำบล
แม่ทา ตั้งอยู่ในอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งใน 6 ตำบลของอำเภอแม่ออน จังหวัด
เชียงใหม่ โดยอยู่ห่างจากอำเภอแม่ออน ประมาณ 35 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัดเชียงใหม่
ประมาณ 80 กิโลเมตร ครอบคลุม 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านท่าม่อน บ้านท่าข้าม บ้านช้อกลาง
บ้านห้วยทราย บ้านปานอด บ้านดอนชัย บ้านใหม่ดอนชัยและตำบลแม่ทาได้รับการยกฐานะจาก
สภาตำบลเป็น อบต. เมื่อ วันที่ 22 ธันวาคม 2542 โดยมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 4,748 คน จำแนก
เป็นชาย 2,403 คน หญิง 2,345 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา. 2556 : ออนไลน์) โดยมี
อาณาเขตของตำบล ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลทาเหนืออำเภอแม่ออน และตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง
จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลทาลาดุกอำเภอแม่ทา และตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง
จังหวัดลำพูน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลทุ่งกว้าว อำเภอเมืองปาน และตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง
จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

ภาพที่ 5 แผนที่ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา (2557 : ออนไลน์)

1.2 เนื้อที่ อบต.แม่ทา มีเนื้อที่ประมาณ 74,208 ไร่ หรือประมาณ 128.3 ตารางกิโลเมตร แบ่งการใช้พื้นที่ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ พื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำเกษตร ประมาณ 21,475 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29 พื้นที่ป่า ประมาณ 52,733 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 71

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา มีเทือกเขาน้อยใหญ่ สลับซับซ้อนเป็นแบบลูกคลื่นลอนลาด สภาพดินทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย และดินเหนียวในที่หุบเขา

1.4 สภาพทางเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา ทำสวน และทำไร่ การเลี้ยงสัตว์) และหัตถกรรมพื้นบ้าน พืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ลำไย มะม่วง กุ้ง มะขามขุ่น ข้าวโพดฝักอ่อน ส่วนการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โคนม เลี้ยงวัวขุน วัวพื้นบ้าน และเลี้ยงหมู และหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ การนำไม้ไผ่จากป่าใช้สอยมาสานตะกร้า และพัด ขายหลังฤดูเพาะปลูก

1.5 สภาพทางสังคม การศึกษา วัฒนธรรมและประเพณี และสถาบันด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชุมชน

1.5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชนวิถีชีวิตของชุมชนมีความสัมพันธ์ระบบเครือญาติกันตั้งแต่สมัยเริ่มก่อตั้งชุมชนต่อมาชุมชนมีการขยายตัวใหญ่ขึ้นเริ่มมีการจัดการเรื่อง

การปกครองโดยมีผู้นำหมู่บ้านและลูกบ้านในรูปแบบระบบอุปถัมภ์ และร่วมกันจัดทำกฎชุมชน คำบดแม่ทา เป็นข้อปฏิบัติในด้านการปกครองกันเองภายในชุมชนเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย เช่น การห้ามยิงปืนในยามวิกาล ห้ามลักลอบซื้อตปลาและมีการตั้งรางวัลสำหรับผู้แจ้งด้วย

1.5.2 การศึกษามีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียน ขยายโอกาส) จำนวน 1 แห่ง ซึ่งในสถาบันการศึกษาทั้ง 2 ระดับนั้น ได้มีการสอดแทรกเนื้อหา เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน นอกจากนี้ยังมีระบบการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งทาง ชุมชนจัดให้มีการเรียนการสอนโดยการสนับสนุนจากอบต. แม่ทา มูลนิธิศุภนิมิตและเครือข่าย การเรียนรู้ของชุมชน เช่น งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนรวมถึงการจัดการ เรียนการสอนที่มีการแลกเปลี่ยนในรูปแบบเครือข่ายด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยพื้นที่ตำบลแม่ทามีแหล่งเรียนรู้ที่แบ่งเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้กับชุมชนประกอบด้วย 9 จุดเรียนรู้ ได้แก่ 1) ฐานเรียนรู้ด้านพลังงานทางเลือกมี 1 จุดเรียนรู้ 2) ฐานเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชนมี 4 จุด เรียนรู้ 3) ฐานเรียนรู้ด้านเกษตรยั่งยืนมี 3 จุดเรียนรู้ 4) ฐานเรียนรู้ด้านสวัสดิการและกองทุนมี 2 จุด เรียนรู้ 5) ฐานเรียนรู้ด้านการจัดการทรัพยากรมี 3 จุดเรียนรู้ 6) ฐานเรียนรู้ด้านองค์กรชุมชนมี 2 จุด เรียนรู้ 7) ฐานเรียนรู้ด้านเยาวชนคนรุ่นใหม่มี 1 จุดเรียนรู้ 8) ฐานเรียนรู้ด้านการปลูตั่วชุมชนมี 2 จุด เรียนรู้ 9) ฐานเรียนรู้ด้านการศึกษากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 1 จุดเรียนรู้ โดยในแต่ละจุดเรียนรู้ จะมีปราชญ์ชุมชนเป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้ารับการศึกษาดูงาน ในปัจจุบันพื้นที่ตำบลแม่ทา มีคน ดันแบบด้านวิถีพอเพียง ด้านเกษตรยั่งยืน ด้านคนดีศรีสังคม ด้านทรัพยากร ด้านบัญชีครัวเรือน ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านพลังงาน ด้านภูมิปัญญา และด้านเยาวชน เป็นต้น ซึ่งการมีแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนมีส่วนส่งเสริมต่อการจัดตั้งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันในเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตของชุมชน จำนวน 7 หมู่บ้าน รวม 78 กลุ่ม เช่น กลุ่มคณะกรรมการป่ากลุ่มอมทรัพย์ เพื่อการผลิตกลุ่มประปาภูเขาศูนย์สาธารณสุขตลาด กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาสาสมัครตำรวจบ้าน กลุ่ม คณะกรรมการดูแลน้ำ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่ทายังยืนจำกัด และกลุ่มคณะกรรมการบริหาร กองทุนป่าชุมชน

1.5.3 วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและ พราหมณ์ โดยมีวัดและสำนักสงฆ์ในพื้นที่ จำนวน 5 แห่งและมีศาลเจ้าจำนวน 1 แห่ง นอกจากนี้ยัง ปรากฏพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ เช่นการขึ้นตัวดั่งสี่ (ชุมชนเทวดา) สืบชะตาต่างๆ การเรียก ขวัญ(ส่องขวัญ) การเลี้ยงผีขุนน้ำ การเลี้ยงผีฝาย การเลี้ยงผีต้นตระกูล ตลอดจนความเชื่อทางไสย ศาสตร์ เวทมนต์คาถาต่างๆ เป็นต้น

1.5.4 สถาบันด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชุมชน โดยมีสถาบันพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา เปรียบเสมือนเป็นหน่วยงานหลักของตำบลแม่ทา

ที่เชื่อมโยงงาน 2 ส่วน คือ งานด้านทรัพยากรธรรมชาติและงานด้านเกษตร แล้วกำหนดคู่เป้าหมาย การพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ตำบลแม่ทา โดยมีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตำบลแม่ทา มีหน้าที่อันประกอบไปด้วย

- 1) ประสานและสร้างความร่วมมือการทำงานขององค์กรต่างๆ ในชุมชนด้านการจัดการ
- ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น
- 2) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอก
- ชุมชน
- 3) พัฒนาเสนอโครงการ และจัดหางบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานกิจกรรมด้าน
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น โดยมีสถาบันพัฒนาทรัพยากรและเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา
- มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนแม่ทาแบบบูรณาการ เช่น การพิจารณา
- คัดกรององค์กร หน่วยงาน และงบประมาณที่เข้ามาสนับสนุนงานพัฒนาในชุมชนแม่ทา การบริหาร
- จัดความสัมพันธ์ และสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในตำบลแม่ทา การจัดการองค์ความรู้
- และสรุปบทเรียนการดำเนินงานการพัฒนาของชุมชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้สร้างศักยภาพ
- องค์กรชุมชน การเผยแพร่องค์ความรู้ชุมชนสู่บุคคล หน่วยงานองค์กรภายในและภายนอก
- การประสานงาน และสร้างกลไกการขับเคลื่อนงานพัฒนาของชุมชน และการพัฒนาบุคลากรเป็น
- วิทยากรท้องถิ่นในการถ่ายทอดองค์ความรู้ชุมชนรวมทั้งพัฒนาและสร้างศูนย์แห่งเรียนรู้ชุมชน
- และผลิตสื่อชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

1.6 ที่ตั้งของพื้นที่ป่าชุมชนแม่ทาป่าชุมชนบ้านแม่ทา มีพื้นที่ 52,733 ไร่หรือร้อยละ 71 ของพื้นที่ครอบคลุม 6 หมู่บ้านยกเว้นหมู่ที่ 3 โดยแบ่งพื้นที่ป่าออกเป็น 2 ประเภท คือป่าใช้สอยมีพื้นที่ประมาณ 17,907 ไร่หรือร้อยละ 24 ของพื้นที่และป่าอนุรักษ์มีพื้นที่ประมาณ 34,826 ไร่หรือร้อยละ 47 ของพื้นที่สภาพป่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ป่าดงดิบป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ โดยมีพันธุ์ไม้ยืนต้นที่สำคัญ ได้แก่ ไม้รัง เหียง โลด ประดู่ และฮ้อยจัน สำหรับพืชในป่าเบญจพรรณมีพันธุ์ไม้ที่เป็น ไม้ต้น ได้แก่ สัก แดง รัง เต็ง และตุมกาขาว ซึ่งชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรและพืชอาหารมากกว่าการนำมาใช้ด้านอื่น เช่น หางรอก แคะหัวหมู มะแฟน และของป่าที่สำคัญ ได้แก่ หน่อไม้เห็ด ผักป่า และน้ำผึ้ง ส่วนสัตว์ป่าหายาก ได้แก่ นก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม กลุ่มสัตว์เลื้อยคลานกลุ่มสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลา รวมทั้งของป่าหายาก อาทิ เห็ด น้ำผึ้งป่า และไข่มดแดง เป็นต้น ปัจจุบันตำบลแม่ทามีป่าต้นน้ำจำนวน 4 จุด ได้แก่

- 1.6.1 ป่าแม่บอน ป่าแม่แทน ดิขเขต อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
- 1.6.2 ป่าห้วยน้ำขุ่น ดิขเขต อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน
- 1.6.3 ป่าแม่เลาะ ดิขเขต อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
- 1.6.4 ป่าแม่ปงกา ดิขเขต อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

ร่วมกันปกป้องและดูแลรักษาผืนป่า (อนันต์ ดวงแก้วเรือน และคณะ. 2555 :56-57)

1.8 ภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

1.8.1 ประเพณีการเลี้ยงผิขุนน้ำ เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาป่าต้นน้ำ โดยมีการเลี้ยงในวันแรม 9 ค่ำเดือน 9 หรือช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบนบานให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์ และขอบคุณผิขุนน้ำที่ให้น้ำ และการยืนยันต่อผิขุนน้ำด้วยว่าชาวบ้านทุกคนยังถือตามข้อปฏิบัติในการรักษาป่าบริเวณผิขุนน้ำ

1.8.2 ประเพณีการเลี้ยงผีผาย เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำในพื้นที่ป่า โดยมีการเลี้ยงในวันล่องเหมือง (คือวันที่นัดแนะกันซ่อมแซม คูแผลเหมืองและผายในแต่ละปีก่อนที่จะปล่อยน้ำเข้าเหมือง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบนบานให้ผีผายช่วยดูแลรักษาลำเหมืองและผายไม่ให้เกิดความเสียหายและชำรุดได้ง่าย และได้ผลผลิตจากการเพาะปลูกดี

1.8.3 ประเพณีการเลี้ยงผีเจ้าป่าเจ้าเขา เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ต้นไม้ โดยมีการเลี้ยงก่อนที่จะมีการตัดต้นไม้ในพื้นที่ป่า ด้วยมีความเชื่อที่ว่าผีเจ้าป่าเจ้าเขาให้คุณให้โทษ หากไม่มีการบอกกล่าวและตัดไม้ทำลายป่าโดยนำไปใช้ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบอกกล่าวให้รุกขเทวดาหรือนางไม้ที่ปกปักรักษาต้นไม้ได้รับรู้และอพยพย้ายไปอยู่ที่ต้นไม้อื่น และการเลี้ยงก็ตามแต่สภาวะว่าเป็นต้นไม้ขนาดเล็กใหญ่ไม่เท่ากัน และหากเป็นต้นไม้ใหญ่ก็ต้องจัดทำพิธีการให้เหมาะสมด้วย

1.9 บทบาทของ อบต. แม่ทา ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายภายใต้ภารกิจถ่ายโอนอำนาจจากกรมป่าไม้ ให้มีอำนาจในด้านการดำเนินการ การส่งเสริม การสนับสนุน และการประสานงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และการจัดการไฟป่า ตามแผนยุทธศาสตร์ตำบลภายใต้แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ดังนี้

1.9.1 ด้านการอนุรักษ์และการตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ เช่น การฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการป่าชุมชนและการจัดการไฟป่า ให้แก่ประชาชน และเยาวชน รวมถึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและบทบาทผู้นำในการบริหารจัดการป่าแบ่งแนวเขตป่าชุมชน การจัดทำแปลงเพาะกล้าไม้ การทำการเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชและด้านสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของสารานุกรม และจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน เป็นต้น

1.9.2 การฟื้นฟูและบำรุงรักษาป่าต้นน้ำแม่ทา เช่น การจัดทำฝายชะลอน้ำ การปลูกหญ้าแฝกและพืชคลุมดิน ปลูกต้นไม้ริมห้วย เป็นต้น

1.9.3 การพัฒนาและการป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำ เช่น การสำรวจพื้นที่ป่าเพื่อจัดทำจุดและเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระบบนิเวศน์ป่าชุมชน การจัดทำคู่มือในการศึกษาด้วย

ตนเองเพื่อสร้างสื่อความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น การจัดทำแนวกันไฟและลาดตระเวนป่า การปลูกต้นไม้หลากหลายชนิดเสริมป่าธรรมชาติ การพัฒนาหมู่บ้านด้วยการปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะในวันสำคัญต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง การจัดแนวเขตความรับผิดชอบดูแลป่าชุมชนของแต่ละหมู่บ้านให้ชัดเจน การป้องกันการเกิดไฟป่า และการตั้งกฎ ระเบียบ และข้อบัญญัติตำบลว่าด้วยการจัดการป่าชุมชนตำบลแม่ทา เป็นต้น

1.9.4 การจัดการแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่และป่าชุมชน เพื่อเป็นแหล่งศึกษาวิจัยของคนในและนอกชุมชนภายใต้วิถีชีวิตและความเชื่อดั้งเดิมในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลแม่ทา เช่น การใช้กฎระเบียบป่าชุมชนที่ตกลงร่วมกัน และใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการบัญญัติไว้ในข้อบังคับตำบลว่าด้วยการจัดการป่าชุมชน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาในพื้นที่และการจัดทำฐานเรียนรู้ในเรื่องการบริหารจัดการป่าชุมชน และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การบูรณาการแผนชุมชนเข้ากับแผนพัฒนาตำบล ระบบประปาภูเขา การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบลแม่ทา กองทุนเยาวชนตำบลแม่ทา การปลูกป่าในวันสำคัญ การใช้ความเชื่อนับวิถีชีวิตดั้งเดิมเพื่อการส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน ได้แก่ พิธีกรรมบวชป่า พิธีกรรมเลี้ยงผีขุนน้ำ พิธีกรรมเลี้ยงผีเจ้าป่าเจ้าเขา เป็นต้น

1.10 การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรภายในและภายนอกพื้นที่ ดังนี้

1.10.1 องค์กรภายใน ประกอบด้วย

1.10.1.1 คณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน เป็นตัวแทนของหมู่บ้านผ่านการคัดเลือกจากมติที่ประชุมของสมาชิกป่าชุมชนหมู่บ้านมีจำนวน 15 - 20 คนซึ่งทุกคนที่ได้รับเลือกส่วนใหญ่จะเป็นแกนนำและผู้แทนที่ได้รับการยอมรับจากหมู่บ้านว่าเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ มีคุณธรรม มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ คือ การจัดทำกฎระเบียบการจัดการป่าชุมชนระดับหมู่บ้านรวมถึงการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เคร่งครัด และสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง รวมถึงรับพิจารณาการขออนุญาตการใช้ไม้ การตัดไม้ใช้สอยและที่ทำกินในเขตพื้นที่ป่าชุมชน การออกตรวจเฝ้าระวังและการจัดการป้องกันไฟป่า การจัดการประชุมปรึกษาหารือและประชาสัมพันธ์รณรงค์ปลูกจิตสำนึกของชาวบ้าน รวมถึงการประสานการทำงานกับคณะกรรมการป่าชุมชนตำบลแม่ทา และต้องไม่ปฏิบัติที่ขัดต่อข้อบัญญัติตำบลแม่ทาว่าด้วยการจัดการป่าตำบลแม่ทา

1.10.1.2 คณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนตำบลแม่ทา เป็นตัวแทนจากคณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกจากมติที่ประชุมของคณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน มีจำนวน 15 - 20 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี ติดต่อกันได้ไม่เกิน

2 วาระ มีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้คือ ประสานความร่วมมือการบริหารจัดการป่าชุมชนระดับตำบลร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน พิจารณานุมัติงบประมาณและดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนระดับตำบลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควบคุมและดูแลให้ชุมชนดำเนินกิจการภายใต้กฎ ระเบียบ และข้อบัญญัติตำบลแม่ท้าวด้วยการจัดการป่าตำบลแม่ท้าวติดตามและจัดทำรายงานการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตพื้นที่ตำบลแม่ท้าวต่อสภา อบต. แม่ท้าว อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.10.1.3 คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนป่าชุมชนแม่ท้าวเป็นตัวแทนที่เข้าได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการป่าชุมชนทุกหมู่บ้านมีบทบาทในด้านการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการดำเนินการใช้จ่ายเงินภายใต้วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในข้อบัญญัติตำบลแม่ท้าว ด้วยการจัดการป่าตำบลแม่ท้าว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชนตำบลแม่ท้าวให้เกิดประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการใช้เงินกองทุนป่าชุมชน จัดทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมของสมาชิกป่าชุมชนระดับหมู่บ้านอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และรายงานต่อคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนตำบลแม่ท้าวเพื่อนำเสนอรายงานต่อสภา อบต. แม่ท้าว ต่อไป

1.10.1.4 คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตำบลแม่ท้าวเป็นการรวมตัวกันของผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำที่เป็นทางการ มีบทบาทในด้านการประสานความร่วมมือกับองค์กรชุมชนทั้งในและนอกพื้นที่ โดยการเสนอโครงการเพื่อรองรับงบประมาณมาดำเนินการกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน นอกจากนั้น ยังเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลทางความคิดในการรวมกลุ่มและเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้านการอนุรักษ์ป่าตำบลแม่ท้าว และที่สำคัญเป็นแกนนำที่มีการทำงานอย่างจริงจัง ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นการทำงานที่ไม่มีเงื่อนไขทางผลประโยชน์มาชี้นำ จึงทำให้ไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการและไม่กระทบต่อความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

1.10.1.5 สถาบันพัฒนาทรัพยากรและเกษตรยั่งยืนแม่ท้าว เป็นสถานบันกลางที่เชื่อมโยงงาน 2 ภาคส่วนในพื้นที่ตำบลแม่ คือ งานด้านทรัพยากรธรรมชาติและงานด้านเกษตร มีบทบาทด้านการพัฒนาชุมชนตำบลแม่ท้าวแบบบูรณาการ ภายใต้ยุทธศาสตร์ตำบลร่วมกับ อบต. แม่ท้าว และเป็นกลไกขับเคลื่อนบุคคล หน่วยงาน และองค์กรภายในพื้นที่ให้เกิดนโยบายสาธารณะและทิศทางการทำงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การพิจารณาคัดกรององค์กร หน่วยงาน และงบประมาณที่เข้ามาสนับสนุนงานด้านการพัฒนาป่าชุมชนและด้านอื่น ๆ การจัดการองค์ความรู้และสรุปบทเรียนการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนเพื่อเผยแพร่สู่บุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในและนอกพื้นที่ ที่สามารถศึกษาค้นคว้าในรูปของวิทยากรท้องถิ่นหรือสื่อชุมชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยการจัดสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาและเพิ่มทักษะ

การประกอบอาชีพที่ของคนในชุมชน อาทิ ศูนย์เรียนรู้ด้านพลังงานทางเลือก ศูนย์เรียนรู้ด้าน
 วิชาหกิจชุมชน ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรยั่งยืนศูนย์เรียนรู้ด้านสวัสดิการและกองทุนศูนย์เรียนรู้ด้าน
 การจัดการทรัพยากร ศูนย์เรียนรู้ด้านองค์กรชุมชน ศูนย์เรียนรู้ด้านเยาวชนคนรุ่นใหม่ศูนย์เรียนรู้ด้าน
 การปศุสัตว์ชุมชน และศูนย์เรียนรู้ด้านการศึกษากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

1.10.1.6 สภาคเด็กและเยาวชนตำบลแม่ทา จัดตั้งโดย อบต. แม่ทา มีบทบาท
 ต่อชุมชนด้วยการเข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีบุคคลต้นแบบหรือผู้รู้ใน
 ชุมชนเป็นแกนนำ ในด้านการร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตำบลแม่ทา อาทิ เยาวชนคือเจ
 อาสาจัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้
 การเข้าร่วมทำแนวกันไฟ การเข้าร่วมเวรยามเฝ้าระวังไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง การเข้าร่วมอบรมสร้าง
 ความเข้าใจเรื่องการจัดการป่าและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การเข้าประชุมร่วมกับคณะกรรมการ
 ป่าชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อปรับปรุงกฎ ระเบียบ และข้อบัญญัติตำบลเพื่อให้เกิด
 การบังคับใช้ที่เหมาะสมและเกิดการยอมรับ การเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเพื่อสืบทอด
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเข้าร่วมสำรวจพื้นที่ป่าเพื่อจัดทำจุดและเส้นทางการศึกษาระบบนิเวศป่าชุมชน
 อย่างง่าย (บริเวณแปลงถาวร) และร่วมจัดทำคู่มือในการศึกษาด้วยตนเองเพื่อสื่อสารองค์ความรู้
 ท้องถิ่น รวมถึงการจัดตั้งกองทุนเยาวชนตำบลแม่ทาโดยมีจิตอาสาเป็นหลักที่ได้รับการขยายผลจาก
 การดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชนตำบลแม่ทาเป็นต้น

1.10.2 องค์กรภายนอก

1.10.2.1 สำนักงานป่าไม้จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยจัดการป่าต้นน้ำแม่ทา
 สำนักอนุรักษ์ที่ 16 เป็นหน่วยสนับสนุนสื่อและข้อมูลในด้านการปฏิบัติงานพัฒนาป่าชุมชน
 งานป้องกันรักษาป่า และงานควบคุมไฟป่า

1.10.2.2 ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสนับสนุน
 ด้านเทคนิค วิชาการด้านการจัดการป่า และงบประมาณ เพื่อกิจกรรมการตีแปลงประเมินสภาพป่า

1.10.2.3 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนสนับสนุนงบประมาณดำเนินกิจกรรม
 สำรวจที่ดินในเขตป่า การยกระดับที่ดินให้เป็นโฉนดชุมชน

1.10.2.4 มูลนิธิพัฒนาที่ยั่งยืน(ภาคเหนือ) สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการและ
 ความรู้เทคนิคการใช้เครื่องมือสำรวจพื้นที่ป่า เช่น จีพีเอส การดูแผนที่

1.10.2.5 โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ(UNDP)สนับสนุนด้าน
 งบประมาณที่เน้นการสร้างโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่า

1.10.2.6 กรีนเนทและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 สนับสนุนด้านการส่งเสริมอาชีพเสริมและให้สินเชื่อเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและช่วยลด

การฟังฟังป่า เช่น การปลูกยาสูบ ถั่วลิสง ข้าวโพดฝักอ่อน

1.10.2.7 มูลนิธิไฮริคเบิ้ลสนับสนุนงบประมาณที่เน้นการเปิดโอกาสให้หญิงชาย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากนั้น กลุ่มหรือองค์กรภายในพื้นที่ตำบลแม่ทาจังมีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอก อาทิ กลุ่มเครือข่ายเกษตรภาคเหนือ กลุ่มสมัชชาคนจน สมัชชาป่าชุมชนภาคเหนือ เพื่อยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนนอกเหนือจากแหล่งเรียนรู้ภายในพื้นที่ อย่างเช่น จุดเรียนรู้ป่าแม่บอน จุดเรียนรู้ป่าพิธีกรรม และจุดเรียนรู้ภูเขาสูงกลางป่า ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนตำบลแม่ทาจังด้วย

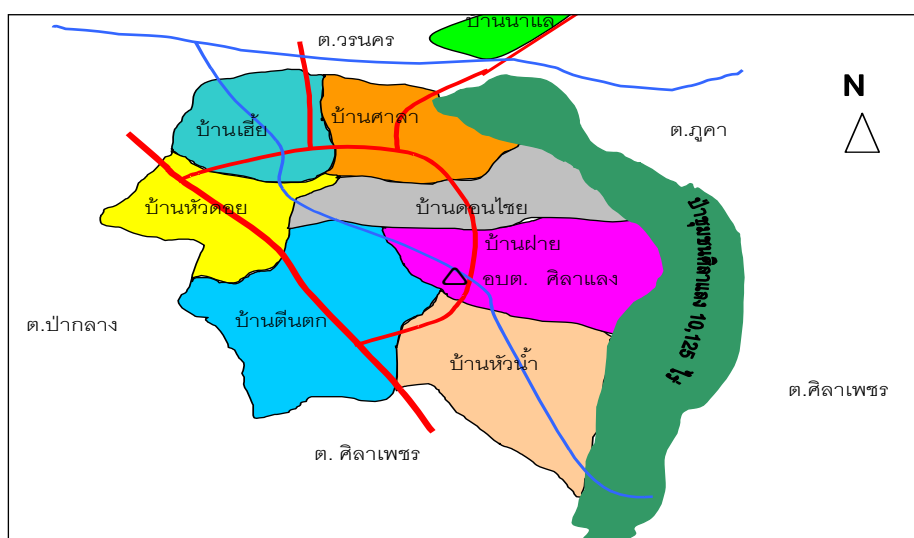
กล่าวโดยสรุป ตำบลแม่ทาจังส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้วิถีชีวิตของชุมชนที่ต้องพึ่งพิงป่าในพื้นที่ป่าต้นน้ำด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และอาศัยป่าเป็นแหล่งอาหาร ไม้ใช้สอย รวมถึงพืชสมุนไพรและการเก็บหาของป่าเป็นรายได้เสริม อบต. แม่ทาจัง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ตามกฎหมายร่วมกับองค์กรหรือสถาบันภายในชุมชนท้องถิ่นและส่งเสริมบทบาทของประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือ วิเคราะห์ปัญหาและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับ อบต. แม่ทาจัง ซึ่งการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้จะดำเนินการผ่านสถาบันหรือองค์กรในชุมชนที่ อบต. จัดตั้งขึ้นมาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ ในรูปแบบคณะกรรมการประจำหมู่บ้านและระดับตำบล เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเน้นการให้ความชอบธรรมแก่ระบบการจัดการแบบใช้ข้อตกลงร่วมและใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการบัญญัติข้อตกลงต่าง ๆ ควบคู่ไปกับมาตรการทางสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับว่าป่าเป็นสิทธิร่วมกันของชุมชน ป่าไม้ของรัฐหรือของบุคคล ขณะเดียวกัน อบต. แม่ทาจัง ได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกภายในชุมชนมีสำนึกพื้นฐานร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแสดงความคิดเห็นร่วม เพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านการใช้ทรัพยากรป่าไม้และสิทธิขั้นพื้นฐานที่ชุมชนพึงได้รับอย่างเหมาะสมกับระบบนิเวศและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจแบบเสมอภาคและพึ่งตนเองได้

2. เทศบาลตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

2.1 ประวัติความเป็นมา ตำบลศิลาแลงเดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลปัว ในปี พ.ศ. 2506 ได้จัดตั้งเป็นตำบลศิลาแลง มีจำนวน 17 หมู่บ้าน เหตุที่ชื่อ ศิลาแลง เนื่องจากจากลักษณะดินที่พบมากในบริเวณนี้ ตำบลศิลาแลงและมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ม้ง เมี่ยน ลัวะ ลื้อ และไทยพื้นเมือง ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 หมู่บ้านในพื้นที่จำนวน 10 หมู่บ้านได้ขอแยกตัวออกไปจัดตั้งเป็นตำบลภูคา และในปี พ.ศ. 2537 หมู่บ้านในพื้นที่จำนวน 3 หมู่บ้านได้ขอแยกตัวออกไปจัดตั้งเป็น

ตำบลป่ากลาง ปัจจุบันตำบลศิลาแลงมีจำนวน 8 หมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ชนเผ่า คือ เชื้อสายไทลื้อ มี 6 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเฮี้ย บ้านคอนไชย บ้านดินตอก บ้านหัวน้ำ บ้านหัวดอย และบ้านฝาย และเชื้อสายไทยพื้นเมือง มี 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านศาลา และบ้านนา ตำบลศิลาแลงห่างจากที่ว่าการอำเภอปัว ประมาณ 5 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดน่าน ประมาณ 66 กิโลเมตร ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็น อบต. ศิลาแลง เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 และปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยมีอาณาเขตของตำบล ดังนี้ (เทศบาลตำบลศิลาแลง. 2556 : ออนไลน์)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลวรรณคร อำเภอปัว จังหวัดน่าน
 ทิศใต้ติด ต่อต่อกับ ตำบลป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลศิลาเพชร อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ภาพที่ 7 แผนที่ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน
 ที่มา : เทศบาลตำบลศิลาแลง (2556 : ออนไลน์)

2.2 เนื้อที่ ตำบลศิลาแลงมีเนื้อที่ประมาณ 56,875 ไร่ หรือประมาณ 91 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นที่ราบ ร้อยละ 65 ภูเขาและป่าไม้ ร้อยละ 34 (กาญจนา หงส์รัตน์. 2553 : 332)

2.3 ลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสลับกับที่ราบเชิงเขาและหุบเขาลักษณะดินเป็นดินเหนียวและดินร่วนปนทราย โดยสภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยอินทรีย์วัตถุตามธรรมชาติ

2.4 สภาพทางเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่

การทำนาข้าวเหนียว ทำไร่ ทำสวน การปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ผักกาด ถั่วลิสง ข้าวโพด ยาสูบ แตงกวา ถั่วเหลือง การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ หมู วัว ควาย ไก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ การเลี้ยงปลา และอาชีพอื่นๆ เช่น รับจ้างทั่วไป เป็นต้น

2.5 สภาพทางสังคม การศึกษา วัฒนธรรมและประเพณี และสถาบันด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติชุมชน

2.5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและกลุ่มชุมชน ชุมชนศิลาแลง มีการดำรงชีวิตแบบชาวไทยพื้นเมืองภาคเหนือ และชาวไทยลื้อ ที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ระยะเริ่มแรก การดำรงชีวิตได้อาศัยป่าเป็นแหล่งปัจจัยสี่อย่างแท้จริง มีการเรียนรู้คุณค่าและการใช้ประโยชน์จาก ป่าที่มีอยู่รอบชุมชน ใช้ไม้ในป่ามาปลูกสร้างบ้าน ยังชีพด้วยการหาของป่า และการล่าสัตว์เป็น อาหาร หาสมุนไพรมารักษายาเจ็บป่วย ชุมชนมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติและมีการช่วยเหลือ ฟังฟังกันสูงในการดำรงชีวิตด้านการประกอบอาชีพและการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ด้าน การรวมกลุ่มของชุมชนโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ดั้งเดิมที่ถือเป็นต้นทุนทางสังคม และเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในตำบลศิลาแลง ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าศิลาแลง กลุ่มเกษตรผู้ใช้น้ำ กลุ่มเกษตรศิลาแลงพัฒนา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มทอผ้าไทลื้อ กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มกองทุนพื้นฟูสถาบัน กลุ่ม กิจกรรมทางการเกษตร กลุ่มผู้เลี้ยงโค กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน และกลุ่มองค์กร เอกชนในนาม คณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริม ที่รวมกลุ่มของ แม่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลศิลาแลง คือ การทอผ้าไทลื้อและการย้อมสีผ้าจากสีธรรมชาติ ด้วยการนำ เปลือกไม้ ใบ และส่วนต่างๆ ของต้นไม้

2.5.2 การศึกษา ในพื้นที่ตำบลศิลาแลงมีโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียน ไตรประชาวิทยา และโรงเรียนชุมชนศิลาแลง ถือว่าเป็นสถาบันหลักที่มีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีระบบการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษานอกระบบ (กศน. ตำบลศิลาแลง) ได้มีส่วนในการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาคนในชุมชนด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและสื่อบุคคลที่เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยมีบุคคลกรประจำ ศูนย์เป็นผู้รวบรวมและสืบค้นองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและแผนพัฒนาตำบล

2.5.3 วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นความเชื่อทางศาสนาพร้อมกับ ความเชื่อเรื่องผีด้านภาษาพูดใช้ภาษาไทยลื้อและไทยพื้นเมืองในการสื่อสาร ส่วนลักษณะภูมิปัญญา ท้องถิ่นดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น การทอผ้าลายไทลื้อ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและพันธุ์ ปลา ระบบเหมืองฝาย พิธีสืบชะตาข้าว พิธีเลี้ยงผีสบน้ำ และการบวชป่า เป็นต้น

2.5.4 มีศูนย์เรียนรู้ในชุมชนที่จัดตั้งโดยคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเทศบาล ตำบลศิลาแลง ได้มีการดำเนินการส่งเสริมการศึกษาให้กับคนชุมชนตามความสนใจหรือการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์การบริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลศิลาแลง อยู่ภายใต้การเรียนรู้ของสำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบลศิลาแลง อยู่ภายใต้การดูแลของการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านไทลื้อ ศูนย์รวมและผลิตผ้าทอไทยลื้อ ศูนย์จำหน่ายและศูนย์สาธิตการตลาดตำบลศิลาแลง ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ศิลาแลงจะเชื่อมโยงกับทั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน วัด โรงเรียน และสำนักงานเทศบาลศิลาแลง โดยมีวิธีเรียนรู้หลัก ๆ มาจากตัวบุคคลที่เป็นผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชนด้วยกระบวนการถ่ายทอดด้วยวิถีดั้งเดิมผ่านช่องทางที่หลากหลายในตำบล

2.6 ที่ตั้งของพื้นที่ป่าชุมชนศิลาแลง ประวัติความเป็นมาของป่าชุมชนศิลาแลง มีพื้นที่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในท้องที่ตำบลศิลาแลงอำเภอปัว จังหวัดน่าน รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 10,125 ไร่ หรือ 16.2 ตารางกิโลเมตร ซึ่งผนวกอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดอยภูคาและป่าผาแดง และต่อมารัฐบาลได้ประกาศให้อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคา แต่ปัจจุบันคณะกรรมการป่าชุมชนได้ดูแลร่วมกับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ โดยแบ่งพื้นที่ป่าออกเป็นป่าใช้สอยและป่าอนุรักษ์ สภาพป่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ป่าเบญจพรรณ มีไม้สำคัญ ได้แก่ ประดู่ ตะแบก ป่าดงดิบแล้ง มีไม้สำคัญ ได้แก่ ยาง และป่าดงดิบเขา มีไม้สำคัญ ได้แก่ ก่อชนิดต่าง ๆ ซึ่งชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากจากป่าชุมชนในด้านเป็นแหล่งพืชอาหารของชุมชนทั้ง 8 หมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง เป็นแหล่งไม้ใช้สอยของชุมชน เช่น ไม้พิน ไม้ดอก อุปกรณ์การเกษตร เป็นแหล่งพืชสมุนไพรของชุมชน เป็นแหล่งต้นน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการอุปโภค บริโภค และการเกษตร และแหล่งส่งเสริมด้านอาชีพ คือ การย้อมผ้าทอไทยลื้อด้วยสีธรรมชาติจากเปลือก ผล ใบ ดอก จากวัตถุดิบที่ได้จากป่าชุมชน รวมถึงของป่าหายาก เช่น ผักป่า ไช้ผดแดง และเห็ด เป็นต้น

อดีตพื้นที่ป่าในเขตตำบลศิลาแลงและตำบลใกล้เคียงเกิดวิกฤตภัยแล้งที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า การทำไร่เลื่อนลอย ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนทำไร่เลื่อนลอยกับเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ในช่วง ปี พ.ศ. 2510 พื้นที่ตำบลศิลาแลงประสบปัญหาขาดแคลนน้ำอย่างมาก ปัญหาภัยแล้งได้ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพสภาพป่าที่แห้งแล้งนอกจากจะทำให้อากาศร้อนแล้ว แหล่งอาหารจากป่าที่ชุมชนเคยได้ใช้ประโยชน์เริ่มขาดแคลน และอาชีพเกษตรกรรมการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ได้รับผลกระทบ เกิดความสั่นคลอนต่อสถาบันครอบครัวเนื่องจากต้องอพยพไปทำงานที่อื่นและในหมู่บ้านที่เคยสงบกลับมีการลักขโมยเกิดขึ้น เช่น การลักขโมยพืชผักที่ปลูกไว้สร้างความเดือดร้อนไปทั่วชุมชนศิลาแลง (เทศบาลตำบลศิลาแลง. 2550 : 3-7)

จากวิกฤตการณ์ดังกล่าว ประชาชน ผู้นำชุมชนผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ และในพื้นที่ตำบลใกล้เคียงจึงร่วมกันหาแนวทางแก้ไข โดยผู้นำชุมชนทั้ง 22 หมู่บ้าน ได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นเข้าสู่

พื้นที่ป่าศิลาแลงได้บันทึกเรื่องราวภูมิปัญญาชาวบ้านและความเชื่อที่สืบทอดกันมาในรูปแบบพิธีกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน และใช้เป็นกุศโลบายในการสร้างศรัทธา และให้คนเกรงกลัวต่อการกระทำใดๆ ที่ไม่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

1. พิธีเลี้ยงผีสบน้ำ (ผีขุนน้ำ) เป็นพิธีกรรมที่ต้องดำเนินหลังภารกิจซ่อมแซมฝายและขุดลำเหมือง ชาวบ้านจะหาฤกษ์ดียามดีทำการเลี้ยงผีสบน้ำหรือผีฝาย นำหัวหมู ไก่ ผลไม้ สุรา ยาสูบ มาเช่น ไหว้ผี ให้ช่วยดูแลน้ำให้เพียงพอต่อการเพาะปลูก และคุ้มครองผลผลิตในห้วงงาม จะทำทุกปี ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายน ที่เรียกว่า สบน้ำ เพราะมีลำห้วยสองสาย คือ ห้วยหาญและลำน้ำกูน มาบรรจบกันตรงบริเวณนั้นพอดี พิธีกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงชาวตำบลศิลาแลงมีความผูกพันพึ่งพิงอยู่กับธรรมชาติ ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อผืนป่า ต้นน้ำ คอยรักษา และลำน้ำกูนเป็นอย่างมาก

2. พิธีการเลี้ยงผีห้วย เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านมีความเชื่อว่าจะหากผู้ใดเข้าไปตัดไม้ในป่า หรือเข้าไปทำไร่เลี้ยงสัตว์ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในป่า ต่อมาเกิดมีอาการเจ็บไข้และไม่สามารถรักษาด้วยวิธีสมัยใหม่ให้หายได้จึงมีการไป “ดูเมื่อ” (ดูหมอ จากหมอที่ทำพิธีกรรมในหมู่บ้าน) และผลออกมาเป็นลักษณะว่าผู้ที่เจ็บไข้ นั้นเข้าไปลบหลู่ผีห้วย และเข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ในป่าโดยไม่ขออนุญาต และไม่บอกกล่าวทำให้ผีโกรธ จึงคลั่งคลั่งให้บุคคลผู้นั้นเจ็บป่วยและรักษาไม่หาย จนกว่าจะนำสิ่งของไปเช่น ไหว้ และของมาลาโทษจึงจะทำให้อาการเจ็บไข้หายได้

3. พิธีการเลี้ยงผีเชียงรุ่ง เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านมีความเชื่อว่าเป็นวิญญาณของเจ้าเมืองเชียงรุ่ง ซึ่งเป็นผีบรรพบุรุษของชาวไทยลื้อบ้านดอนไชย มีความกล้าหาญสามารถปกป้องคุ้มครองชาวเมืองเชียงรุ่งได้ จึงได้อัญเชิญมาจากเมืองเชียงรุ่ง นอกจากนั้นแล้วยังเป็นพิธีกรรมขอขอบคุณสักการะให้เจ้าที่เจ้าทางที่ปกปักรักษาหมู่บ้าน และให้ความอุดมสมบูรณ์ในดิน น้ำ ป่า ทำให้มีผลผลิตจากการทำนาได้ข้าวในปริมาณมาก ซึ่งสัมพันธ์กับปริมาณน้ำและป่า เมื่อชาวบ้านได้อยู่เย็นเป็นสุข ก็มีการเลี้ยงผีให้ได้รับส่วนแบ่งในผลผลิตนั้นด้วย

พื้นที่ป่าศิลาแลงอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลศิลาแลง ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายภายใต้ภารกิจถ่ายโอนอำนาจจากกรมป่าไม้ ให้มีอำนาจในด้านการดำเนินการ การส่งเสริมสนับสนุน และการประสานงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และการจัดการไฟป่าตามแผนยุทธศาสตร์ตำบลภายใต้แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ควบคู่กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการมีส่วนร่วมชุมชน ดังนี้

1. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการสร้างความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้เทศบาลตำบลศิลาแลงถือเป็นนโยบายการทำงานของคณะผู้บริหาร ทั้งนี้ได้จัดทำเป็นวิสัยทัศน์ของตำบลโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลศิลาแลงและแผน

แม่บทชุมชน เช่น สำรวจเส้นทางเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำพิธีบวงสรวงป่าชุมชน ศิลาแลง จัดทำป้ายบอกชนิดต้นไม้ จำนวน 300 ชนิด การปลูกสบู่ดำเนื่องในวันต้นไม้แห่งชาติ โดยนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชน ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ต้นน้ำลำธารและทรัพยากรธรรมชาติ โดยสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาเป็นต้นแบบ มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องการบริหารจัดการป่าชุมชนให้กับชุมชน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน เฉลี่ยปีละ 9 คณะ มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการบริหารจัดการป่าชุมชนร่วมกับโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนไตรประชาวิทยา (ระดับประถม) และโรงเรียนชุมชนศิลาแลง (โรงเรียนขยายโอกาส) โดยการบูรณาการเข้ากับกระบวนการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านและตำบลเพื่อรับฟังความคิดเห็นแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ป่าชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านป่าชุมชน อาทิจดหมายข่าว แผ่นพับ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน และการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน เป็นต้น

2. การฟื้นฟูและบำรุงรักษาป่าศิลาแลง เช่น จัดกิจกรรมการปลูกป่าในวันสำคัญต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น เฉลิมพระชนมพรรษาและวันเข้าพรรษา โดยให้ทุกหมู่บ้านร่วมกันปลูกต้นไม้ทั้งในที่สาธารณะ บริเวณบ้าน และในพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้านและป่าชุมชนตำบล และจัดทำฝายชะลอน้ำ (ฝายแม้ว) เป็นต้น

3. การพัฒนาและการป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำ เช่น การแบ่งเขตความรับผิดชอบดูแลป่าไม้ มีการจัดเวรยามดูแลเพื่อเป็นการสอดส่องดูแล ป้องกันการลักลอบตัดไม้และป้องกันไฟป่า ในกรณีการเกิดไฟป่าจะประสานความร่วมมือจากประชาชนและอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในหมู่บ้านช่วยกันดับไฟจัดทำแนวกันไฟและลาดตระเวนเพื่อเป็นการป้องกันการลุกลามของไฟป่าอย่างต่อเนื่องทุกปี ณ บริเวณป่าชุมชนด้วยการทำแนวกันไฟในจุดเสี่ยงครอบคลุมพื้นที่ป่าชุมชน รวม 10,125 ไร่ การจัดทำป้ายประกาศเขตป่าชุมชนศิลาแลง การจัดทำหลักเขตกั้นระหว่างที่ทำกินกับพื้นที่ป่าชุมชน การขุดร่องทำแนวกันเขตป่าชุมชนและที่ทำกิน การส่งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลศิลาแลงไปอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดไฟป่า สนับสนุนการฝึกอบรม อปพร. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันไฟป่า และจัดซื้อรถบรรทุกน้ำเพื่อเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาไฟป่า การแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับราษฎรในพื้นที่ตำบลศิลาแลงรวมถึงตำบลใกล้เคียงและการตั้งกฎระเบียบตำบลว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า เป็นต้น

นอกจากนี้ เทศบาลตำบลศิลาแลงยังได้มีกิจกรรมเชิงนโยบายในส่วนของงานประสานงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในทุกรูปแบบ เช่นการระดมรายชื่อเพื่อผลักดัน พ.ร.บ. ป่าชุมชนร่วมกับเครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดน่าน และเครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ การประสานกรมป่าไม้เพื่อเรียกร้องในการกันเขตพื้นที่ป่าชุมชนศิลาแลงออกจากเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูคา-ผาแดง

การผลักดันป่าชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมการสร้างงานสร้างอาชีพให้ชุมชน เช่น น้ำตกวังศิลาแลง ป่าชุมชนศิลาแลง ผาผิง และแหล่งวัฒนธรรมไทยลื้อ เป็นต้น การส่งเสริมกลุ่มให้มีการเสนอแผนงาน โครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากหน่วยงานและขยายเครือข่ายนอกชุมชน รวมถึงการเข้าร่วมเวทีประชุม สัมมนา อบรม กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดน่านอย่างสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง เทศบาลตำบลศิลาแลงมีการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรภายในและภายนอกพื้นที่ ดังนี้

1. องค์กรภายใน

1.1 คณะกรรมการตรวจป่า (คณะกรรมการรักษาป่าต้นน้ำตำบลศิลาแลง) เป็นตัวแทนของหมู่บ้านผ่านการเสนอชื่อโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน และเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเท็จจริงในกรณีที่เกิดคนในหมู่บ้านของตนไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้คือ ออกปฏิบัติงานตรวจสอบการตัดไม้ทำลายป่าและไฟฟ้าเดือนละ 2 ครั้ง หรือตามที่คณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลงเห็นสมควร และมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟฟ้า พร้อมจัดทำรายงานถึงเทศบาลศิลาแลงเพื่อส่งให้กับคณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลงพิจารณาโทษต่อไป

1.2 คณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลง เป็นตัวแทนจากผู้นำชุมชนคือ นายกเทศมนตรีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน มีบทบาทที่สำคัญ คือ การรักษากฎระเบียบและรักษาป่าและป้องกันไฟฟ้าร่วมกับประชาชนทุกคนซึ่งบัญญัติไว้ข้อ 4 แห่งระเบียบตำบลว่าด้วยการรักษาป่าและการป้องกันไฟฟ้า การจัดทำกฎระเบียบการจัดการ ป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน รวมถึงการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เคร่งครัดและสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง การพิจารณาร่วมกับเทศบาลตำบลศิลาแลงในการพิจารณาขอใช้ไม้ของคนในชุมชน การพิจารณาในการให้ความช่วยเหลือกับคณะกรรมการตรวจป่ากรณีประสบอุบัติเหตุ หรือ ได้รับเหตุอันตรายจนถึงชีวิตจากการปฏิบัติการตรวจป่า และการพิจารณาผู้ละเมิดกฎระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟฟ้า เช่น ว่ากล่าวตักเตือน การปรับเป็นเงินเข้ากองทุนป่า การพิจารณาตัดสิทธิในการขอใช้ไม้ รวมถึงการเป็นครูพี่เลี้ยงในการจัดค่ายให้กับเด็กและเยาวชนตำบลศิลาแลงในเรื่องการดูแลรักษาป่าถือเป็นภารกิจด้านการบูรณาการแผนระหว่างแผนพัฒนาตำบลกับแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.3 คณะกรรมการร่วมพัฒนาป่าศิลาแลงเป็นตัวแทนจากผู้นำหมู่บ้าน ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศิลาแลงทุกหมู่บ้าน และมีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศิลาแลง และคณะผู้บริหาร พนักงานเทศบาล มีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการป่าชุมชน

1.4 ประชาชนตำบลศิลาแลง มีบทบาทหน้าที่ช่วยกันรักษาระเบียบกฎระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า พ.ศ. 2532 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. 2550 ข้อ 3 ของระเบียบดังกล่าว

1.5 สมาชิกราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีบทบาทหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ และคณะกรรมการระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ในการให้ข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดที่ถูกต้องเพื่อการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

1.6 กลุ่มอนุรักษ์ป่าศิลาแลง เป็นองค์กรชุมชนที่มีตัวแทนจากภาคประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาป่าชุมชน และเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในตำบลผ่านองค์กรเทศบาลตำบลศิลาแลง เช่น การจัดเวทีประชาคมตำบล การประชุมหมู่บ้าน สัญจรเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และการประสานความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ผ่านกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการจัดการป่าชุมชนในหลายระดับ เช่น ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระหว่างชุมชน ซึ่งในอดีตตำบลศิลาแลงมีความหลายหลายทางเชื้อชาติ ได้แก่ ม้ง เมี่ยน ลัวะ ลื้อ และไทยพื้นเมือง เป็นต้น

1.7 สถาบันการศึกษา มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการบริหารจัดการป่าชุมชน ด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนและการศึกษาธรรมชาติในพื้นที่เป็นหลัก ส่วนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.ตำบลศิลาแลง) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมภายใต้แผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและแผนพัฒนาตำบล นอกจากนี้ยังมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่จัดตั้งขึ้น โดยชุมชนหรือสำนักงานเทศบาลตำบลศิลาแลงหรือหน่วยงานภาครัฐอื่น ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรวบรวมประเด็นเรียนรู้ผ่านการใช้จริงจากการดำเนินชีวิตของคนตำบลศิลาแลงเพื่อให้คนในชุมชนและบุคคลทั่วไปที่สนใจได้เข้ามาเรียนรู้และนำไปปรับใช้

1.8 คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนป่าศิลาแลงเป็นตัวแทนที่เข้าได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการป่าชุมชนทุกหมู่บ้านมีบทบาทในด้านการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการดำเนินการใช้จ่ายเงินภายใต้วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในกฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชนตำบลศิลาแลงให้เกิดประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการใช้เงินกองทุนป่าศิลาแลงพร้อมจัดทำรายงานเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลศิลาแลง

2. องค์กรภายนอก

2.1 มูลนิธิชั่งเมื่อนาน เป็นองค์กรเอกชนที่มีรูปแบบการทำงานแบบเครือข่ายและร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าและกลุ่มอาชีพในตำบลศิลาแลง ด้วยการสนับสนุนเงินทุน แนวคิดการพัฒนา

และการสนับสนุนทางวิชาการผ่านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่ชุมชนในหลากหลายด้าน อาทิ การรื้อฟื้นภูมิปัญญา ความเชื่อ อำนาจ พิธีกรรม วัฒนธรรมชุมชนมาประยุกต์ในการบริหารจัดการป่าศิลาแลง รวมถึงลดถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ที่ชุมชนทั่วไปสามารถนำมาประยุกต์ใช้พื้นที่ของตนเองได้

2.2 มูลนิธิฝ่ายเกมใหม่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เข้ามาสนับสนุนด้านวิชาการเกี่ยวกับการข้อมลจากเปลือกไม้ธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยว การตลาด เทคโนโลยี การปั่นฝ้าย และการพาศึกษาคุณานนอกสถานที่เพื่อให้ชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนรู้และการถ่ายโอนด้านเทคโนโลยี

2.3 บริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย สนับสนุนเงินรางวัลลูกโลกสีเขียว และโครงการ 84 ตำบลวิถีชุมชนพอเพียง เพื่อใช้สำหรับกองทุนป่าชุมชน และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกันให้เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ

กล่าวโดยสรุป ตำบลศิลาแลงส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ วิถีชีวิตของชุมชนพึ่งพิงป่าต้นน้ำด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และอาศัยป่าเป็นแหล่งอาหาร ไม้ใช้สอย รวมถึงพืชสมุนไพรและการเก็บหาของป่าเป็นรายได้เสริม เทศบาลตำบลศิลาแลงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ตามกฎหมายร่วมกับองค์กรในชุมชนส่งเสริมบทบาทของประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การประชุมปรึกษาหารือ วิเคราะห์ปัญหาและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับเทศบาลตำบลศิลาแลง การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้จะดำเนินการผ่านสถาบันหรือองค์กรในชุมชนที่เทศบาลจัดตั้ง ในรูปแบบคณะกรรมการประจำหมู่บ้านและระดับตำบล เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเน้นการให้ความชอบธรรมแก่ระบบการจัดการแบบใช้ข้อตกลงร่วมและใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการบัญญัติข้อตกลงต่าง ๆ ควบคู่ไปกับมาตรการทางสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับว่าป่าเป็นสิทธิร่วมกันของชุมชน ป่าไม้อันของรัฐหรือของบุคคล ขณะเดียวกันเทศบาลตำบลศิลาแลงได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกภายในชุมชนมีสำนึกพื้นฐานร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแสดงความคิดเห็นร่วม เพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านการใช้ทรัพยากรป่าไม้และสิทธิขั้นพื้นฐานที่ชุมชนพึงได้รับอย่างเหมาะสมกับระบบนิเวศและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจแบบเสมอภาคและพึ่งตนเองได้

3. องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเสือ

3.1 ประวัติความเป็นมาของตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ข้อมูลจากบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ และมีภูมิคำเนาถิ่นฐานบ้านเกิดอยู่ในหมู่บ้านเขตตำบลหัวเสือจำนวนหลายท่านล้วนมีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่าไม่เคยมีการบันทึกข้อมูล

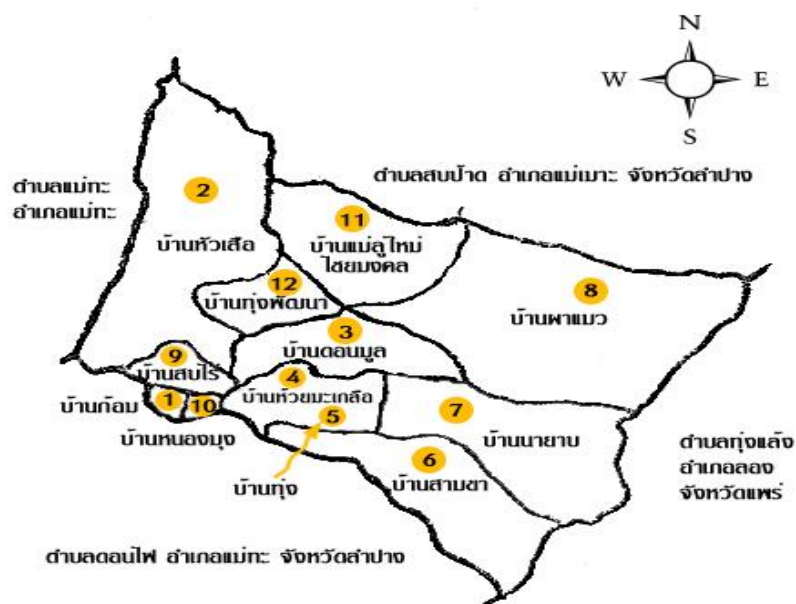
ประวัติความเป็นมาของตำบลหัวเสือไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีเพียงคำบอกเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของแต่ละหมู่บ้านเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ประวัติของตำบลดังกล่าวอาจจะเทียบเคียงจากหลักฐานในหนังสือ มุขิตานุสรณ์ พระครูสิริรัตนกิจ (ขันแก้วสิริมังคโล) ในโอกาสสมโภชสัญญาบัตร พัดยศ เจ้าคณะตำบลชั้นเอก พิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 เรียบเรียงโดยพระพิศาล ฐานวุฑโฒ กล่าวถึงประวัติวัดสามขา ปัจจุบันตั้งอยู่ที่บ้านสามขา หมู่ที่ 6 ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ระบุว่า วัดสามขา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2272 เดิมชื่อว่า วัดแผ่นดินสุด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อตามชื่อของหมู่บ้านวัดสามขา เคยเป็นที่จำพรรษาของวีรบุรุษผู้ช่วยกอบกู้เมืองเขลางค์นคร (จังหวัดลำปางในปัจจุบัน) คือ หนานตีบปาละสามขา เมื่อปี พ.ศ. 2272 เมื่อครั้งทำวามหายศ ได้ยกทัพมาตีเมืองเขลางค์นคร ซึ่งขณะนั้นเมืองได้แตกความสามัคคีกัน จึงไม่สามารถต่อสู้กับกองทัพของเจ้าเมืองลำพูนได้ ในเวลานั้นหนานตีบปาละได้บวชเป็นพระและจำพรรษาอยู่ที่วัดสามขา จึงได้ชักชวนเจ้าอาวาสวัดนายาบ และเจ้าอาวาสวัดบ้านฟอน ลาสิกขาออกมาเพื่อร่วมกันต่อสู้กับกองทัพของเจ้าเมืองลำพูน จนได้รับชัยชนะ ตำบลหัวเสือตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอแม่ทะ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่ทะ เป็นระยะทางประมาณ 27 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดลำปาง ประมาณ 29 กิโลเมตร ครอบคลุม 12 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านก้อม บ้านหัวเสือ บ้านดอนมูล บ้านห้วยมะเกลือ บ้านทุ่ง บ้านสามขา บ้านนายาบ บ้านผาแมว บ้านสบไร่ บ้านหนองมุงพัฒนา บ้านแม่ลูใหม่ไชยมงคล และบ้านทุ่งพัฒนา และตำบลหัวเสือได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็น อบต. หัวเสือ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 โดยมีประชากรทั้งสิ้น 6,518 คน จำแนกเป็นชาย 2,403 คน หญิง 2,345 คน มีอาณาเขตของตำบล ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเสือ. 2556 : ออนไลน์)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสบป้าด ตำบลสบป้าด อำเภอแม่เมาะจังหวัดลำปาง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลห้อยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ทิศใต้ติดต่อกับ ตำบลคอนไฟอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลแม่ทะ อำเภอแม่ทะจังหวัดลำปาง

ภาพที่ 9 แผนที่ตำบลห้วยเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเสือ (2556:ออน-ไลน์)

3.2 เนื้อที่ มีเนื้อที่ประมาณ 111,253.75 ไร่ หรือประมาณ 1,371 ตารางกิโลเมตร แบ่งการใช้พื้นที่ออกเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร 18,493.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.62 และเป็นพื้นที่ป่าไม้ 92,760 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 83.38 (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเสือ. 2556 : ออน-ไลน์)

3.3 ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขาล้อมด้วยภูเขาสูง และมีความลาดชัน และมีพื้นที่ราบเป็นส่วนน้อย

3.4 สภาพทางเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำสวน อาชีพเสริม ได้แก่ การทำไร่ การเลี้ยงสัตว์ เก็บของป่าขาย และอาชีพต่าง ๆ อาทิ การแกะสลักไม้ การทอผ้า การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสา และดอกไม้ดินไฟ เป็นต้น

3.5 สภาพทางสังคม การศึกษา วัฒนธรรมและประเพณี และสถาบันด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชุมชน

3.5.1 ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและกลุ่มชุมชน ชุมชนห้วยเสือมีความสัมพันธ์แบบเรียบง่ายเป็นลักษณะเครือญาติ และเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มที่มีมิติทางสังคมภายใต้ระบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เดิมการดำรงชีวิตได้อาศัยป่าเป็นแหล่งปัจจัยสืม่มีการเรียนรู้คุณค่าและการใช้ประโยชน์จากป่าที่มีอยู่รอบชุมชน ใช้ไม้ไผ่มาปลูกสร้างบ้าน ยังชีพด้วยการหาของป่า หาสมุนไพรมารักษาพยาบาล และมีการรวมกลุ่มกันในด้านเศรษฐกิจเพื่อการอาชีพ ด้านการออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านและ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก

การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะบ้านสามขา ซึ่งมีผู้ร่วมกลุ่มด้านการประกอบอาชีพมา 30 กลุ่ม กลุ่มกองทุนมาก 40 กลุ่ม และกลุ่มสัจจะออมทรัพย์อีก 30 กลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมร้านค้าและกิจกรรม การช่วยเหลือด้านการจัดสวัสดิการสังคมและสมาชิกได้หลักเกณฑ์ร่วมที่ตกลงกัน กลุ่มสวัสดิการ หนานดิบป่าละอู่มไฟระวังไฟฟ้า กลุ่มอียิปต์กลุ่มดูแลขยะในหมู่บ้าน กลุ่มกองทุนป่า กลุ่มโฮมสเตย์ มีการจัดตั้งธนาคารประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมถึงมีการจัดตั้งธนาคารออม โดยเยาวชนระดมทุนจากเงินที่เหลือจากการจัดกิจกรรมภายในหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ใหญ่กู้ยืมไปเป็นทุน ในการประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น ถือเป็นวัฒนธรรมเด่นที่เป็นรากฐานสำคัญของบ้านสามขาที่คนทั่วไปรู้จักและสนใจที่จะเรียนรู้

3.5.2 ด้านการศึกษาในพื้นที่ตำบลหัวเสือมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 6 แห่ง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนระดับอนุบาล จำนวน 5 แห่ง และ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ซึ่งมีส่วนส่งเสริมการศึกษาคนใน ชุมชนด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและ สื่อบุคคลที่เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยมี บุคคลกรประจำศูนย์เป็นผู้รวบรวมและสืบค้นองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชนและแผนพัฒนาตำบล

3.5.3 วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ประชาชนนับถือศาสนาพุทธมีความเชื่อเรื่อง การเคารพผีที่สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การนับถือผีป่า ผีบ้านและมีการเซ่นไหว้ผีตาม เทศกาลต่าง ๆ รวมถึงลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น พิธีกรรม การเลี้ยงผีปู่ย่า ผีบ้านผีเรือน ผีขุนน้ำ พิธีกรรมไม้ค้ำศรี การนับถือผีป่า และพิธีกรรมการเลี้ยงผีขุนน้ำ ส่วนในพื้นที่ของหมู่บ้านสามขา มีวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ คล้ายกับหมู่บ้านอื่นๆ ในตำบล เช่น มีการใช้ภาษาเหนือ และใช้ภาษาเมืองเป็นภาษาพูดและเขียนในการสื่อสารกับบุคคลทั่วไป โดยมี การเก็บรวบรวมข้อมูลและมีวิธีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

3.5.4 ศูนย์เรียนรู้ในชุมชนที่จัดตั้งโดยคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และอบต. หัวเสือ ได้มีการดำเนินการส่งเสริมการศึกษาให้กับคนชุมชนตามความสนใจหรือการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ เช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประจำตำบล ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประจำตำบล ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลหัวเสือ และในพื้นที่บ้านสามขา หมู่ที่ 6 ยังมีวัด บ้านสามขา เป็นศูนย์การศึกษาที่ส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ ของเด็กเยาวชนและเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และ โรงเรียน มีแหล่งเรียนรู้จากหอสมุนไพรร พื้นบ้านและแกนนำหมู่บ้านที่ร่วมกันศึกษาองค์ความรู้จากหอสมุนไพรร โดยศึกษาจากคำแปลตำรา

ยาจากภาษาคำเมืองโบราณเป็นภาษากลางเพื่อสะดวกในการจดจำและการถ่ายทอด และมีศูนย์เรียนรู้ตลอดสัปดาห์เพื่อฝึกทักษะของเยาวชน และคนในชุมชนให้มีทักษะในการเรียนรู้ด้านการเป็นมัคคุเทศก์ในพื้นที่ป่าชุมชนและเขตหมู่บ้าน โดยมีวิธีเรียนรู้หลักๆ มาจากตัวบุคคลที่เป็นผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชน ด้วยกระบวนการถ่ายทอดถ่ายทอดด้วยวิถีดั้งเดิมให้คนรุ่นหลังผ่านช่องทางที่หลากหลายในตำบล

3.5.5 ที่ตั้งของพื้นที่ป่าชุมชนอยู่ในเขตบ้านสามขา หมู่ที่ 6 ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีเนื้อที่ประมาณ 16,000 ไร่ แบ่งการใช้พื้นที่ออกเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำเกษตรประมาณ 3,332.04 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.83 และมีเนื้อที่ป่า 12,667.96 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 79.17 เขตพื้นที่ป่าแบ่งออกเป็น 3 โซน ได้แก่ โซน A โซน B และ โซน C ซึ่งแต่ละโซนมีการกำหนด การใช้ประโยชน์ไว้ในกฎระเบียบของหมู่บ้านสามขา ได้แก่ โซน A เป็นเขตหวงห้ามคือห้ามตัดและนำไม้ออกจากเขตหวงห้ามโดยเด็ดขาด โซน B เป็นเขตห้ามการตัดไม้เผาถ่านแต่สามารถนำมาปลูกสร้างบ้านได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการหมู่บ้านแล้วเท่านั้น และ โซน C เป็นเขตป่าบริเวณเป็นป่าที่ชาวบ้านสามารถเข้าไปใช้สอยและนำไม้มาใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องแจ้งคณะกรรมการ และสามารถเก็บหาของป่าได้ทุกโซน ของป่าหายาก เช่น ไข่มดแดง ผักหวานป่าเห็ด และน้ำผึ้ง รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสามขา เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเขาพิม การจัดสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ป่าไม้ และถ้ำต่าง ๆ ในพื้นที่ป่า เป็นต้น (ชัยบุญภรณ์ บุญเสริม. 2550 : 28-29)

ภาพที่ 10 แผนที่ป่าชุมชนบ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะจังหวัดลำปาง
 ที่มา : ป่าชุมชนบ้านสามขา (2557: ออนไลน์)

ป่าชุมชนบ้านสามขามิจุดที่ตั้งอยู่เชิงเขาที่เป็นแนวธรรมชาติและมีลำห้วยแม่สามขาไหลผ่านหมู่บ้าน มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้และมีสัตว์ป่าชุกชุม โดยเฉพาะบริเวณเขาเพิ่ม แต่ด้วยสภาพของการพัฒนาประเทศส่งผลให้คนในหมู่บ้านประสบปัญหาหนี้สิน ทำให้ทุกคนมุ่งไปที่ฐานการผลิตของชุมชน คือ ทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรน้ำ ที่เป็นต้นทุนการผลิตสินค้าทางการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน ในอดีตชุมชนบ้านสามขาเคยประสบปัญหาด้านการแย่งชิงทรัพยากรน้ำและป่าไม้ ประกอบกับการเกิดไฟป่าเป็นประจำ รวมถึงการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า จึงทำให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว นับแต่ปี พ.ศ. 2539 ผู้นำหมู่บ้านโดยผู้ใหญ่จันทรหอม หรือพ่อหลวงบ้าน เป็นบุคคลที่ชาวบ้านต่างให้ความเคารพนับถือและเป็นผู้ที่นำพาชุมชนในหมู่บ้านแก้ไขปัญหาทุกด้าน เช่น การจัดระเบียบหมู่บ้านว่าด้วยการปกครองบ้านสามขาครอบคลุม 15 หมู่ เพื่อใช้เป็นมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อาทิ ระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า ระเบียบการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน ระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการใช้น้ำอ่างเพื่อการเกษตร ระเบียบการจัดการบริหารชุมชนให้ยั่งยืนและเข้มแข็ง ที่ผ่านการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี เช่น การศึกษาดูงานที่ศูนย์การพัฒนาห้วยฮ่องไคร้เพื่อเรียนรู้ในการทำฝายชะลอน้ำให้เกิดการชุ่มน้ำในผืนป่า ขณะเดียวกันชุมชนได้มีประชาคมติกำหนดกฎระเบียบและมีบทลงโทษสำหรับผู้ลักลอบตัดไม้และจุดไฟเผาป่าพร้อมจัดชุดลาดตระเวนและกำหนดโทษปรับในอัตราที่สูงและหากยังไม่เลิกปฏิบัติก็จะถูกนำตัวส่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดับไฟป่าทุกครั้ง ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านสามขาที่พึ่งพาน้ำจากป่าไม้ดีขึ้นตามลำดับ (ระพีพงศ์ อินตะสีบ, 2550 : 34-36)

พื้นที่ป่าบ้านสามขาได้บันทึกเรื่องราวภูมิปัญญาชาวบ้านและความเชื่อที่สืบทอดกันมาในรูปพิธีกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน และใช้เป็นกุศโลบายในการสร้างศรัทธาและให้คนเกรงกลัวต่อการกระทำใดๆ ที่ไม่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

1. พิธีกรรมไม้ค้ำศสดี เป็นพิธีกรรมที่แสดงถึงการศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาตรงกับประเพณีวันสงกรานต์ทุกปี แต่เดิมต้องตัดต้นไม้มาประกอบพิธีถึง 50,000 ต้น ปัจจุบันประเพณีดังกล่าวยังคงมีการสืบทอดต่อมาแต่ผู้นำมีการประชุมกับชาวบ้านและสรุปว่าเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้คงตัดไม้เพื่อใช้ในพิธีกรรมดังกล่าวเพียง 15 ต้น

2. พิธีกรรมการเลี้ยงผีขุนน้ำ เป็นการเลี้ยงผีที่รักษาป่าต้นน้ำเพื่อบนบานและขอบคุณผีขุนน้ำที่ให้น้ำอุดมสมบูรณ์

หมู่บ้านสามขาอยู่ในเขตการปกครองของ อบต. หัวเสือ ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายภายใต้ภารกิจถ่ายโอนอำนาจจากกรมป่าไม้ ให้มีอำนาจในด้านการดำเนินการส่งเสริม การสนับสนุน และการประสานงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และการจัดการไฟป่า ตามแผน

ยุทธศาสตร์ตำบลภายใต้แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ควบคู่กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการมีส่วนร่วมชุมชนในหมู่บ้านสามขาในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการบริหารจัดการ ควบคุมไฟป่าและหมอกควัน โครงการก่อสร้างปรับปรุง ซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธาร (ฝายแม้ว) โครงการบำบัด ฟื้นฟู ฝายระวัง ป้องกันรักษาป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการสร้างจิตสำนึกตระหนักรู้ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล ด้านการปกครอง นับแต่ปี พ.ศ. 2535 หมู่บ้านสามขาได้ออกระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการปกครอง ครอบคลุม 15 หมวด เพื่อใช้บังคับกับประชาชนทุกคนในหมู่บ้านสามขา ซึ่งแต่ละหมวดมีหัวหน้าหมวดรับผิดชอบและจัดการภารกิจที่รับผิดชอบตามจำนวนครัวเรือนตามข้อตกลงของหมู่บ้าน และหมวดว่าด้วยการจัดการป่าบ้านสามขา ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรภายในและภายนอกพื้นที่ ดังนี้

1.องค์กรภายใน

1.1 คณะกรรมการบริหารงานของชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการตรวจสอบ ที่เป็นตัวแทนจากองค์กรประชาชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน และส่วนราชการในพื้นที่ อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวเสือ โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หอกระจายข่าว และวัด เป็นต้น มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนบ้านสามขาและการรักษาระเบียบหมู่บ้านสามขารวมถึงการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบให้เคร่งครัดและสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง

1.2 คณะกรรมการป่าชุมชน(หมู่บ้าน) ประกอบไปด้วยผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนของจากองค์กรประชาชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน และส่วนราชการในพื้นที่ มีบทบาทในการจัดการป่าและการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น การห้ามตัดไม้และนำสัตว์ไปเลี้ยงในเขตป่าอนุรักษ์ การห้ามนำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงในเขตป่าต้นน้ำ และการพิจารณาอนุญาตสำหรับการนำไม้เพื่อใช้สอยของชุมชนมาใช้ เช่น เพื่อการสร้างที่อยู่อาศัยหรือเพื่อเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในประกอบอาชีพ และการกำหนดพื้นที่การใช้ประโยชน์จากป่า อาทิ แหล่งอาหารอนุญาตให้มีการเก็บเห็ด ผลไม้ หน่อไม้ แหล่งเลี้ยงสัตว์ก็สามารถนำวัว ควาย มาเลี้ยงได้ และแหล่งพืชสมุนไพร และสัตว์ป่า เป็นต้น

1.3 กลุ่มเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย เด็ก เยาวชนในหมู่บ้านสามขา เป็นกลุ่มที่สร้างพลังทางชุมชนให้เข้มแข็งมีบทบาทในด้านการอนุรักษ์ป่าและการจัดการบริหารป่าชุมชนร่วมกับชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น เช่น การมีส่วนร่วมในการสร้างฝายชะลอน้ำ การป้องกันไฟป่า และการเป็นมัคคุเทศก์เพื่อนำนักท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าบ้านสามขา เป็นต้น

1.4 กลุ่มกองทุนป่าบ้านสามขา ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนของจากองค์กรประชาชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน และส่วนราชการในพื้นที่มีบทบาทหน้าที่ในการเสนอแนวทาง

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข การใช้จ่ายเงินกองทุน และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการของการจัดสรรเงินช่วยเหลือรวมถึงการพิจารณาอนุมัติค่าขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานรักษาป่าและป้องกันไฟป่า

2. องค์กรภายนอก

2.1 สถาบันเนคเทคและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปางสนับสนุนสร้างศูนย์การเรียนรู้ตลอดสัปดาห์และจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์บ้านสามขา

2.2 บริษัทปูนซีเมนต์ไทยสนับสนุนสร้างฝายชะลอน้ำ

2.3 มูลนิธิศึกษาพัฒนาสนับสนุนฝึกอบรมและฝึกนักศึกษาในการเป็นเยาวชนมัคคุเทศก์

2.4 มูลนิธิศึกษาพัฒนาและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ มูลนิธิดังกล่าวและบริษัทปูนซีเมนต์ไทยจำกัด สนับสนุนด้านการจัดการศึกษาคุณภาพเพื่อเรียนรู้ในการทำฝายชะลอน้ำ ให้เหมาะสมกับสภาพลำห้วยในพื้นที่ป่าชุมชน ที่ศูนย์การพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2.5 สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สนับสนุนด้านการส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนรุ่นหลังมีสำนักกรักบ้านเกิดผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุป หมู่บ้านสามขาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์วิถีชีวิตของชุมชนที่ต้องพึ่งพิงป่าต้นน้ำในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และอาศัยป่าเป็นแหล่งอาหาร ไม้ใช้สอย พืชสมุนไพรเพื่อรักษาโรค การเก็บหาของป่า และเป็นแหล่งการหารายได้เสริมให้กับชุมชนในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อบต. ห้วยเสือ เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโครงการผ่านกิจกรรมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ผ่านแผนแม่บทชุมชนในรูปแบบของภาพรวมทั้งหมดในพื้นที่ และเน้นการทำงานในเรื่องอื่น ๆ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการเคหะและชุมชน อาทิต ถนน และระบบไฟฟ้า มากกว่าเนื่องหมู่บ้านสามขามีต้นทุนทางสังคมสูงในด้านความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะการบริหารจัดการป่าชุมชนด้วยคนในชุมชนเองและมีผู้นำหมู่บ้าน ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ และปราชญ์หมู่บ้าน ได้ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการบริหารชุมชน โดยร่วมกับชุมชนจัดตั้งระเบียบการบริหารปกครองหมู่บ้านสามขา ซึ่งครอบคลุมถึงระเบียบการจัดการป่าในหมู่บ้านสามขาในรูปแบบคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเน้นการให้ความชอบธรรมแก่ระบบการจัดการแบบใช้ข้อตกลงร่วมและใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการใช้บังคับตามข้อตกลงต่าง ๆ ควบคู่ไปกับมาตรการทางสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับว่าป่าเป็นสิทธิร่วมกันของชุมชน ป่าไม่ใช่ของรัฐหรือของบุคคล ขณะเดียวกันคณะกรรมการบริหารชุมชนได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกภายใน

ชุมชนมีสำนึกพื้นฐานร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ และให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแสดงความคิดเห็นร่วมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ การบริหารจัดการป่าบ้านสามขาจึงเปรียบเสมือนเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของอบต. หัวเสือที่รู้จักกันแพร่หลายทั่วประเทศ หมู่บ้านสามขาจึงเลือกการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อลดปัญหาด้านอื่นด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ภายใต้สิทธิขั้นพื้นฐานที่ชุมชนพึงได้รับอย่างเหมาะสมกับระบบนิเวศและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจแบบเสมอภาคและพึ่งตนเองได้

4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

4.1 ประวัติความเป็นมา ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นชุมชนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในพื้นที่มายาวนาน มีผู้เล่าต่อกันมาว่า เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัยมีโบราณวัตถุคือ ใบเสมาเก่าแก่และเจดีย์เก่าอยู่หน้าโบสถ์วัดนาบัว ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 บ้านโนน ตำบลนาบัว ใกล้กับที่ตั้งของที่ทำการ อบต. นาบัว ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ สร้างขึ้นสมัยเดียวกับวัดกลางพุทธาราม ที่ตั้งของอนุสาวรีย์พ่อขุนบางกลางท่าว และต้นจำปาขาว อายุ 700 กว่าปี ในสมัยก่อนการปกครองเป็นระบบการปกครองพ่อปกครองลูก ซึ่งในตำบลนาบัวเองก็มีหมู่บ้านที่สำคัญ คือ บ้านนาค้าย ซึ่งสมัยแต่ก่อนเคยเป็นหน้าค้าของกองทัพในสมัยนั้นแต่คำที่ใช้เรียกก็เพี้ยนมาเป็นนาค้าย ตำบลนาบัวอยู่ห่างจากอำเภอนครไทย ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดพิษณุโลก ประมาณ 111 กิโลเมตร ครอบคลุม 15 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านนาค้าย บ้านบุงสี่เสียด บ้านโนน บ้านนาบัว บ้านนาจาน บ้านน้ำทวน บ้านนาไก่เจีย บ้านโนนบึง บ้านน้ำลอม บ้านนาค้อ บ้านร้องกอก บ้านบุงหอย บ้านไร่พัฒนา บ้านน้ำตอน บ้านน้ำแจ้งพัฒนา และได้รับการยกฐานะเป็น อบต. เมื่อ พ.ศ.2540 โดยมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 7,746 คน จำแนกเป็นชาย 3,828 คน หญิง 3,918 คนมีอาณาเขตตำบล ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว, 2556: ออนไลน์)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลนครชุม - ตำบลน้ำกุ่ม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลยางโกกลน - ตำบลเนินเพิ่ม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบ้านพร้าว

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลนครไทย

ด้วยการหาของป่า หาสมุนไพรมารักษายาสูบป่วย และเป็นแหล่งต้นน้ำซึ่งมีตาน้ำซึมออกตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ป่า โดยเฉพาะบ้านน้ำตอนหมูที่ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำของตำบล และมีตาน้ำตอนอยู่ในพื้นที่ป่าของตำบลนาบัวและเป็นลำน้ำที่สำคัญในการทำการเกษตรของตำบลจึงเป็นที่มาของการรวมกลุ่มของแกนนำในพื้นที่ในนามของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยมีอบต.นาบัวเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงกับคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นที่ตั้งของพื้นที่จัดการรวมกลุ่มส่วนใหญ่เน้นเพื่อการหารายได้ตั้งจากชุมชนมีฐานะยากจนจากสำนักสาคูกลุ่มหัตถกรรมโดยใช้วัสดุในป่าชุมชน อาสาสมัครในการดับไฟเพื่อช่วยอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน กลุ่มกองทุนป่า และกลุ่มโฮมสเตย์เพื่อบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าต้นน้ำร่วมกับน้ำคนกับธรรมชาติและมีกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเช่นเครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน และเยาวชนอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นถือเป็นวัฒนธรรมเด่นที่เป็นรากฐานสำคัญของชุมชนบ้านน้ำตอนที่คนทั่วไปรู้จักและสนใจที่จะเรียนรู้

4.5.2 ด้านการศึกษา ตำบลนาบัวมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 6 แห่ง

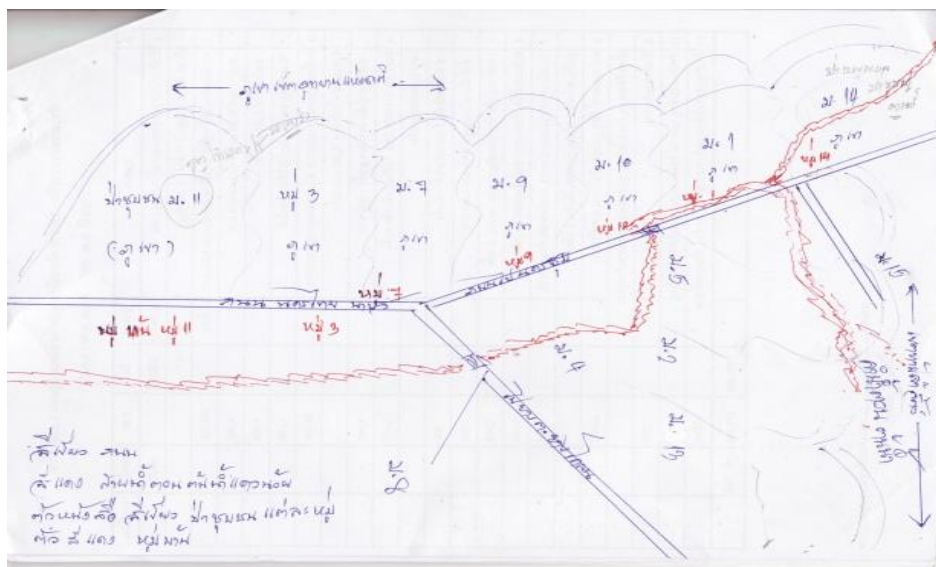
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) จำนวน 1 แห่ง และศูนย์เด็กเล็กจำนวน 3 แห่ง ได้มีส่วนในการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาด้านจัดการป่าชุมชนแก่เด็กและเยาวชนและคนในชุมชน ได้แก่ จัดให้มีหลักสูตรในการจัดการป่า และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดให้มีการเข้าค่ายลูกเสือและเนตรนารีโดยเจ้าหน้าที่จากอุทยานแห่งชาติในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร โลกเป็นผู้สอน ร่วมกับเสริมสร้างความรู้ในด้านการจัดการป่า และมี อบต. นาบัว และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหน่วยงานที่รวบรวมองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และสื่อบุคคลที่เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีบุคคลกรประจำแหล่งเรียนรู้เป็นผู้รวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและแผนพัฒนาตำบล

4.5.3 วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระสงฆ์ และมีความเชื่อเรื่องผีที่สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนในพื้นที่ของหมู่บ้านน้ำตอนมีวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ คล้ายกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบล เช่น มีการนับถือผีซึ่งยังคงดำรงอยู่และสืบทอดมา โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและมีวิธีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น การเลี้ยงผีปู่ ผีเจ้าบ้าน พิธีกรรมบวชป่า และพิธีกรรมบั้งไฟลักษณะโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของชุมชนบ้านน้ำตอน คือ การทำอาหารพื้นบ้าน การเก็บหาของป่า และมีความชำนาญการเดินป่า เป็นต้น

4.5.4 มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่จัดตั้งโดยคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และ อบต. นาบัว ได้มีการดำเนินการส่งเสริมการศึกษาให้กับคนชุมชนตามความสนใจหรือการศึกษาตาม

อัยาศัย เช่น แหล่งเรียนรู้การอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านร่องกอก (ป่ากลาง-ปลายน้ำ) กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำดอน (ป่าต้นน้ำ) การอนุรักษ์วังปลา โดยมีบุคคลต้นแบบหรือผู้รู้ประจำแหล่งเรียนรู้เป็นผู้รวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชนและบุคคลทั่วไปที่ต้องการเข้าศึกษาเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ยื่นได้ และมีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ป่าต้นน้ำบ้านน้ำดอน เพื่อฝึกทักษะเด็กและเยาวชน และคนในชุมชนได้เรียนรู้ด้านการเป็นมัคคุเทศก์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ เส้นทางเดินธรรมชาติ น้ำตก และโบราณวัตถุในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำดอน โดยมีวิธีเรียนรู้หลัก ๆ มาจากตัวบุคคลที่เป็นผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชนด้วยกระบวนการถ่ายทอดด้วยวิธีดั้งเดิมให้คนรุ่นหลังผ่านช่องทางที่หลากหลายในตำบล

4.5.5 ที่ตั้งของพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำลำน้ำดอน มีพื้นที่อยู่ในเขตพื้นที่บ้านน้ำดอน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 14 ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นหมู่บ้านที่แยกมาจากบ้านนาคล้าย หมู่ที่ 10 เมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยมี นายบัญชา อิมไทย เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ชื่อหมู่บ้านน้ำดอนได้ตั้งชื่อตามลำน้ำดอนที่ผ่านหมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 5,012.50 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าภูเขาและป่าชุมชนประมาณ 3,785.50 ไร่ หรือร้อยละ 75.52 พื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 924 ไร่ หรือร้อยละ 18.43 พื้นที่อยู่อาศัย ประมาณ 275 ไร่ หรือร้อยละ 5.49 พื้นที่สาธารณะ ประมาณ 28 ไร่ หรือร้อยละ 56 มีจำนวน 125 ครัวเรือน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 506 คน สภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ราบและประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่เป็นคนนอกพื้นที่ การตั้งถิ่นฐานของประชาชนส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนรวมกันเป็นกลุ่มเครือญาติและจะปลูกรวมกันเป็นกลุ่มหนาแน่นและเรียงรายตามแม่น้ำที่ไหลผ่าน และมีพื้นที่ทำกินรอบหมู่บ้านและบริเวณภูเขา อาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างนอกพื้นที่ อาชีพเสริม คือ การหาของป่าขาย ป่าต้นน้ำลำน้ำดอนเป็นที่พึ่งพาประชาชนในด้านอาหาร เช่น พืช ผัก ผลไม้ป่า เนื้อสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์น้ำ สัตว์บกหรือสัตว์ปีก รวมถึงมีความหลากหลายของสมุนไพรนานาชนิดที่ใช้ในการรักษาโรค แม้จะเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ในตำบลนาบัว แต่หมู่บ้านน้ำดอน หมู่ที่ 14 ที่เป็นเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำดอน ยังมีท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบลนาบัว คือ ดินตก เป็นน้ำตกตาดต่ำ ตาดใหญ่ น้ำตกตาดสูง ซึ่งมีน้ำไหลตลอดทั้งปี มีสัตว์น้ำหลายชนิดอาศัยอยู่ในลำธาร เช่น ปูหิน หอย ปลา และเป็นแหล่งอาหารของชาวบ้าน และเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตรและมีบ่อเกลือโบราณ อยู่ในลำธารที่ไหลจากน้ำตกตาดฟ้า (ประจักษ์ แต่งทำว. 2556 : 1-28)

ภาพที่ 12 แผนที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
ที่มา : อุดม สอนศรี (2558 : 7)

ในอดีตพื้นที่ป่าในพื้นที่ต้นน้ำลำน้ำตอนมีความอุดมสมบูรณ์มาก และมีความสำคัญต่อประชาชนในตำบลนาบัวและคนอำเภอนครไทย เพราะเป็นป่าที่เป็นต้นน้ำของลำน้ำตอนและลำน้ำแควน้อยที่ไหลผ่านอำเภอนครไทย ต่อมาประมาณราว พ.ศ. 2510 พื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนเริ่มถูกทำลายโดยระบบการเมืองและเศรษฐกิจ จากการที่รัฐบาลให้สัมปทานป่ากับนายทุน ต้นไม้ใหญ่ถูกตัดโค่น ประกอบกับชาวบ้านบุกรุกป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยและมีการลักลอบตัดไม้นอกเขตสัมปทานจากคนในชุมชนและนอกชุมชน รวมทั้งนายทุนและข้าราชการที่แสวงหาผลประโยชน์จากป่า สภาพป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์ก็เริ่มเสื่อมโทรมลง เหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2541 – 2544 ส่งผลให้ประชาชนในเขตตำบลนาบัว เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจากเกิดฝนตกหนักและมีน้ำท่วมในตำบลนาบัว โดยมีดินโคลนถล่มไหลลงมาจำนวนมาก แม้ฝนหยุดตกแต่ยังพบดินโคลนตกค้างอยู่ตามบ้านเรือนและถนนหนทางสูงประมาณ 10 – 15 เซนติเมตร นับแต่นั้นเป็นต้นมาคนในชุมชนบ้านน้ำตอนเริ่มเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จึงได้ร่วมกับผู้นำชุมชนโดยพาแกนนำเยาวชนและกรรมการหมู่บ้านร่วมกันเพื่อพัฒนาป่าชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการอยู่ร่วมกันกับป่าในฐานะผู้ดูแลไม่ใช่ผู้ทำลายอีกต่อไป (ประจักษ์ แแดงท้าวและคณะ. 2547 : 1-2) พื้นที่ป่าบ้านน้ำตอนได้บันทึกเรื่องราวภูมิปัญญาชาวบ้านและความเชื่อที่สืบทอดกันมาในรูปแบบพิธีกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน และใช้เป็นกุศโลบายในการสร้างศรัทธาและให้คนเกรงกลัวต่อการกระทำใดๆ ที่ไม่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

1. พิธีกรรมบวชป่า เป็นพิธีกรรมที่ผูกโยงความเชื่อความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา โดยการนำจิวรห่มให้กับต้นไม้เช่นเดียวกับการบวชพระ ส่งผลให้สถานะของต้นไม้เปลี่ยนไป เป็นการประยุกต์รูปแบบวิถีชีวิตบนพื้นฐานของวัฒนธรรมเพื่อการดูแลรักษาป่าและระลึกถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้

2. พิธีกรรมเลี้ยงผีปู เป็นการเลี้ยงผีที่จัดตั้งศาลขึ้นในพื้นที่ป่า ซึ่งศาลถือเป็นบ้านที่อยู่อาศัยของผีปู ด้วยการนำอาหารหวานคาว เพื่อบนบานให้ผีปูช่วยปกป้องพื้นที่ตำบลนาบัวอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้และน้ำ

3. พิธีกรรมบั้งไฟ เป็นการจุดบั้งไฟในพื้นที่ชุมชนตำบลนาบัวเพื่อแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่เหนือพื้นดิน พื้นน้ำ ให้ปกป้องรักษาคุ้มครองป้องกันภัยให้คนในพื้นที่ตำบลนาบัวทุกคนอยู่เย็นเป็นสุข

หมู่บ้านน้ำตอนอยู่ในเขตการปกครองของ อบต. นาบัว ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายภายใต้ภารกิจถ่ายโอนอำนาจจากกรมป่าไม้ ให้มีอำนาจในด้านการดำเนินการ การส่งเสริม การสนับสนุน และการประสานงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และการจัดการไฟป่า ตามแผนยุทธศาสตร์ตำบลภายใต้แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ควบคู่กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการมีส่วนร่วมชุมชนในหมู่บ้านน้ำตอน ในรูปแบบของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการค่ายเยาวชนรักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม โครงการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติลำน้ำตอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูซัด โครงการจัดทำป้ายเขตชุมชนและเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา โครงการปลูกป่าเป็นแหล่งอาหาร โครงการปลูกหญ้าแฝกในเขตพื้นที่ป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริ โครงการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการท้องถิ่นไทยภูมิใจภักดิ์ รักษาพื้นที่สีเขียว โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวลำน้ำตอน โครงการปลูกป่าชุมชนป่าต้นน้ำ โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการป่าชุมชนระดับตำบล และเป็นศูนย์การจัดประชุมเครือข่ายระดับตำบลและเป็นหน่วยงานหลักในด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. องค์กรภายใน

1.1 กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ประกอบด้วย นายก อบต. นาบัว รองนายก อบต. นาบัว ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน และแกนนำด้านทรัพยากรป่าไม้ทุกหมู่บ้าน และส่วนราชการในพื้นที่ อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาบัว โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และวัด มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดวาระการประชุมประชาคมเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ระดับตำบล เช่น กำหนดเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและกำหนดกรอบของกฎกติกาของแต่ละหมู่บ้านใน

การจัดทำกฎระเบียบให้เกิดประโยชน์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน การดำเนินกิจกรรมและการถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นหลังในด้านการจัดการป่าชุมชน

1.2 คณะกรรมการป่าชุมชน (หมู่บ้าน) ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนของจากองค์กรประชาชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน และส่วนราชการในพื้นที่ มีบทบาทในการจัดการป่าและการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น หยุดการนำหน่อไม้ออกมาขาย ทุกวันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปี ห้ามตัดไม้สดเผาถ่านทุกชนิด ห้ามจุดไฟเผาป่าทุกจุด ห้ามตัดไม้ในป่าชุมชนโดยไม่ได้รับอนุญาต กรณีอนุญาตให้ตัดต้นไม้ต้องปลูกทดแทน เป็นต้น รวมถึงการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎระเบียบให้เคร่งครัดและสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง

1.3 กลุ่มเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยเด็กเยาวชนในตำบลนาบัวและเป็นกลุ่มที่สร้างพลังทางชุมชนให้เข้มแข็งและเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีบทบาทในด้านการอนุรักษ์ป่าและการจัดการบริหารป่าชุมชนร่วมกับชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น เช่น การมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า การเป็นมัคคุเทศก์เพื่อนำนักท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน และการมีส่วนร่วมในการศึกษาสมุนไพรจากป่าเพื่อนำไปสู่การป้องกันและรักษาสุขภาพในระดับหนึ่งของชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยลดรายจ่ายในการดูแลสุขภาพชุมชน เป็นต้น

1.4 กลุ่มกองทุนป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนของจากองค์กรประชาชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน และส่วนราชการในพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่ในการเสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข การใช้จ่ายเงินกองทุน และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการของการจัดสรรเงินช่วยเหลือรวมถึงการพิจารณาอนุมัติคำขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานรักษาป่าและป้องกันไฟป่า

2. องค์กรภายนอก

2.1 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สนับสนุนด้านวิชาการโดยการเข้ามาทำการวิจัยด้านมูลค่าของการใช้ประโยชน์จากป่าต้นน้ำลำน้ำตอน

2.2 องค์กรพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก สนับสนุนด้านงบประมาณ และการพาไปศึกษาดูงานด้านการจัดการป่าชุมชน

2.3 สำนักงานป่าไม้จังหวัดพิษณุโลก สนับสนุนด้านวิชาการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำ สนับสนุนพันธุ์ไม้ และงบประมาณ

กล่าวโดยสรุป หมู่บ้านน้ำตอนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนต้องพึ่งพิงป่าในพื้นที่ป่าต้นน้ำ ในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอาศัยป่าเป็นแหล่งอาหาร ไม้ใช้สอย พืชสมุนไพรเพื่อรักษาโรค การเก็บหาของป่า และเป็นแหล่งหารายได้เสริมให้กับชุมชนในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อบต. นาบัว เป็น

หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน โครงการผ่านกิจกรรมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ผ่านแผนแม่บทชุมชนในรูปแบบของภาพรวมทั้งหมดยในพื้นที่ และหมู่บ้านน้ำตอนมีต้นทุนทางสังคมสูงในด้านความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะการบริหารจัดการป่าชุมชนด้วยคนในชุมชน ร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าลำน้ำตอน ที่ประกอบไปด้วย คณะผู้บริหารใน อบต. นาบัว ข้าราชการ และปราชญ์ชุมชนในพื้นที่ตำบลนาบัว ที่เป็นเครือข่ายในการช่วยเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกับ อบต. นาบัว ซึ่งเป็นหลัก ภายใต้งานนำในหมู่บ้านอันประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ และปราชญ์หมู่บ้านได้ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการป่าน้ำตอน โดยร่วมกับชุมชนตำบลนาบัวร่วมจัดตั้งกฎการใช้ป่าน้ำตอนซึ่งเป็นป่าต้นน้ำ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเน้นการให้ความชอบธรรมแก่ระบบการจัดการแบบใช้ข้อตกลงร่วมและใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการใช้บังคับตามข้อตกลงต่าง ๆ ควบคู่ไปกับมาตรการทางสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับว่าป่าเป็นสิทธิร่วมกันของชุมชน ป่าไม้ไซของรัฐหรือของบุคคล ขณะเดียวกันคณะกรรมการป่าน้ำตอนได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนภายในชุมชนมีสำนึกพื้นฐานร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ให้แก่ชุมชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแสดงความคิดเห็นร่วมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ การบริหารจัดการป่าน้ำตอนจึงเปรียบเสมือนเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของ อบต. นาบัว ที่รู้จักกันแพร่หลายทั่วประเทศ อบต. นาบัว และกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน จึงเลือกการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อลดปัญหาด้านอื่นด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ภายใต้สิทธิขั้นพื้นฐานที่ชุมชนพึงได้รับอย่างเหมาะสมกับระบบนิเวศและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจแบบเสมอภาคและพึ่งตนเองได้

2. ปัจจัยการบริหารจัดการและเงื่อนไขในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จ

การศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการและเงื่อนไขในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์และการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยหลักการด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาที่เรียกว่า แพมส์-โพสคอร็บ (PAMS-POSDCoRB) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2555 : 27-28) และตัวแบบ 7 ปัจจัยหรือ 7S Model ของ R.Wateman (อุบลทิพย์ จางวิบูลย์, 2555 : 5-7) ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านความพร้อมและสมรรถนะขององค์กรที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายในการการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ประเภทป่าต้นน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ 4 แห่ง ได้แก่ อบต. แม่ทา เทศบาลตำบลศิลาแลง อบต. หัวเสือ และอบต. นาบัว ปรากฏผล ดังนี้

1. ด้านองค์กร พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมประสานกับองค์กรภายในและองค์กรภายนอก โดยบทบาทที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้

เป็นแผนงานและโครงการที่ตรงตามความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนในด้าน การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างแท้จริง

1.1 อบต. แม่ทา มีแผนงาน โครงการเพาะชำกล้าไม้ประจำตำบล แผนสนับสนุน การจัดการไฟป่าโดยการทำแนวกันไฟ แผนการจัดเวรยามเฝ้าระวังในช่วงฤดูแล้ง แผนจัดฝึกอบรม สร้างความเข้าใจเรื่อง การจัดการไฟป่า การฝึกอบรมเสริมศักยภาพและบทบาทผู้นำในการบริหาร จัดการป่าชุมชน จัดฝึกอบรมการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนการสื่อสาร และสร้างความเข้าใจใน ระดับตำบล ร่วมปรึกษารื้อร่วมกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบรักษาป่าต้น น้ำไม่ให้ถูกทำลาย การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกและพืชคลุมดิน ปลูกต้นไม้ริมห้วยพื้นที่

1.2 เทศบาลตำบลศิลาแลง มีแผนงาน โครงการจัดทำแนวกันไฟ ลาดตะเวนป่า และ การปลูกป่า โครงการจัดทำป้ายบ่งชี้แนวเขตป่าชุมชน โครงการป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้บริเวณ พื้นที่ป่า โครงการจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การอนุมัติป่าโดยชุมชน โครงการรณรงค์การ ปลูกป่า โครงการก่อสร้างตลาดชุมชน โครงการพัฒนาส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนหรือองค์กร ชุมชน โครงการจัดทำวารสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน โครงการฝึกอบรม มัคคุเทศก์ท้องถิ่น โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ท้องถิ่นและแกนนำชุมชนทุกระดับ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานผ้าทอไทลื้อ (ข้อมผ้าด้วยสีเปลือกไม้ ธรรมชาติ) และโครงการส่งเสริมประเพณีเลี้ยงผีสวนน้ำเพื่อตอบแทนคุณผีป่าต้นน้ำและลำธารใน พื้นที่ป่าชุมชน จัดทำป้ายประกาศเขตป่าชุมชนศิลาแลง การจัดทำหลักเขตคั่นระหว่างที่ทำกินกับ พื้นที่ป่าชุมชน ทำการขุดลอกแนวกันเขตป่าชุมชนและที่ทำกินการจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการด้านการ ป้องกันการเกิดไฟป่า จัดฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการ ป้องกันไฟป่า จัดซื้อรถบรรทุกน้ำเพื่อเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและการแก้ไข ปัญหาภัยแล้งให้กับราษฎรในพื้นที่พื้นที่

1.3 อบต. หัวเสือ มีแผนงาน โครงการบริหารจัดการ ควบคุมไฟป่าแลหะหมอกควัน โครงการก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธาร (ฝายแมว) โครงการบำบัด พื้นที่ฟู เฝ้าระวัง ป้องกันรักษาป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการสร้างจิตสำนึก ตระหนักและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล

1.4 อบต. นาบัว มีแผนงาน โครงการค่ายเยาวชนรักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อมโครงการ จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติลำน้ำตอน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูซัด โครงการจัดทำป้ายเขตชุมชน และเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา โครงการปลูกป่าเป็นแหล่งอาหาร โครงการปลูกหญ้าแฝกในเขตพื้นที่ป่า ชุมชนตามแนวพระราชดำริโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการ ท้องถิ่นไทยภูมิใจรักรักษาพื้นที่สีเขียว โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวลำน้ำตอน โครงการปลูกป่า

ชุมชน ป่าต้นน้ำ โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ

2. ด้านการจัดตั้งคณะทำงาน พบว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนของสถานศึกษา ผู้แทนจากสถาบันทางศาสนา และปราชญ์ชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้นำไม่เป็นที่ทางการ องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ และตัวแทนของกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน โดยมีคณะทำงานที่จัดตั้งโดยมีกฎหมายรองรับและผ่านการคัดเลือกจากหมู่บ้านและตำบล และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนว่าเป็นผู้ที่มีความเสียสละ มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนจนเกิดการยอมรับ และได้รับความศรัทธาจากประชาชนว่าสามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน มีบทบาทที่สำคัญในด้านการพิจารณาทบทวนระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อบังคับตำบลตลอดจนการพิจารณาโทษผู้ฝ่าฝืนระเบียบ กฎ หลักเกณฑ์หรือแนวทางที่กำหนดไว้ ที่คำนึงถึงว่าการบริหารจัดการเป็นกลไกสำคัญที่ต้องประยุกต์ความต้องการของชุมชนออกมาในรูปแบบของนโยบายสาธารณะแล้วแปลงนโยบายที่กำหนดขึ้นไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

3. ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ภาคเอกชน องค์กร ประชาคม และประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ นักวิจัย สื่อมวลชน นักท่องเที่ยว และอื่น ๆ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้และเข้าใจในสถานการณ์ทั่วไปที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทรัพยากรป่า ดิน น้ำ กับคนในระบบนิเวศชุมชน เป็นปัจจัยและเงื่อนไขที่สำคัญต่อการทำให้เกิดความรัก ความหวงแหน และมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมและร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการ เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ประการสำคัญ เป็นการช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยดำเนินการและประสานงานกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ อันอาจส่งผลให้การพัฒนาป่าชุมชนสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์และเกิดผลให้เกิดการพัฒนาป่าชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4. ด้านระบบการจัดการองค์ความรู้ แต่ละพื้นที่ที่มีการจัดการองค์ความรู้ที่ชุมชนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชน ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้อย่างเป็นระบบในลักษณะที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ด้วยการจัดระเบียบชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต

ควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานและเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และนำไปปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ดังนี้

4.1 เทศบาลตำบลศิลาแลงร่วมกับสถานศึกษาในท้องถิ่น สร้างตำราและจัดทำหลักสูตร การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยศึกษาข้อมูลในท้องถิ่นจากประสบการณ์จริงและนำเข้าสู่ ระบบการศึกษา โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ในการส่งเสริมการถ่ายทอดผ่าน กระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมของชุมชน กิจกรรมด้านการศึกษา และการใช้ชีวิตในชุมชน การรวบรวมองค์ความรู้ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มทอผ้า ไทลื้อที่ใช้สีย้อมผ้าจากเปลือกไม้ ธรรมชาติ กลุ่มกองทุนฟื้นฟูสถาบัน กลุ่มอนุรักษ์ป่าศิลาแลง เป็นต้น

4.2 อบต. แม่ทา ได้รวบรวมองค์ความรู้ที่ผ่านกระบวนการใช้จริงจากการดำเนินชีวิต ของคนตำบลแม่ทาจำนวน 9 ฐานรวม 19 จุดเรียนรู้ ได้แก่ ฐานเรียนรู้ด้านพลังงานทางเลือกมี 1 จุด เรียนรู้ ฐานเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชนมี 4 จุดเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ด้านเกษตรยั่งยืนมี 3 จุดเรียนรู้ ฐาน เรียนรู้ด้านสวัสดิการและกองทุนมี 2 จุดเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ด้านการจัดการทรัพยากรมี 3 จุดเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ด้านองค์กรชุมชนมี 2 จุดเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ด้านเยาวชนคนรุ่นใหม่มี 1 จุดเรียนรู้ ฐาน เรียนรู้ด้านการปศุสัตว์ชุมชนมี 2 จุดเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ด้านการศึกษากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 1 จุดเรียนรู้

4.3 อบต. หัวเสือ ได้รวบรวมองค์ความรู้ด้วยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ลงตนเองเพื่อให้ ชุมชนได้เรียนรู้ และเป็นหน่วยจัดฝึกอบรมให้กับชุมชนและฝึกเด็กและเยาวชนในการเป็นยุวชน มัคคุเทศก์ศูนย์คอมพิวเตอร์บ้านสามขา ศูนย์การเรียนรู้การสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นต้น

4.4 อบต. นาบัว ได้รวบรวมองค์ความรู้ด้วยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกลุ่มการเรียนรู้การจักสานที่ใช้วัสดุจากป่าน้ำตอง เป็นต้น

5. การสร้างกระบวนการเชื่อมโยงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่งเล็งเห็นความสำคัญในการกิจตามอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการเชื่อมโยงและบูรณาการภารกิจให้สอดคล้องกับแผน ชุมชน และประสานการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาตำบลไปใน ทิศทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่ ครอบคลุมในทุกบริบทเช่น

5.1 อบต. แม่ทา การจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการ เครือข่ายป่าชุมชนตำบลแม่ทา อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มเยาวชนคนรักป่าแม่ทา คณะกรรมการกองทุนเพื่อการจัดการป่าชุมชนตำบล อาสาสมัครพัฒนาชุมชนอาสาสมัครรักษาป่า ชุมชน สถาบันพัฒนาทรัพยากรและเกษตรกรรมยั่งยืน เครือข่ายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตำบล

แม่ทาสถาบันการศึกษาในพื้นที่ กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมภาคเหนือ กลุ่มสมัชชาคนจน สมัชชาป่าชุมชนภาคเหนือ และการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

5.2 เทศบาลตำบลศิลาแลง การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าศิลาแลง คณะกรรมการป่าชุมชน คณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชน กลุ่มเยาวชนสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ตำบลศิลาแลง อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมราษฎร อาสาสมัครพิทักษ์ป่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มูลนิธิธกเมืองน่าน มูลนิธิฝ่ายแกมใหม่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

5.3 อบต. หัวเสือ การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารชุมชนคณะกรรมการบริหารจัดการป่า คณะกรรมการที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษาดูงานบ้านสามขา ยุวชนมัคคุเทศก์ คณะกรรมการบริหารกองทุนป่าชุมชนกลุ่มเผ่าละว้าไฟป่า มูลนิธิศึกษาพัฒนาสถาบันเนคเทค และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดลำปาง และบริษัทปูนซีเมนต์ไทย เป็นต้น

5.4 อบต. นาบัว ไก่การจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนกลุ่มเยาวชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน อาสาสมัครป้องกันภัยป่า เครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ประกอบด้วยกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านร่องกอก กลุ่มอนุรักษ์วังขลา ป่าไม้จังหวัดพิจิตร โลก อบต. นาบัว และองค์กรพัฒนาชุมชนจังหวัดพิจิตร โลก เป็นต้น

6. ระบบความเชื่อและการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่เกื้อกูลต่อการรักษาป่า พบว่า ระบบความเชื่อของชุมชนต่อการจัดการป่า ถือเป็นปัจจัยส่งเสริมกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนให้สามารถควบคุมการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมตามสภาพของชุมชน เนื่องจากองค์ความรู้ด้านการจัดการป่าของแต่ละชุมชนนั้น ได้ถูกฝังรากลึกในความรู้สึกของสังคมในชุมชน โดยมีกระบวนการถ่ายทอดตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ผ่านการถ่อมเกลตาทางสังคมอย่างเป็นระบบในรูปของการจัดกิจกรรมในพิธีต่าง ๆ ตามประเพณีที่มีลักษณะสอดคล้องกับความรู้สึก และความต้องการของชุมชนนั้น ๆ อย่างแนบเนียน เช่น พิธีกรรมการเลี้ยงผีขุนน้ำ เพื่อรักษาป่าต้นน้ำของชุมชนตำบลแม่ทา พิธีเลี้ยงผีสบน้ำ เพื่อปกป้องรักษาขุนน้ำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลของชุมชนตำบลศิลาแลง ประเพณีทอดผ้าป่าอนุรักษ์ เพื่อให้คนในชุมชนได้นึกถึงคุณค่าและตอบแทนคุณของทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านสามขาดำบลหัวเสือ และ พิธีบวชป่าเพื่อปกป้องต้นไม้ในพื้นที่ป่าของกลุ่มอนุรักษ์ลำน้ำตอนตำบลนาบัว เป็นต้น

7. การมี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับตำบล เป็นกลไกสำคัญที่ควบคุมการใช้ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดความสมดุลกับระบบนิเวศระบบการควบคุมมีความยืดหยุ่นและใช้บังคับได้จริงในทางปฏิบัติมีการปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และมีความยืดหยุ่นตาม

สภาวการณ์ ประกอบกับกลไกในการใช้บังคับถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลทางด้านจิตใจของคนในชุมชน และเป็นหลักการพื้นฐานของชุมชนที่ใช้ในการติดตามควบคุม ดูแลให้เกิดประโยชน์ในด้าน การป้องกันและปราบปรามด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตพื้นที่ มากกว่าการรักษา อย่างเข้มงวดแล้วลงโทษอย่างรุนแรง โดยแต่ละพื้นที่มีกฎ ระเบียบ ดังนี้

7.1 ตำบลแม่ทา ข้อบัญญัติตำบลแม่ทาวาดด้วยการจัดการป่าชุมชนตำบลแม่ทา พ.ศ. 2550 ระเบียบข้อปฏิบัติการรักษาป่าไม้ขององค์กรชาวบ้านตำบลแม่ทา พ.ศ. 2542

7.2 ตำบลศิลาแลง กฎ ระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกัน ไฟป่า พ.ศ. 2532 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550

7.3 ตำบลหัวเสือ ระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการปกครอง พ.ศ. 2535และครอบคลุม ถึงระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า พ.ศ. 2543

7.4 ตำบลนาบัว กฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอน หมู่ 14 ตำบลนาบัว อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

8. ทรัพยากรป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์และสิทธิในการใช้ประโยชน์อย่างเสมอภาค โดย บริบททางกายภาพของชุมชนประกอบไปด้วยความสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าไม้ ดิน และน้ำ ที่เอื้อ ต่อการสร้างกระบวนการนำไปสู่ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนี้

8.1 อบต. แม่ทา มีวิถีชีวิตที่ใช้ประโยชน์จากป่า ทำให้ชุมชนมีเครือข่ายกว้างขวาง มีความหลากหลายทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ พัฒนาอาชีพ วิสาหกิจชุมชน และสินค้าภูมิปัญญา ท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย ปัจจุบันมีโรงน้ำดื่มแม่ทาที่ผลิตจากระบบประปาภูเขา มีการจัดตั้งศูนย์ ตลาดชุมชนที่มีสินค้าทางเกษตรอินทรีย์และศูนย์สาธิตการตลาด

8.2 เทศบาลตำบลศิลาแลง มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการจัดการป่าใน สถานศึกษา และมีการให้ประชาชนชาวบ้านถ่ายทอดระบบความคิดและวิธีการจัดการป่าให้แก่เยาวชน และชุมชน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนขอมาศึกษาดูงาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำและ เยาวชนได้รับเชิญเป็นวิทยากรเผยแพร่ให้ความรู้ในพื้นที่จริงและในเวทีต่าง ๆ อยู่เสมอ

8.3 อบต. หัวเสือ มีวิถีชีวิตที่ใช้ประโยชน์จากป่าทำให้ชุมชนมีเครือข่ายกว้างขวาง มีความหลากหลายทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ พัฒนาอาชีพ วิสาหกิจชุมชน และสินค้าภูมิปัญญา ท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย ปัจจุบันมีการจัดตั้งตลาดชุมชนให้วางขายของป่าหายากขายของที่ระลึก มีศูนย์ เรียนรู้ลงสแต่ย์หรือศูนย์ฝึกทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยมีการให้บริการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พร้อมจัดที่พักแบบโฮมสเตย์โดย มีวิทยากรท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยวและมีมัคคุเทศน์ ซึ่งเป็นแกนนำหรือมัคคุเทศก์น้อยที่เป็นคนในหมู่บ้าน และมีโรงผลิตไฟฟ้าพลังน้ำจากประปาภูเขา และมีจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าสามขา

8.4 อบต. นาบัว มีเครือข่ายด้านการจัดการที่กว้างขวางและมีความหลากหลายทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ พัฒนาอาชีพ วิสาหกิจชุมชน และสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย ปัจจุบันมีการจัดตั้งตลาดชุมชนให้วางขายของป่าหายากขายของที่ระลึกมีการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีที่พักแบบโฮมสเตย์มีวิทยากรท้องถิ่น มีผู้นำเที่ยวโดยมัคคุเทศน์หรือมัคคุเทศก์น้อยที่เป็นคนในหมู่บ้านและมีศูนย์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าต้นน้ำลำน้ำตอนมีการจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในแผนพัฒนาของอบต. นาบัว เป็นต้น

ตารางที่ 3 ปัจจัยการบริหารจัดการและเงื่อนไขในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ

ปัจจัยและเงื่อนไข	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ฮอน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นครไทย จ.พิษณุโลก)
1. ด้านองค์กร	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหลักในการเชื่อมโยงองค์กรภายในและภายนอก	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหลักในการเชื่อมโยงองค์กรภายในและภายนอก	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหลักในการเชื่อมโยงองค์กรภายในและภายนอก	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหลักในการเชื่อมโยงองค์กรภายในและภายนอก
2. คณะทำงาน	- คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตำบลแม่ทา	- คณะกรรมการป่าตำบลศิลาแลง - คณะกรรมการป่าชุมชนทุกหมู่บ้าน	- คณะกรรมการบริหารป่าชุมชน - คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านสามขา	- คณะกรรมการบริหารป่าชุมชน - กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน
3. ด้านความร่วมมือ	- กลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน	- กลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน	- กลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน	- กลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยและ เงื่อนไข	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำดอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
4.ด้านองค์ ความรู้	-มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ฐานเรียนรู้ ด้านการจัดการ ทรัพยากรและฐาน เรียนรู้ด้านเยาวชน คนรุ่นใหม่	-มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ได้แก่กลุ่มทอผ้าไท ลื้อ กลุ่มกองทุน ฟื้นฟูสถาบัน กลุ่ม อนุรักษ์ป่าศิลาแลง	-มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ ลงสเตรย์และศูนย์ การเรียนรู้การสร้าง ฝายชะลอน้ำ	-มีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกลุ่มการเรียนรู้ การจักสานที่ใช้วัสดุ จากป่าน้ำดอน
5.ด้านการ เชื่อมโยงภาคี เครือข่าย	-มีเครือข่ายด้านการ จัดการทรัพยากรป่า ไม้ทั้งในและนอก พื้นที่	-มีเครือข่ายด้านการ จัดการทรัพยากรป่า ไม้ทั้งในและนอก พื้นที่	-มีเครือข่ายด้านการ จัดการทรัพยากรป่า ไม้ทั้งในและนอก พื้นที่	-มีเครือข่ายด้านการ จัดการทรัพยากรป่า ไม้ทั้งในและนอก พื้นที่
6.ด้านอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรม	-พิธีกรรมการเลี้ยงผี ขุนน้ำ เพื่อรักษาป่า ต้น	- พิธีเลี้ยงผีสับน้ำ เพื่อปกป้องรักษา ขุนน้ำให้ฝนตกต้อง ตามฤดูกาล	-ประเพณีทอดผ้าป่า อนุรักษ์ะตอบแทน คุณของ ทรัพยากรธรรมชาติ	-พิธีบวงสรวงเพื่อ ปกป้องต้นไม้ในพื้นที่ ป่าของกลุ่มอนุรักษ์ลำ น้ำดอน
7. ด้านกฎกติกา	-ข้อบัญญัติตำบลแม่ ทาว่าด้วยการจัดการ ป่าชุมชนตำบลแม่ ทา พ.ศ. 2550	-กฎ ระเบียบตำบล ศิลาแลงว่าด้วยการ รักษาป่าและ ป้องกันไฟป่าพ.ศ. 2532 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550	-ระเบียบหมู่บ้าน สามขาว่าด้วยการ ปกครอง พ.ศ. 2535 และระเบียบ หมู่บ้านสามขาว่า ด้วยการจัดการป่า พ.ศ.2543	- กฎระเบียบการใช้ป่า ของหมู่บ้านน้ำดอน ร่วมกับกฎของ หมู่บ้านลำน้ำดอน
8.ทรัพยากรและ การใช้ ประโยชน์	-นวัตกรรมการ เรียนรู้ของชุมชน ได้แก่ วิชาหกิจ ชุมชน /สินค้าภูมิ ปัญญาท้องถิ่น -โรงน้ำดื่มแม่ทา ทิพย์ที่ผลิตจาก ระบบประปาภูเขา- ตลาดชุมชน	- นวัตกรรมการ เรียนรู้ของชุมชน ได้แก่หลักสูตรการ จัดการป่าใน สถานศึกษาและ ชุมชน - สถานที่ศึกษาดูงาน หน่วยงานของ ภาครัฐและเอกชน	-นวัตกรรมการ เรียนรู้ของชุมชน ได้แก่ วิชาหกิจ ชุมชน/สินค้าภูมิ ปัญญาท้องถิ่น- ตลาดชุมชนขายของ ป่า ของที่ระลึก – ศูนย์เรียนรู้ลงส เตรย์โฮมสเตย์	-นวัตกรรมการเรียนรู้ ของชุมชน ได้แก่ ตลาดชุมชนขายของ ป่าหายากของที่ระลึก - การจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศแบบพักและ ไป-กลับ - โครงการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวใน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บึงจ้อยและ เจ็อนไซ	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
	จำหน่ายสินค้า เกษตรอินทรีย์		- มัคคุเทศก์น้อย - โรงผลิตไฟฟ้าพลัง น้ำจากประปาภูเขา	พื้นที่ป่าลำน้ำตอน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ

การวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ อบต. แม่ทา เทศบาลตำบลศิลาแลง อบต. หัวเสือ และ อบต. นาบัว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านการสร้าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อใช้บังคับในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

กระบวนการ บริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
1. ด้านการสร้าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อใช้ บังคับในด้านการ บริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้	- ข้อบัญญัติตำบล แม่ทาวาดำวยการ จัดการป่าชุมชน พ.ศ. 2550	-กฎ ระเบียบตำบล ศิลาแลงว่าด้วยการ รักษาป่าและ ป้องกันไฟฟ้า พ.ศ.2532 แก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2550	-ระเบียบหมู่บ้าน สามขาว่าด้วยการ ปกครอง พ.ศ. 2535 และระเบียบ หมู่บ้านสามขาว่า ด้วยการจัดการป่า พ.ศ.2543	-กฎระเบียบการใช้ ป่าของหมู่บ้าน น้ำตอน หมู่ 14 ตำบลนาบัว อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

จากตารางที่ 4 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านการสร้าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อใช้บังคับในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มี ดังนี้

1. อบต. แม่ทา มีการตราข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นเครื่องมือเพื่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนโดยมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การจัดประชาคมระดับหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำข้อบัญญัติตำบลว่าด้วยการจัดการป่าชุมชนระดับตำบล

1.2 อบต. แม่ทา ยกร่างข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนแล้วนำมาแก้ไข ปรับปรุง ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน

1.3 อบต. แม่ทา จัดประชุมสภา อบต. แม่ทา เพื่อพิจารณาอนุมัติร่างข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และเสนอต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณารับรองข้อบังคับตำบล และประกาศใช้บังคับติดประกาศไว้ ณ ที่ทำการอบต. แม่ทาตามที่กฎหมายกำหนด

1.4 นายก อบต. และ สภา อบต. แม่ทา เป็นผู้รักษาให้เป็นไปตามข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้พ.ศ. 2550

1.5 การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการจัดทำข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และวิธีการดำเนินงานการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลแม่ทา เพื่อให้ชุมชนและประชาชนทั่วไปได้ทราบกระบวนการปฏิบัติงานและสามารถติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ได้

จากสาระหลักของการตราข้อบังคับตำบลแม่ทาว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ดังกล่าว การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับตำบลมีการเสนอผ่านการพิจารณาของสภา อบต. แม่ทา ทุกกรณี นอกจากนั้น ในพื้นที่ตำบลแม่ทายังมีระเบียบข้อปฏิบัติการรักษาป่าไม้ขององค์กรชาวบ้านตำบลแม่ทา พ.ศ. 2542 และมาตรการทางสังคมที่มีการบังคับใช้โดยองค์กรชาวบ้าน ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ให้อำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนทุกด้าน

2. เทศบาลตำบลศิลาแลงอำเภอป่า จังหัดน่านมีการตราข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การจัดประชาคมระดับหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า เนื่องจากองค์กรชุมชนได้กำหนดกฎระเบียบของตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532

2.2 การจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบของตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่า และป้องกันไฟป่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ทำการแก้ไข ปรับปรุง ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน และตีพิมพ์ประกาศไว้ ณ ที่ว่าการเทศบาลตำบลศิลาแลงตามที่กฎหมายกำหนด

2.3 ประชาชนตำบลศิลาแลงทุกคน มีหน้าที่ช่วยกันรักษากฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า พ.ศ. 2532 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. 2550 ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

2.4 กำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่รักษาป่าและป้องกันไฟป่าร่วมกันในรูปแบบคณะกรรมการและจัดตั้งคณะกรรมการระดับตำบล (ตรวจป่า) โดย กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่เสนอชื่อบุคคลในหมู่บ้านเข้าร่วมปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการป่าชุมชนศิลาแลง

2.5 กำหนดให้นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศิลาแลง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศิลาแลง มีหน้าที่ติดต่อประสานงานระหว่างเทศบาลตำบลศิลาแลง คณะกรรมการตรวจป่า กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า

2.6 การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการจัดทำข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และวิธีการดำเนินงานการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในที่ว่าเทศบาลตำบลศิลาแลงเพื่อให้ชุมชนและประชาชนทั่วไปได้ทราบกระบวนการปฏิบัติงานและสามารถติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ได้

จากสาระหลักของกฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า การแก้ไขเพิ่มเติมกฎระเบียบดังกล่าว มีการเสนอผ่านการพิจารณาของสภาเทศบาลตำบลศิลาแลง ทุกกรณี นอกจากนั้นในพื้นที่ตำบลศิลาแลงมีการมาตรการทางสังคมควบคู่กับการบังคับใช้กฎระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ให้อำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนทุกด้าน

3. อบต. หัวเสือ มีการตราข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นเครื่องมือเพื่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนโดยมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การจัดการประชุมระดับหมู่บ้านเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า พ.ศ. 2543 เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมออกเสียงประชามติโดยคณะกรรมการบริหารงานชุมชนบ้านสามขา

3.2 มีการปิดประกาศระเบียบการจัดการป่าบ้านสามขา พ.ศ. 2543 และนำเข้าไปประชุมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงให้เกิดความเข้าใจและแนะนำชาวบ้านให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

3.3 คณะกรรมการบริหารงานชุมชนบ้านสามขา มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการปกครอง พ.ศ. 2535 รวมทั้งสิ้น 20 ระเบียบซึ่งครอบคลุมถึงระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า พ.ศ. 2543

3.4 การมีศูนย์การเรียนรู้ด้านคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ให้ชุมชนและประชาชนทั่วไปได้ทราบกระบวนการปฏิบัติงานและสามารถติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ได้

จากสาระหลักของระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า พ.ศ. 2543 การแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบดังกล่าว มีการเสนอต่อที่ประชุมหมู่บ้านสามขาและต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารงานชุมชนบ้านสามขาทุกกรณี นอกจากนี้ในพื้นที่หมู่บ้านสามขา ยังมีการมาตรการทางสังคมควบคู่กับการบังคับใช้ระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการปกครอง พ.ศ. 2535 และระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า พ.ศ. 2543 เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน และทรัพยากรป่าไม้ที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ให้อำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาหมู่บ้านทุกด้าน

4. อบต. นาบัว มีการตราข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นเครื่องมือเพื่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน โดยมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 อบต. นาบัว จัดเวทีประชาคมระดับตำบลเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกกฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมออกเสียงประชามติ

4.2 อบต. นาบัว จัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอนเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนก่อนที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน

4.3 อบต. นาบัว นำกฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอนที่ประกาศใช้บังคับแล้วมาติดประกาศไว้ ณ ที่ทำการ อบต. นาบัว และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ 14 บ้านน้ำตอน

4.4 กำหนดให้ประชาชนทุกคนในตำบลมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีคณะกรรมการป่าต้นน้ำลำน้ำตอนมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามกฎระเบียบและนำเข้าไปประชุมหมู่บ้านน้ำตอนเพื่อชี้แจงให้เกิดความเข้าใจ โดยแนะนำชาวบ้านให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

4.5 การจัดให้แหล่งเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ณ ที่ทำการ อบต. นาบัว เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ให้ชุมชนและประชาชนทั่วไปได้ทราบกระบวนการปฏิบัติงานและสามารถติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ได้

กฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอน ต้องมีการเสนอต่อประชาคมตำบลนาบัว และต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการป่าต้นน้ำลำน้ำตอนทุกกรณี นอกจากนั้นในพื้นที่หมู่บ้านน้ำตอนยังมีกฎของหมู่บ้านน้ำตอนที่มีการบังคับใช้โดยคณะกรรมการหมู่บ้านและมาตรการทางสังคมควบคู่ไปด้วย เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรป่าไม้ที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ให้อำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาหมู่บ้านทุกด้าน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง

กระบวนการบริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
2. ด้านผู้นำ ชุมชนที่ เข้มแข็ง	-มีข้อบังคับตำบลที่ กำหนดคุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ -ผู้นำชุมชนได้รับการ นับถือ เสียสละ มุ่งมั่นที่จะรักษา ทรัพยากรในท้องถิ่น -ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์ รวมจิตใจ มีส่วน ส่งเสริมการคงอยู่ ของอัตลักษณ์ดั้งเดิม ที่เอื้อต่อการจัดการ ป่า-ผู้นำชุมชน ประสานความ ร่วมมือกับหน่วยงาน ภายนอก -ผู้นำที่มีคุณธรรม ช่วยลดปัญหาความ ขัดแย้งในการใช้ ทรัพยากรป่าไม้ใน ชุมชน	-ผู้นำชุมชน มีความ เสียสละ มุ่งมั่นที่จะ รักษาทรัพยากรใน ท้องถิ่น-ผู้นำชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจ มี ส่วนส่งเสริมการคง อยู่ของอัตลักษณ์ ดั้งเดิมที่เอื้อต่อการ จัดการป่า -ผู้นำชุมชนประสาน ความร่วมมือกับ หน่วยงานภายนอก - ผู้นำที่มีคุณธรรม ช่วยลดปัญหาความ ขัดแย้งในการใช้ ชุมชน	-ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ ได้รับการนับถือ เสียสละ มุ่งมั่นที่จะ รักษาทรัพยากรใน ท้องถิ่น -ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์ รวมจิตใจ มีส่วน ส่งเสริมการคงอยู่ ของอัตลักษณ์ดั้งเดิม ที่เอื้อต่อการจัดการ ป่า -ผู้นำชุมชนประสาน ความร่วมมือกับ หน่วยงานภายนอก - ผู้นำที่มีคุณธรรมช่วย ลดปัญหาความ ขัดแย้งในการใช้ ทรัพยากรป่าไม้ใน ชุมชน	-ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ ได้รับการนับถือ เสียสละ มุ่งมั่นที่จะ รักษาทรัพยากรใน ท้องถิ่น -ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์ รวมจิตใจ มีส่วน ส่งเสริมการคงอยู่ ของอัตลักษณ์ดั้งเดิม ที่เอื้อต่อการจัดการ ป่า -ผู้นำชุมชนประสาน ความร่วมมือกับ หน่วยงานภายนอก - ผู้นำที่มีคุณธรรม ช่วยลดปัญหาความ ขัดแย้งในการใช้ ทรัพยากรป่าไม้ใน ชุมชน

จากตารางที่ 5 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีดังนี้

1. อบต. แม่ทา กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลแม่ทา ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการตัวแทนของกลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เช่น ผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. แม่ทา คนต้นแบบด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตำบลแม่ทา คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้าน ตัวแทนของกลุ่มอาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามศูนย์เรียนรู้ของชุมชน ตัวแทนของสถานศึกษา และสถาบันการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชุมชน มีบทบาทหน้าที่ มีการดำเนินงาน ในรูปแบบคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตำบลแม่ทา มีหน้าที่การจัดทำกฎระเบียบการจัดการป่าชุมชนระดับหมู่บ้านรวมถึง การพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เคร่งครัด และสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง รับพิจารณาการขออนุญาตการใช้ไม้ การตัดไม้ใช้สอยและที่ทำกินในเขตพื้นที่ป่าชุมชน การออกตรวจเฝ้าระวังและการจัดการป้องกัน ไฟป่า การจัดการประชุมปรึกษาหารือและประชาสัมพันธ์รณรงค์ปลูกจิตสำนึกของชาวบ้าน รวมถึงการประสานการทำงานกับคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนตำบลแม่ทา และต้องไม่ปฏิบัติที่ขัดต่อข้อบัญญัติตำบลแม่ทาว่าด้วยการจัดการป่าตำบลแม่ทา รวมถึงมีบทบาทสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่สอดคล้องกับธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวเนื่องต่อทรัพยากรป่าไม้ เช่น พิธีกรรมการเลี้ยงผีขุนน้ำ พิธีกรรมการเลี้ยงผีฝาย และพิธีกรรมการเลี้ยงผีเจ้าป่าเจ้าเขา เป็นต้น

นอกจากนั้น คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตำบลแม่ทา ยังมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายภายในและนอกพื้นที่ ที่ให้การยอมรับและร่วมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรรมภาคเหนือ กลุ่มสมัชชาคนจน สมัชชาป่าชุมชนภาคเหนือ และบริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ให้การสนับสนุนในด้านสื่อและข้อมูลในด้านการปฏิบัติงานพัฒนาป่าชุมชน งานป้องกันรักษาป่า และงานควบคุมไฟป่า สนับสนุนด้านเทคนิค วิชาการด้านการจัดการป่า และงบประมาณ เพื่อกิจกรรมการตีแปลงประเมินสภาพป่า สนับสนุนด้านงบประมาณดำเนินกิจกรรมสำรวจที่ดินในเขตป่า การยกระดับที่ดินให้เป็น โฉนดชุมชน สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการและความรู้เทคนิคการใช้เครื่องมือสำรวจพื้นที่ป่า เช่น จีพีเอส การดูแลพื้นที่ สนับสนุนด้านงบประมาณที่เน้นการสร้างโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าสนับสนุนด้านการส่งเสริมอาชีพเสริมและให้สินเชื่อเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและช่วยลดการพึ่งพิงป่า เช่น การปลูกยาสูบ ถั่วลิสง ข้าวโพดฝักอ่อน และสนับสนุนงบประมาณที่เน้นการเปิดโอกาสให้หญิงหรือชายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. เทศบาลตำบลศิลาแลง กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ตำบลศิลาแลง ประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการตัวแทนของกลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศิลาแลง และแกนนำชุมชน มีบทบาทโดยตรงต่อประชาชนในรูปแบบคณะกรรมการป่าศิลาแลง มีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ คือ การรักษากฎระเบียบและรักษาป่าและป้องกันไฟป่า ร่วมกับประชาชนทุกคน รวมถึงการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เคร่งครัด และสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง การพิจารณาร่วมกับเทศบาลตำบลศิลาแลงในการพิจารณาขอใช้ไม้ของคนในตำบลศิลาแลง การพิจารณาในการให้ความช่วยเหลือให้กับกรรมการตรวจป่ากรณีประสบอุบัติเหตุ หรือได้รับเหตุอันตรายจนถึงชีวิตจากการปฏิบัติการตรวจป่า และการพิจารณาผู้ละเมิดกฎระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า เช่น ว่ากล่าวตักเตือน การปรับเป็นเงินเข้ากองทุนป่า การพิจารณาตัดสิทธิในการขอใช้ไม้ รวมถึงการเป็นครูพี่เลี้ยงในการจัดค่ายให้กับเด็กและเยาวชนตำบลศิลาแลงในเรื่องการดูแลรักษาป่าถือเป็นภารกิจด้านการบูรณาการแผนระหว่างแผนพัฒนาตำบลกับแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา

นอกจากนั้น กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจป่าที่ประกอบไปด้วยบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสนอชื่อบุคคลในหมู่บ้าน เป็นตัวแทนของหมู่บ้านผ่านการเสนอชื่อโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน และเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเท็จจริงในกรณีที่บุคคลในหมู่บ้านของตนไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ คือ ออกปฏิบัติงานตรวจสอบการตัดไม้ทำลายป่าและไฟป่า เดือนละ 2 ครั้ง หรือตามที่คณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลงเห็นสมควร และมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดอันเป็นเป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่าพร้อมจัดทำรายงานถึงเทศบาลศิลาแลงเพื่อส่งให้กับคณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลงพิจารณาโทษ

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการป่าศิลาแลง และคณะกรรมการตรวจป่ายังได้รับการหนุนเสริมการดำเนินงานจากเทศบาลตำบลศิลาแลงประกอบด้วย นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศิลาแลง กำนัน และผู้ใหญ่ ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 12 แห่งกฎระเบียบต้องทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาป่าและป้องกันไฟป่าทั้งในและนอกพื้นที่ สืบเนื่องจากแกนนำชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลศิลาแลงนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้รับการยอมรับจากชุมชนในด้านความเสียสละและมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนจึงเป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของผู้นำเทศบาลตำบลศิลาแลงทุกสมัยที่ผ่านมา ยังคงให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ ในกรณีหน่วยงานภาคีเครือข่ายภายนอกพื้นที่ที่ให้การยอมรับและร่วมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ มูลนิธิธักเมืองน่าน มูลนิธิฝ้ายแกมไหมของมหาวิทยาลัย

เชียงใหม่ และบริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายแก่ชุมชน อาทิ การรื้อฟื้นภูมิปัญญา ความเชื่อ อำนาจ พิธีกรรม วัฒนธรรม ชุมชนมาประยุกต์ในการบริหารจัดการป่าศิลาแลง รวมถึงลดถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่ชุมชนทั่วไปสามารถนำมาประยุกต์ใช้พื้นที่ของตนเองได้ สนับสนุนด้านวิชาการเกี่ยวกับการข้อมลจากเปลือกไม้ธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวพื้นเมือง การตลาด เทคโนโลยีการปั่นฝ้าย และการศึกษาดูงานเพื่อการแลกเปลี่ยนรู้และการถ่ายโอนด้านเทคโนโลยี สนับสนุนเงินทุนเพื่อใช้สำหรับกองทุนป่าชุมชน และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกันให้เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการสอดแทรกขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกื้อกูลต่อทรัพยากรป่าไม้ เช่น พิธีกรรมการเลี้ยงผีสวนน้ำ (ผีขุนน้ำ) พิธีกรรมการเลี้ยงผีห้วย และพิธีกรรมการเลี้ยงผีเชียงรุ่ง

3. อบต. หัวเสือ กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่บ้านสามขา เขตพื้นที่ อบต. หัวเสือ ประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ องค์กรภาครัฐ องค์กรประชาชนในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนของสถานศึกษา ตัวแทนโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพชุมชน และปราชญ์หมู่บ้านตัวแทนของสถาบันทางศาสนา ตัวแทนจากองค์กร ประชาชนมีบทบาทโดยตรงต่อประชาชนในรูปแบบคณะกรรมการ บริหารงานชุมชน ด้าน การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ คือ การรักษาระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่าร่วมกับ หัวหน้าหมวดที่รับผิดชอบด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และพิจารณาคำร้องขอของประชาชนใน ด้านการใช้ประโยชน์จากไม้ในพื้นที่ป่าการบริหารจัดการป่าด้านสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึง การพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เคร่งครัดและสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารงานชุมชนหมู่บ้านสามขา ยังได้รับการหนุนเสริมการดำเนินงานจาก อบต. หัวเสือ ในด้านการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาป่าและป้องกันไฟป่าทั้งในและนอกพื้นที่ สืบเนื่องจากแกนนำชุมชนในเขตพื้นที่บ้าน สามขานับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้รับการยอมรับจากชุมชนในด้านความเสียสละและมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน จึงเป็นที่มาของแกนนำที่อยู่ในพื้นที่ทุกสมัยที่ผ่านมายังคงให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ ในกรณีหน่วยงานภาคีเครือข่ายภายนอกพื้นที่ ที่ให้การยอมรับและร่วมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ สถาบันเนคเทคและศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัดลำปาง บริษัทปูนซีเมนต์ไทย มูลนิธิศึกษาพัฒนา มูลนิธิศึกษาพัฒนา และศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ มูลนิธิคลังสมองลำปาง และบริษัทปูนซีเมนต์ไทยจำกัด (ปตท.) และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้ส่งเสริมด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการจัด กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนรุ่นผ่านทางเว็บไซต์สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้

ลองสแตย์ และจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ระดับตำบล สนับสนุนสร้างฝายชะลอน้ำ สนับสนุนด้านวิชาการด้วยการจัดฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในการเป็นเยาวชนมัคคุเทศก์ สนับสนุนด้านงบประมาณในการศึกษาดูงานนอกสถานที่ รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการสอดแทรกขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกื้อกูลต่อทรัพยากรป่าไม้ เช่น พิธีกรรมไม้ค้ำสลี และพิธีกรรมการเลี้ยงฝิขุนน้ำ เป็นต้น

4. อบต. นาบัว กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนในเขตพื้นที่อบต. นาบัวประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ และประชาชนในพื้นที่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนจากองค์กรประชาชน มีบทบาทโดยตรงต่อประชาชนในรูปแบบคณะกรรมการบริหารจัดการป่าต้นน้ำลำน้ำตอน มีบทบาทในการรักษา กฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอน และพิจารณาคำร้องขอของประชาชนในด้านการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าและพิจารณาอนุมัติการตัดไม้ทุกชนิดการบริหารจัดการพื้นที่ป่าด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เคร่งครัดและสร้างกลไกในการบังคับใช้ได้จริง

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารจัดการป่าต้นน้ำลำน้ำตอนยังได้รับการหนุนเสริมการดำเนินงานจาก อบต. นาบัว ด้วยการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนจากแกนนำในตำบลนาบัวที่อยู่กลางน้ำและปลายน้ำ โดยมีผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. นาบัว และแกนนำชุมชน ทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาป่าและป้องกันไฟป่าทั้งในและนอกพื้นที่ สืบเนื่องจากแกนนำชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลนาบัว นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้รับการยอมรับจากชุมชนในด้านความเสียสละและมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน จึงเป็นที่มาของแกนนำที่อยู่ในพื้นที่ทุกสมัย ที่ผ่านมายังคงให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ ในกรณีหน่วยงานภาคีเครือข่ายภายนอกพื้นที่ที่ให้ การยอมรับและร่วมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สนับสนุนด้านวิชาการ องค์กรพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก สนับสนุนด้านงบประมาณในการศึกษาดูงานด้านการจัดการป่าชุมชน และป่าไม้จังหวัดพิษณุโลก สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และพันธุ์ไม้รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการสอดแทรกขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกื้อกูลต่อทรัพยากรป่าไม้ เช่น พิธีกรรมบวชป่า พิธีกรรมเลี้ยงฝิปู พิธีกรรมบั้งไฟ เป็นต้น

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในการจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้

กระบวนการ บริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
3. ด้านการมี ส่วนร่วมของ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นใน การจัดแผน ยุทธศาสตร์การ พัฒนา ทรัพยากรป่าไม้	-คณะกรรมการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	-คณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	-คณะกรรมการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	-คณะกรรมการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น
	-คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	-คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	-คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	-คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
	-คณะกรรมการ ประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการ ติดตามและประเมิน แผนพัฒนาท้องถิ่น	-คณะกรรมการ ประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการ ติดตามและประเมิน แผนพัฒนาท้องถิ่น	-คณะกรรมการ ประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการ ติดตามและประเมิน แผนพัฒนาท้องถิ่น	-คณะกรรมการ ประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการ ติดตามและประเมิน แผนพัฒนาท้องถิ่น

จากตารางที่ 6 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในการจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

1. อบต. แม่ทา ได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยแต่งตั้งประชาชนในพื้นที่
เข้าร่วมในคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น คณะกรรมการประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการติดตามและประเมินแผนพัฒนา
ท้องถิ่น เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดำเนินงานตาม โครงการของ
อบต. แม่ทา อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อาชีพ
ความปลอดภัย วิถีชีวิต หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนท้องถิ่น และอาจนำไปสู่ข้อพิพาท
หลายฝ่าย ในการนี้ อบต. แม่ทา ได้มีการนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนด้านการพัฒนา
ทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านที่เกินศักยภาพมาร่วมพิจารณาเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเช่น
โครงการเพาะซากกล้าไม้ประจำตำบล สนับสนุนการจัดการไฟป่าโดยการทำแนวกันไฟการจัดการ

ยามเฝ้าระวังในช่วงฤดูแล้ง จัดฝึกอบรมสร้างความเข้าใจเรื่องการจัดการไฟฟ้า การฝึกอบรมเสริมศักยภาพและบทบาทผู้นำในการบริหารจัดการป่าชุมชน จัดฝึกอบรมการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การสื่อสาร และสร้างความเข้าใจในระดับหรือจัดมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นตำบล ร่วมปรึกษาหารือ ร่วมกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบรักษาป่าต้นน้ำไม่ให้เกิดการทำลาย การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกและพืชคลุมดิน ปลูกต้นไม้ริมห้วย เป็นต้น

2. เทศบาลตำบลศิลาแลงเทศบาลได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยได้แต่งตั้งประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมในคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการติดตามและประเมินแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการของเทศบาลตำบลศิลาแลงที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อาชีพ ความปลอดภัย วิถีชีวิต หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนท้องถิ่นและอาจนำไปสู่ข้อพิพาท ในการนี้ เทศบาลตำบลศิลาแลงได้มีการนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านที่เกินศักยภาพมาร่วมพิจารณาเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการรณรงค์การปลูกป่า โครงการก่อสร้างตลาดชุมชน โครงการพัฒนาส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนหรือองค์กรชุมชน โครงการจัดทำวารสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน โครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นและแกนนำชุมชนทุกระดับ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานผ้าทอไทลื้อที่มีการย้อมผ้าด้วยสีเปลือกไม้ธรรมชาติ

3. อบต. หัวเสือ ได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยได้แต่งตั้งประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมในคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการติดตามและประเมินแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการของ อบต. หัวเสือ ที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อาชีพ ความปลอดภัย วิถีชีวิต หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนและอาจนำไปสู่ข้อพิพาท ในการนี้ อบต. หัวเสือ ได้มีการนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านที่เกินศักยภาพมาร่วมพิจารณาเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการบริหารจัดการ ควบคุมไฟฟ้าและหมอกควัน โครงการก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธาร โครงการบำบัด พื้นฟู เฝ้าระวัง ป้องกันรักษาป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการสร้างจิตสำนึกจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล เป็นต้น

4. อบต. นาบัว ได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยได้แต่งตั้งประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมในคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการประสานแผนพัฒนา และคณะกรรมการติดตามและประเมินแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ โครงการของ อบต. นาบัว อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อาชีพ ความปลอดภัย วิถีชีวิต หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนและอาจนำไปสู่ข้อพิพาท ในการนี้ อบต. นาบัว ได้มีการนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านที่เกินศักยภาพมาร่วมพิจารณาเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการค่ายเยาวชนรักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม โครงการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติลำน้ำตอน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูซัด โครงการจัดทำป่าชุมชนและเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา โครงการปลูกป่าเป็นแหล่งอาหาร โครงการปลูกหญ้าแฝกในเขตพื้นที่ป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริ โครงการรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการท้องถิ่นไทยภูมิใจรักศิรัภษาพื้นที่สีเขียว โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวลำน้ำตอน โครงการปลูกป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ เป็นต้น

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านการเผยแพร่ข่าวสารด้านการพัฒนาป่าชุมชน

กระบวนการบริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
4. การเผยแพร่ ข่าวสารด้านการ พัฒนาป่าชุมชน	-ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ระดับตำบล -การเผยแพร่ข้อมูล ผ่านสื่อต่าง ๆ-ผู้ แสดงความคิดเห็น -เวทีประชาคม หมู่บ้าน/ตำบล -ศูนย์เรียนรู้ชุมชน	-ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ระดับตำบล -เอกสารเผยแพร่ ข้อมูล -ผู้แสดงความคิดเห็น -เวทีประชาคม หมู่บ้าน/ตำบล -ศูนย์เรียนรู้ชุมชน -ศูนย์เรียนรู้ชุมชน	-ศูนย์ข้อมูลตำบล -ศูนย์คอมพิวเตอร์ ระดับหมู่บ้าน -เอกสารเผยแพร่ -การเผยแพร่ข้อมูล ผ่านสื่อต่าง ๆ -ผู้แสดงความคิดเห็น -เวทีประชาคม -ศูนย์เรียนรู้ชุมชน	-ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร -มีเอกสารเผยแพร่ ข้อมูล -ผู้แสดงความคิดเห็น -เวทีประชาคม หมู่บ้าน/ตำบล -ศูนย์เรียนรู้ชุมชน

จากตารางที่ 7 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านการเผยแพร่ข่าวสารด้านการพัฒนาป่าชุมชนดังนี้

1. อบต. แม่ทา ได้จัดทำช่องทางเผยแพร่ข่าวสารด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ได้แก่ การจัดทำคู่มือในการศึกษาพื้นที่ป่าชุมชน (แผนที่จำลอง) เพื่อใช้ในการสำรวจจุดและเส้นทางการเดินศึกษากระบบนิเวศป่าชุมชนในพื้นที่จริง มีการจัดตั้งศูนย์วิทยุชุมชนคนฮักแม่ทา FM99.5 MHz เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนี้เป็นประโยชน์ด้านการพัฒนาป่าชุมชนให้แก่ชุมชนอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว การจัดค่ายอบรมแกนนำเยาวชนตำบลแม่ทาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการไฟป่า จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารระดับตำบล มีการรวบรวมรายงานการวิจัยจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ลงพื้นที่ศึกษาป่าชุมชนตำบลแม่ทา และรับเรื่องราวร้องทุกข์การบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลแม่ทาผ่านทางสายด่วนนายกและรองนายก อบต. แม่ทา ช่องทางอินเทอร์เน็ตตำบล และผู้แสดงความคิดประจักษ์ โดยทุกช่องทางที่ได้รับแจ้ง มีการแจ้งคำตอบกลับให้กับผู้ร้องทุกข์ทุกกรณี การจัดทำสารานุกรมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าชุมชนตำบลแม่ทา การจัดทำคู่มือศึกษาจุดเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ ป่า ดิน น้ำ ของพื้นที่ตำบลแม่ทา การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในสถานศึกษา มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยมีเอกสารรายงานการวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์และอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ จุดเรียนรู้ป่าแม่บอน จุดเรียนรู้ป่าพิธีกรรม และจุดเรียนรู้ภูเขาสูงกลางป่า โดยมีบุคคลต้นแบบด้านการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า และเยาวชนเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคล กลุ่ม และองค์กร ได้เข้าใจและทราบกระบวนการจัดการป่าในเชิงปฏิบัติการ และเป็นพื้นที่ศึกษาให้กับบุคคล องค์กรชุมชนและหน่วยงานของรัฐ เข้ามาศึกษาได้ตลอดเวลาโดยผ่านการขออนุญาตจากอบต. แม่ทาได้ตลอดเวลา

2. เทศบาลตำบลศิลาแลง ได้จัดทำช่องทางเผยแพร่ข่าวสารด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชนให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ได้แก่ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ในด้านการจัดการบริหารทรัพยากรป่าไม้ชุมชน เช่น คู่มือการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติป่าศิลาแลง การจัดทำช่องทางสื่อสารด้านการพัฒนาป่าชุมชนในพื้นที่ เช่น หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านป่าประชาสัมพันธ์ การติดตั้งอินเทอร์เน็ตในศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในสถานศึกษา การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารระดับตำบลการรวบรวมรายงานการวิจัยจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ลงพื้นที่ศึกษาป่าชุมชนตำบลศิลาแลง และรับเรื่องราวร้องทุกข์การบริหารจัดการป่าชุมชนผ่านทางสายด่วนนายกเทศมนตรีตำบลศิลาแลง ช่องทางอินเทอร์เน็ต

ตำบล และผู้แสดงความคิดเห็นประจำศูนย์ โดยทุกช่องทางที่ได้รับแจ้งมีการแจ้งคำตอบกลับให้กับผู้ร้อง ทุกข์ทุกกรณี และเป็นพื้นที่ศึกษาให้กับบุคคล องค์กรชุมชน และหน่วยงานของรัฐ เข้ามาศึกษาได้ตลอดเวลาโดยผ่านการขออนุญาตจากเทศบาลตำบลศิลาแลง

3. อบต. หัวเสือ ได้จัดทำช่องทางเผยแพร่ข่าวสารด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ป่าไม้ชุมชนให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ได้แก่ มีการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ในรูปแบบภาพยนตร์โฆษณา เผยแพร่ด้านการจัดฝายชะลอน้ำเพื่อให้พื้นที่ป่าชุมชนมีความชุ่มชื้นเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ อย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับ การจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์เพื่อเป็นสื่อกลางการถ่ายทอดองค์ความรู้ ในด้านการบริหารจัดการป่าชุมชนให้กับเด็กและเยาวชนและบุคคลทั่วไป เป็นพื้นที่ศึกษาให้กับ บุคคล องค์กรชุมชน และหน่วยงานของรัฐ การจัดฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการไฟป่า และการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชนบ้านสามขา มีผู้รับฟังความคิดเห็นและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารระดับตำบลเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

4. อบต. นาบัว ได้จัดทำช่องทางเผยแพร่ข่าวสารด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ป่าไม้ชุมชนให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ได้แก่ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ของป่าน้ำตอน และการบริหารจัดการเครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน เช่น แผ่นพับและคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าต้นน้ำลำน้ำตอน การจัดช่องทางสื่อสารด้านการ พัฒนาป่าชุมชนในพื้นที่ เช่น หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน อบต. นาบัว เป็นศูนย์กลางของ เครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นศูนย์สื่อสารกลาง ข้อมูลด้านการบริหารจัดการป่าต้นน้ำลำน้ำตอน การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารระดับตำบล การรวบรวมรายงานการวิจัยสถาบันวิจัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ลงพื้นที่ศึกษาป่าชุมชนตำบล นาบัว และรับเรื่องราวร้องทุกข์การบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลนาบัวผ่านทางสายด่วนนายก และ รองนายก อบต. นาบัว ช่องทางอินเทอร์เน็ตตำบล และผู้แสดงความคิดเห็น โดยทุกช่องทางที่ ได้รับแจ้งมีการแจ้งคำตอบกลับให้กับผู้ร้องทุกข์ทุกกรณีและเป็นพื้นที่ศึกษาให้กับบุคคล องค์กร ชุมชน และหน่วยงานของรัฐ เข้ามาศึกษาได้ตลอดเวลาโดยผ่านการขออนุญาตจาก อบต. นาบัว และ คณะกรรมการป่าต้นน้ำลำน้ำตอน

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านการรวม กลุ่มในการพัฒนาป่าชุมชน

กระบวนการ บริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา(อบต. แม่ทา อ.แม่ออน จ. เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ป่า จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
5. ด้านการรวม กลุ่มในการ พัฒนาป่าชุมชน	-ส่งเสริมสนับสนุน การจัดตั้งกลุ่มพัฒนา ป่าชุมชน ประกอบด้วย -อาสาสมัครรักษาป่า ชุมชน- กลุ่มเด็กและ เยาวชน-อาสาสมัคร สิ่งแวดล้อมชุมชน -กองทุนป่าชุมชน ระดับหมู่บ้านและ ระดับตำบล -กลุ่มบุคคลต้นแบบ ด้านการจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ -การเชื่อมโยง เครือข่ายภายใน/นอก พื้นที่	-ส่งเสริมสนับสนุน การจัดตั้งกลุ่ม พัฒนาป่าชุมชน ประกอบด้วย - กลุ่มอนุรักษ์ป่า ศิลาแลง-กลุ่ม เยาวชนรักษ์บ้าน เกิด-กลุ่มกองทุนป่า ชุมชน -การเชื่อมโยง เครือข่ายภายใน/ นอกพื้นที่	-ส่งเสริมสนับสนุน การจัดตั้งกลุ่ม พัฒนาป่าชุมชน ประกอบด้วย -กลุ่มเยาวชนคน รักษ์ป่าสามขา -กลุ่มธนาคารสมอง - กลุ่มกองทุนป่า สามขา - กลุ่มมัคคุเทศก์ และมัคคุเทศก์น้อย - กลุ่มวิทยากร ท้องถิ่น -การเชื่อมโยง เครือข่ายภายใน/ นอกพื้นที่	-ส่งเสริมสนับสนุน การจัดตั้งกลุ่ม พัฒนาป่าชุมชน ประกอบด้วย -กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้น น้ำลำน้ำตอน-กลุ่ม เยาวชนคนรักษ์ป่า ต้นน้ำ - กลุ่มอาสาสมัคร พิทักษ์ป่าน้ำตอน -กลุ่มมัคคุเทศก์ใน การท่องเที่ยวเชิง นิเวศ -กลุ่มกองทุนป่า ชุมชนบ้าน -การเชื่อมโยง เครือข่ายภายใน/ นอกพื้นที่

จากตารางที่ 8 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านการรวมกลุ่มในการพัฒนาป่าชุมชน
ดังนี้

1. อบต. แม่ทา ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม องค์กรอย่างเป็นทางการและเป็นระบบและ
เป็นหน่วยงานหลักในด้านการสนับสนุนงบประมาณให้กับกองทุนป่าชุมชน และประสานให้เป็น
เครือข่ายให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ ในรูปแบบบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วม

ทุกฝ่าย ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ โดยมีกลุ่มแกนนำในพื้นที่ที่เข้าใจ และเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ ช่วยกันรณรงค์เพื่อหาแนวร่วมด้วยการชักจูงและปลุกจิตสำนึก ชุมชนให้เกิดความตื่นตัวในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ และทำการ จัดตั้งกลุ่มโดยมีเป้าหมายเดียวกัน ได้แก่ อาสาสมัครสิ่งแวดล้อมชุมชน อาสาสมัครรักษาป่าชุมชน กองทุนป่าชุมชนระดับหมู่บ้านและระดับตำบล กลุ่มบุคคลต้นแบบด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชนและมีสภาเด็กและเยาวชนตำบลแม่ทา เพื่อเป็นกองทุนป่าด้วยจิตอาสา มีการดำเนินการและจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรม การฝึกการอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และการจัดการ ไฟป่า อาสาสมัครตรวจสอบการลักลอบตัดไม้ การจัดการไฟป่าด้วยการช่วยกันทำแนวกันไฟและ การจัดเวรยามเฝ้าระวังในช่วงฤดูแล้ง กิจกรรมการปลูกหญ้าแฝกพืชคลุมดินกิจกรรมการเรียนรู้ ธรรมชาติด้วยตนเองด้วยการจัดทำจุดและเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระบบนิเวศป่าชุมชน และกิจกรรม การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ เป็นต้น จนกระจายแนวคิดไปยังชุมชนและภายนอกชุมชนให้เข้ามาร่วม สนับสนุน เช่น สมัชชาป่าภาคเหนือ กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ และกลุ่มสมัชชาคนจน สำนักงานป่าไม้จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยจัดการป่าต้นน้ำแม่ทา สำนักอนุรักษ์ที่ 16 ศูนย์ฝึกอบรมวน ศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสนับสนุนด้านเทคนิคสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มูลนิธิ พัฒนาที่ยั่งยืน (ภาคเหนือ) กรีนเนทและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มูลนิธิ ไฮริกเบิ้ลล์ได้สนับสนุนด้านงบประมาณ วิชาการ และทรัพยากรอื่นที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งกลุ่ม องค์กร หรือเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกต่างร่วมตัวเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

2. เทศบาลตำบลศิลาแลง ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม องค์กรอย่างเป็น ระบบ ได้แก่กลุ่มอนุรักษ์ป่าศิลาแลง สมาชิกราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า กองทุนทอผ้าไทลื้อ กองทุนป่าชุมชนระดับตำบล และกลุ่มเยาวชนรักษ์บ้านเกิด ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรภายในพื้นที่มี การดำเนินการและจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรวจป่า การจัดทำแนวกันไฟและ ลาดตระเวนป่า การจัดทำป้าย การจัดทำหลักเขต และการจัดทำฝายชะลอน้ำในพื้นที่ป่าชุมชนศิลา แลง เป็นต้นจนกระจายแนวคิดไปยังชุมชนและภายนอกชุมชนร่วมสนับสนุน เช่น มูลนิธิฝ้ายแกม ไหมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มูลนิธิอภัยเมืองน่าน และบริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ สนับสนุนด้านงบประมาณ วิชาการ และทรัพยากรอื่นที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งกลุ่ม องค์กร หรือเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกต่างร่วมตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมทำให้ชุมชน เกิดความเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุนป่าชุมชน เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามควรแก่กรณี ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนการบริจาคเพื่อร่วมกิจกรรม

การอนุรักษ์ป่าจากกลุ่มอาชีพจากผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงาน เงินรางวัลที่เข้าประกวดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ใน และจากส่วนราชการต่าง ๆ เช่น กรมป่าไม้ ตลอดจนค่าปรับใหม่กรณีผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบที่มีผลบังคับใช้ และทำหน้าที่ประสานเครือข่ายให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ให้เกิดกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

3. อบต. หัวเสือ ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม องค์กรประชาชนในภาพรวมของตำบลหัวเสืออย่างเป็นระบบมีเป้าหมายเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มเยาวชนคนรักป่าสามขา กลุ่มธนาคารสมอง กลุ่มกองทุนป่าสามขา กลุ่มมัคคุเทศก์และมัคคุเทศก์น้อยกลุ่มวิทยากรท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุนและสวัสดิการชุมชน ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรภายในพื้นที่มีการดำเนินการและจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่นการจัดทำฝายชะลอน้ำในพื้นที่ป่าบ้านสามขา การแบ่งกลุ่มชาวบ้านเพื่อจัดตั้งเป็นชุดป้องกันไฟระว่างไฟฟ้า และจัดตั้งกลุ่มเยาวชนรุ่นหลังมีสำนึกรักบ้านเกิดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ กับผู้ใหญ่ในหมู่บ้านเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานและประสบการณ์ซึ่งสามารถไปประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน อาทิ กิจกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ การจัดทำฝายชะลอน้ำตามจุดต่างๆ เพื่อความชุ่มชื้นในพื้นที่ป่าชุมชน การทำกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่วัดสามขาจัดเพื่ออบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม พิธีกรรม และวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ การเป็นมัคคุเทศก์น้อยหรือวิทยากรท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าชุมชน และแปรตำราพื้นบ้านด้านสมุนไพรรักษาโรคเป็นต้นจนกระจายแนวคิดไปยังชุมชนและภายนอกชุมชนร่วมสนับสนุน เช่น สถาบันเนคเทค และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดลำปาง มูลนิธิศึกษาพัฒนา มูลนิธิคลังสมองลำปาง บริษัทปูนซิเมนต์ไทยจำกัด ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคเหนือ และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้สนับสนุนด้านงบประมาณ วิชาการ และทรัพยากรอื่นที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งกลุ่ม องค์กร หรือเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกต่างร่วมตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

4. อบต. นาบัว ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม องค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีกลุ่มแกนนำในพื้นที่ที่เข้าใจและเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ร่วมกันทำงานในรูปแบบของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. นาบัว ตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ตัวแทนจากสถานศึกษา ปราชญ์ชุมชนในพื้นที่ แกนนำชุมชนที่ทำดำเนินการในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่ากลางน้ำ และปลายน้ำ ร่วมกับคณะกรรมการป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ช่วยกันรณรงค์เพื่อหาแนวร่วมด้วยการชักจูงและปลูกจิตสำนึกชุมชนให้เกิดความตื่นตัวในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้และทำการจัดตั้งกลุ่ม โดยมี

เป้าหมายเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนกลุ่มเยาวชนคนรักป่าต้นน้ำลำน้ำตอน กลุ่มอนุรักษ์ระวางป่าในพื้นที่ป่าลำน้ำตอน หรืออาสาสมัครพิทักษ์ป่าต้นน้ำตอน กลุ่มมัคคุเทศก์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน และกลุ่มกองทุนป่าชุมชนบ้านน้ำตอน ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรภายในพื้นที่มีการดำเนินการและจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรม เสริมสร้างศักยภาพและบทบาทผู้นำในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ กิจกรรมฟื้นฟูบูรณะและปลูกป่าทดแทนการจัดทำป้าย การจัดทำหลักเขต และกิจกรรมจัดทำแนวกันไฟ การจัดทำป้าย การจัดทำหลักเขต กิจกรรมการถ่ายทอดให้เยาวชนคนรักป่าต้นน้ำลำน้ำตอนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ กับผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน เพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานและประสบการณ์ซึ่งสามารถไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน อาทิ การจัดกิจกรรมค่ายเด็กและเยาวชนคนรักป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ด้านการบริหารจัดการป่าเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และการศึกษาพืชสมุนไพรจากป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่จากอุทยานแห่งชาติและปราชญ์ท้องถิ่นเป็นวิทยากรถ่ายทอดกระบวนการ จนกระจายแนวคิดไปยังชุมชนและภายนอกชุมชนร่วมสนับสนุน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย องค์กรพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานป่าไม้จังหวัดพิษณุโลก ได้สนับสนุนด้านงบประมาณ วิชาการ และทรัพยากรอื่นที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งกลุ่ม องค์กร หรือเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกต่างรวมตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง นอกจากนี้ อบต. นาบัว ยังเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์งานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ และจัดตั้งหน่วยงานกลางในการประสานและเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ให้เกิดกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากภาคี
เครือข่าย

กระบวนการ บริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลงอ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
7. ด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย	ภาคีภายใน -คณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน/ตำบล -คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนป่าชุมชน -สถาบันพัฒนาทรัพยากรและเกษตรยั่งยืนแม่ทา - สภาเด็กและเยาวชนตำบลแม่ทา ภาคีภายนอก - สำนักงานป่าไม้จังหวัดเชียงใหม่ - ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน - มูลนิธิพัฒนาที่ยั่งยืน(ภาคเหนือ) - โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)	ภาคีภายใน - คณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลง – กลุ่มอนุรักษ์ป่าศิลาแลง - อาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสบป.) - สถาบันการศึกษาในพื้นที่ - คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนป่าศิลาแลง ภาคีภายนอก - มูลนิธิรักษ์เมืองน่าน - มูลนิธิฝ้ายแกมใหม่ - บริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย - โครงการ 84 ตำบล - วิถีชุมชนพอเพียง	ภาคีภายใน - คณะกรรมการป่าชุมชน - กลุ่มเด็กและเยาวชน - กลุ่มกองทุนป่าบ้านสามขา ภาคีภายนอก - สถาบันเนคเทค- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง - บริษัทปูนซีเมนต์ไทย – มูลนิธิศึกษาพัฒนา- ศูนย์การศึกษา - การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ - มูลนิธิคลังสมองลำปาง - สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ	ภาคีภายใน - กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน - คณะกรรมการป่าชุมชน - กลุ่มเด็กและเยาวชน - กลุ่มกองทุนป่าต้นน้ำลำน้ำตอนภาคีภายนอก - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย - องค์กรพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก - สำนักงานป่าไม้จังหวัดพิษณุโลก

จากตารางที่ 9 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายดังนี้

1. อบต. แม่ทา ได้เปิดพื้นที่ให้กับกลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยมีภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1.1 ภาคีเครือข่ายภายในพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้าน/ตำบล คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนป่าชุมชนแม่ทาสถาบันพัฒนาทรัพยากรและเกษตรยั่งยืนแม่ทา สภาคเด็กและเยาวชนตำบลแม่ทา มีบทบาทหน้าที่คือ การจัดทำกฎระเบียบการจัดการป่าชุมชน การออกตรวจเฝ้าระวังและการจัดการป้องกันไฟป่า การจัดการประชุมปรึกษาหารือและประชาสัมพันธ์ ธรรมนูญปลูกจิตสำนึกของชาวบ้าน การประสานความร่วมมือกับองค์กรชุมชนนอกพื้นที่เพื่อเสนอโครงการรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ การจัดการองค์ความรู้และสรุปบทเรียนการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนเพื่อเผยแพร่ สาธารณะ และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อสารองค์ความรู้ท้องถิ่น เพื่อขยายผลจากการดำเนินงานของป่าชุมชนตำบลแม่ทา

1.2 ภาคีเครือข่ายภายนอก ได้แก่ สำนักงานป่าไม้จังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนสื่อและข้อมูลในด้านการปฏิบัติงาน ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสนับสนุนด้านเทคนิค วิชาการด้านการจัดการป่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนสนับสนุนงบประมาณดำเนินกิจกรรมสำรวจที่ดินในเขตป่ามูลนิธิพัฒนาที่ยั่งยืน (ภาคเหนือ) สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการและความรู้เทคนิคการใช้เครื่องมือสำรวจพื้นที่ป่า โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) สนับสนุนด้านงบประมาณที่เน้นการสร้างโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่า กรีนเนทและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สนับสนุนด้านการส่งเสริมอาชีพเสริมและให้สินเชื่อเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและช่วยลดการพึ่งพิงป่า มูลนิธิไฮริกเบิ้ลล์สนับสนุนงบประมาณที่เน้นการเปิดโอกาสให้หญิง-ชายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ในการตัดสินใจการเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ ต้องผ่านการพิจารณาจากสภาอบต. แม่ทาและต้องได้รับการอนุญาตจากอบต. แม่ทา

2. เทศบาลตำบลศิลาแลงได้เปิดพื้นที่ให้กับกลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยมีภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

2.1 ภาคีเครือข่ายภายในพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลง กลุ่มอนุรักษ์ป่าศิลาแลง มีบทบาทหน้าที่ คือ ออกปฏิบัติงานตรวจสอบการตัดไม้ทำลายป่าและไฟป่า มีอำนาจใน

การจับกุมผู้กระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) มีบทบาทหน้าที่ให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน และตำบลในการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สถาบันการศึกษาในพื้นที่มีบทบาทหน้าที่จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการบริหารจัดการป่าชุมชนด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนและการศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ และคณะกรรมการบริหารเงินกองทุนป่าศิลาแลงมีบทบาทหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการดำเนินการใช้จ่ายเงินภายใต้วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในกฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า เป็นต้น

2.2 ภาคิเครือข่ายภายนอก ได้แก่ มูลนิธิชักเมื่อนาน ให้การสนับสนุนเงินทุน แนวคิด การพัฒนาและการสนับสนุนทางวิชาการผ่านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่ชุมชนใน หลากหลายด้าน อาทิ การรื้อฟื้นภูมิปัญญา ความเชื่อ อำนาจ พิธีกรรม วัฒนธรรมชุมชนมาประยุกต์ ในการบริหารจัดการป่าศิลาแลง มูลนิธิฝ่ายแถมใหม่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สนับสนุนด้าน วิชาการเกี่ยวกับการข้อมสืจากเปลือกไม้ธรรมชาติและการส่งเสริมการทอผ้าพื้นเมือง บริษัท ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย สนับสนุนเงินรางวัลลูกโลกสีเขียว และ โครงการ 84 ตำบลวิถีชุมชน พอเพียง

ในการตัดสินใจการเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งใน และนอกพื้นที่ ต้องผ่านการพิจารณาจากสภาเทศบาลตำบลศิลาแลงและต้องได้รับการอนุญาตจาก เทศบาลตำบลศิลาแลง

3. อบต.หัวเสือ ได้เปิดพื้นที่ให้กับกลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งใน และนอกพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้โดยมีภาคิเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

3.1 ภาคิเครือข่ายภายในพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการป่าชุมชน (หมู่บ้าน) มีบทบาทใน การจัดการป่าและการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น การห้ามตัดไม้และนำสัตว์ไปเลี้ยงในเขตป่าอนุรักษ์ การห้ามนำสัตว์ขึ้น ไปเลี้ยงในเขตป่าต้นน้ำ และการพิจารณาอนุญาตสำหรับการนำไม้เพื่อใช้สอย ของชุมชนมาใช้ กลุ่มเด็กและเยาวชน มีบทบาทในด้านการอนุรักษ์ป่าและการจัดการบริหารป่า ชุมชนร่วมกับชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น กลุ่มกองทุนป่าบ้านสามขา มีบทบาทหน้าที่ ในการเสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข การใช้จ่ายเงินกองทุน และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์และวิธีการของการจัดสรรเงินช่วยเหลือรวมถึงการพิจารณาอนุมัติค่าขอรับการส่งเสริม และช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานรักษาป่าและป้องกันไฟป่า

3.2 ภาคิเครือข่ายภายนอก ได้แก่ สถาบันเนคเทคและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดลำปาง สนับสนุนสร้างศูนย์การเรียนรู้ลงสตัย และจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์บ้านสามขา

บริษัทปูนซีเมนต์ไทย สนับสนุนสร้างฝายชะลอน้ำ มูลนิธิศึกษาพัฒนาสนับสนุนฝึกอบรมและฝึกนักศึกษาในการเป็นยุวชนมัคคุเทศก์ มูลนิธิศึกษาพัฒนาและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคเหนือ มูลนิธิคลังสมองลำปาง สนับสนุนด้านการจัดการศึกษาดูงานที่ศูนย์การพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สนับสนุนการส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนให้มีสำนึกรักบ้านเกิดผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

การตัดสินใจการเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ ต้องผ่านการพิจารณาจาก สภา อบต.หัวเสือ และต้องได้รับการอนุญาตจาก อบต.หัวเสือ

4. อบต.นาบัว ได้เปิดพื้นที่ให้กับกลุ่ม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยมีภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

4.1 ภาคีเครือข่ายภายในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน คณะกรรมการป่าชุมชน มีบทบาทหน้าที่ กำหนดเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนและกำหนดกรอบของกฎกติกาของแต่ละหมู่บ้าน และการถ่ายทอดการจัดการป่าชุมชนสู่เยาวชนรุ่นหลัง กลุ่มเด็กและเยาวชนมีบทบาทในด้านการอนุรักษ์ป่าและการจัดการบริหารป่าชุมชนร่วมกับชุมชน การเป็นมัคคุเทศก์เพื่อนำนักท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน และการมีส่วนร่วมในการศึกษาสมุนไพรจากป่าเพื่อนำไปสู่การป้องกันและรักษาสุขภาพ กลุ่มกองทุนป่าต้นน้ำลำน้ำตอน มีบทบาทหน้าที่ในการเสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข การใช้จ่ายเงินกองทุน และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการของการจัดสรรเงินช่วยเหลือรวมถึงการพิจารณาอนุมัติค่าขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานรักษาป่าและป้องกัน ไฟป่า

4.2 ภาคีเครือข่ายภายนอก ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สนับสนุนด้านวิชาการโดยการเข้ามาทำการวิจัยด้านมูลค่าของการใช้ประโยชน์จากป่าต้นน้ำลำน้ำตอน องค์กรพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก สนับสนุนด้านงบประมาณ ในการศึกษาดูงานด้านการจัดการป่าชุมชน สำนักงานป่าไม้จังหวัดพิษณุโลก สนับสนุนด้านวิชาการและสนับสนุนพันธุ์ไม้

ในการตัดสินใจการเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ ต้องผ่านการพิจารณาจาก สภา อบต.นาบัว และต้องได้รับการอนุญาตจาก อบต.นาบัว

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัด
สวัสดิการการชุมชน

กระบวนการ บริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทาอ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำดอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
8. ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัด สวัสดิการการ ชุมชน	-ส่งเสริม/สนับสนุน การจัดตั้งกองทุนป่า ชุมชน และสมทบ กองทุนอย่าง ต่อเนื่อง -สนับสนุนกลุ่ม อาชีพ สวัสดิการ ชุมชน -จัดตั้งกองทุนป่า ชุมชนของเด็กและ เยาวชนโดยใช้จิต อาสา	- ส่งเสริม/ สนับสนุนการจัดตั้ง กองทุนป่าชุมชน และสมทบเข้า กองทุนป่าชุมชน อย่างต่อเนื่อง -สนับสนุนกองทุน กลุ่มอาชีพ ด้านสวัสดิการ ชุมชน	-จัดตั้งกองทุนป่า ชุมชน -สนับสนุนเสริม กลุ่มอาชีพ อย่าง ต่อเนื่อง	-จัดตั้งกองทุนป่า ชุมชน -สนับสนุนเสริม กลุ่มอาชีพ อย่าง ต่อเนื่อง

จากตารางที่ 10 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการ
การชุมชน ดังนี้

1. อบต. แม่ทา เดิมการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนในพื้นที่ตำบลแม่ทาก่อเกิดจากการรวมกลุ่มกัน
ของคนในชุมชน และมีการระดมทุนจากสมาชิกในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้ที่มีจิตอาสาใน
การปฏิบัติงานการป้องกันพื้นที่ป่าร่วมกับแกนนำหมู่บ้าน ในนามองค์กรชาวบ้านตำบลแม่ทา และมี
หน้าที่ร่วมกับสมาชิกทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการดำเนินการใช้
จ่ายเงินภายใต้วัตถุประสงค์ปรากฏในระเบียบข้อปฏิบัติการรักษาป่าไม้ขององค์กรชาวบ้านตำบล
แม่ทา ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เช่น การช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลกรณีเกิดอุบัติเหตุ และ
การได้รับค่าชดเชยกรณีการสูญเสียอวัยวะ หรือได้รับเงินสงเคราะห์กรณีเสียชีวิตด้วยเหตุสืบเนื่อง
จากการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

ปัจจุบัน อบต. แม่ทา ได้รับรองสถานะของกลุ่มกองทุนป่าชุมชนภายใต้วัตถุประสงค์เดิม ปรากฏในข้อบัญญัติตำบลแม่ทาว่าด้วยการจัดการป่าชุมชนตำบลแม่ทาและได้สิทธิ์ในการสนับสนุน ด้านงบประมาณจาก อบต. แม่ทา ถือเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ที่ ต้องจัดกิจกรรมสาธารณะด้านสวัสดิการ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยมีคณะกรรมการป่าชุมชนตำบลแม่ทาทำหน้าที่ใน การวางหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการช่วยเหลือและดูแลผู้ที่มีจิตอาสาในการปฏิบัติงานการป้องกัน พื้นที่ป่าและดูแลผู้ที่มีจิตอาสาในการปฏิบัติงานการป้องกันพื้นที่ป่าชุมชนแม่ทา ด้านการบริหารงาน นั้นเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป่าชุมชนแม่ทามีหน้าที่ติดตามและประเมินผลการใช้จ่าย เงินกองทุนป่าชุมชน รวมถึงการจัดทำรายงานเสนอต่อสภา อบต. แม่ทา จากสาระหลักของการจัดตั้ง กองทุนป่าชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือและดูแลสมาชิกที่มีจิตอาสาเพื่อ ปกป้องพื้นที่ป่าแม่ทา ซึ่งการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือดังกล่าวนี้ครอบคลุมถึงกลุ่มทางเศรษฐกิจ กลุ่มด้านการเงิน กลุ่มอาชีพ กลุ่มสุขภาพ ได้แก่กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่ม กองทุนสุขภาพตำบลแม่ทา รวมถึงค่าปรับผู้กระทำผิดต่อข้อบัญญัติตำบลและที่สำคัญ คือ รางวัลที่ ได้รับการจากดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมสมทบเข้ากองทุน เป็นแรง กระตุ้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกอาสาด้านการรักษาป่าและการป้องกันไฟป่า การดำเนินการ ของกองทุนป่าชุมชนยังเป็นการสืบทอดเชื่อมโยงกับสภาเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งโดย อบต. แม่ทา เข้าร่วมกิจกรรมและส่งผลให้เกิดการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยใช้จิตอาสาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม การด้านการบริหารจัดการป่าและการป้องกันไฟป่าร่วมกับผู้ใหญ่ กองทุนป่าชุมชนและกองทุน ป่าชุมชนเด็กและเยาวชนตำบลแม่ทาที่จัดตั้งขึ้น มีส่วนสำคัญต่อกระบวนการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการหล่อหลอมความคิดและกิจกรรมสร้างสรรค์เงินเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เฉพาะชุมชน จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติงานที่ดีและเป็น การปลูกฝังค่านิยมให้แก่คนในชุมชนให้มีจิตสำนึกและความตระหนักในการร่วมมือกันรักษา ทรัพยากรป่าไม้ ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและยังหนุนเสริมให้การดำเนินกิจกรรมด้านบริการ สาธารณะที่ อบต. แม่ทาได้รับการถ่ายโอนภารกิจบรรลุผลได้ในทางปฏิบัติ

2. เทศบาลตำบลศิลาแลง เดิมการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนในพื้นที่ตำบลศิลาแลงเกิดจาก การรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนและมีการระดมทุนจากสมาชิกในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้ที่มี จิตอาสาในการปฏิบัติงานการป้องกันพื้นที่ป่าร่วมกับผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่ และกำนัน ในนามกลุ่ม อนุรักษ์ป่าศิลาแลง และมีหน้าที่ร่วมกับสมาชิกทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และ วิธีการดำเนินการของการใช้จ่ายเงินภายใต้วัตถุประสงค์ปรากฏในกฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วย การรักษาป่าและป้องกันไฟป่าที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เช่น การช่วยเหลือคำรักษาพยาบาลกรณี

เกิดอุบัติเหตุ การได้รับค่าชดเชยกรณีการสูญเสียอวัยวะด้วยเหตุสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ และค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการในการตรวจป่า เป็นต้น ปัจจุบัน เทศบาลตำบลศิลาแลงได้รับรองสถานะของกลุ่มกองทุนป่าชุมชนภายใต้วัตถุประสงค์เดิมปรากฏในกฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า และได้สิทธิ์ในการสนับสนุนด้านงบประมาณจากเทศบาลตำบลศิลาแลง ถือเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ต้องจัดกิจกรรมสาธารณะด้านสวัสดิการเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยมีคณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลงทำหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการช่วยเหลือและดูแลผู้ที่มีจิตอาสาในการปฏิบัติงานการป้องกันพื้นที่ป่าและดูแลผู้ที่มีจิตอาสาในการปฏิบัติงานการป้องกันพื้นที่ป่าชุมชนตำบลศิลาแลงด้านการบริหารงานนั้นเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจป่า การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินกองทุนป่าชุมชนรวมถึงการจัดทำรายงานเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลศิลาแลงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลง

จากสาระหลักของการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือและดูแลสมาชิกที่มีจิตอาสาเพื่อปกป้องพื้นที่ป่าชุมชนศิลาแลง ซึ่งการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือดังกล่าวนั้นครอบคลุมถึงกลุ่มทางเศรษฐกิจ กลุ่มด้านการเงิน กลุ่มอาชีพ กลุ่มสุขภาพ ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มเกษตรศิลาพัฒนา กลุ่มทอผ้าไทลื้อ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร และกลุ่มผู้เลี้ยงโค รวมถึงค่าปรับผู้กระทำผิดต่อกฎระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า และที่สำคัญคือ รางวัลที่ได้รับการจากดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมสมทบเข้ากองทุนเป็นแรงกระตุ้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกอาสาด้านการรักษาป่าและการป้องกันไฟป่า การดำเนินการของกองทุนป่าชุมชนยังเป็นการสืบทอดเชื่อมโยงกับกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการออกลาดตระเวนเพื่อป้องกันการบุกรุกตัดไม้และไฟป่าร่วมกับผู้ใหญ่ กองทุนป่าชุมชนตำบลศิลาแลงที่จัดตั้งขึ้นการมีส่วนร่วมสำคัญต่อกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในด้านการหล่อหลอมความคิดและกิจกรรมสร้างสรรค์จนเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะชุมชน จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติงานที่ดีและเป็นการปลูกฝังค่านิยมให้แก่คนในชุมชนให้มีจิตสำนึกและความตระหนักในการร่วมมือกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและยังหนุนเสริมให้การดำเนินกิจกรรมด้านบริการสาธารณะที่เทศบาลตำบลศิลาแลงได้รับการถ่ายโอนภารกิจบรรลุผลได้ในทางปฏิบัติ

3. อบต. หัวเสือ กองทุนสวัสดิการกองทุนชุมชนในพื้นที่หมู่บ้านสามขาเขตพื้นที่การปกครองของ อบต. หัวเสือ เป็นรูปแบบหนึ่งของกลไกด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้สืบเนื่องจากชุมชนในหมู่บ้านร่วมกันหาแนวทางป้องกันไฟป่าและการตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดจากการกระทำของบุคคลภายในและนอกพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่โดยเฉพาะ

ปัญหาหนี้สิน แกนนำหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ และปราชญ์ชาวบ้านในนามคณะกรรมการบริหารงานชุมชนและชุมชนร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการจัดทำระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการปกครอง พ.ศ. 2535 ซึ่งได้จัดทำและบังคับใช้กับหมู่บ้านก่อนแล้วนั้น โดยกาหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ด้านการบริการและใช้สอยออกเป็นโซนเช่น โซนที่ 1 (A) โซนที่ 2 (B) และโซน 3 (C) โดยมีหัวหน้าหมวดและกรรมการหรือคณะกรรมการป่าบ้านสามขาทำหน้าที่บริหารจัดการและปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ป่าเพื่อป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าและไฟป่า หากเกิดกรณีได้รับอุบัติเหตุกองทุนจะมีส่วนช่วยผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวในด้านค่ารักษาพยาบาลและเงินชดเชย ทั้งนี้การดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าเป็นบทบาทสำคัญของคณะกรรมการป่าสามขาที่ต้องเสนอรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการบริหารงานชุมชนเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมระดับกลุ่มและระดับหมู่บ้าน

จากสาระหลักของกลุ่มสวัสดิการกองทุน ทำให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือและดูแลสมาชิกที่มีจิตอาสาเพื่อปกป้องพื้นที่ป่าบ้านสามขา ซึ่งการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือดังกล่าวนี้ครอบคลุมถึงกลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน องค์กรประชาชน ส่วนราชการในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มทอผ้าและแกะสลัก กลุ่มเลี้ยงสุกรและโค กลุ่มเกษตรพอเพียง องค์กรประชาชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาสาสมัครปศุสัตว์ กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน กรรมการโรงเรียน กรรมการพัฒนาวัด ส่วนราชการ เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หอกระจายข่าว รวมถึงค่าปรับผู้กระทำความผิดและการใช้สอยตามที่ระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า แนวทางการระดมทุนทางสังคมด้านจิตอาสาจากคนในหมู่บ้านสามขาถือเป็นทรัพยากรสำคัญอย่างหนึ่งของกลุ่มสวัสดิการกองทุนบ้านสามขาและเป็นแรงกระตุ้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชนให้มีการสืบทอดเชื่อมโยงกับกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ สวัสดิการกองทุนที่จัดตั้งขึ้นการมีส่วนร่วมสำคัญต่อกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในด้านการหล่อหลอมความคิดและกิจกรรมสร้างสรรค์จนเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะชุมชนจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติงานที่ดีและเป็นการปลูกฝังค่านิยมให้แก่คนในชุมชนให้มีจิตสำนึกและความตระหนักในการร่วมมือกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและยังหนุนเสริมให้การดำเนินกิจกรรมด้านบริการสาธารณะที่อบต. หัวเสือได้รับการถ่ายโอนภารกิจบรรลุผลได้ในทางปฏิบัติ

4. อบต. นาบัว การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนเขตพื้นที่ปกครองของ อบต. นาบัว เกิดจากการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชนบ้านน้ำตอตันจัดตั้งกองทุนเพื่อจัด

สวัสดิการให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ของหมู่บ้าน น้ำตอน ซึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการป่าต้นน้ำลำน้ำตอนเป็นแกนนำในการบริหารร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน เพื่อจ่ายเป็นค่าตอบแทนหรือสวัสดิการให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และการป้องกันไฟป่าในเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน โดยคณะกรรมการป่าต้นน้ำลำน้ำตอนร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนได้มีการระดมทุนจากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน เช่น อบต. นาบัว กลุ่มจัดการป่าต้นน้ำตอนที่อยู่กลางน้ำ ปลายน้ำ กลุ่มอาชีพจักสาน และกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน เป็นต้น เพื่อเป็นค่าตอบแทนหรือสวัสดิการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน รวมถึงค่าปรับผู้กระทำผิดต่อกฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอน ตลอดถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนตำบลนาบัวได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันไฟป่ากับผู้ปฏิบัติหน้าที่ กระบวนการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นถือเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติงานที่ดีและเป็นการปลูกฝังค่านิยมให้แก่คนในชุมชนให้มีจิตสำนึกและความตระหนักในการร่วมมือกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและยังหนุนเสริมให้การดำเนินกิจกรรมด้านบริการสาธารณะที่ อบต. นาบัว ได้รับการถ่ายโอนภารกิจบรรลุผลได้ในทางปฏิบัติ

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือด้านความอุดมสมบูรณ์และการคงอยู่ของ
ความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดี

กระบวนการ บริหารจัดการ	กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ 4 แห่ง			
	ป่าชุมชนแม่ทา (อบต.แม่ทา อ.แม่ ออน จ.เชียงใหม่)	ป่าศิลาแลง (ทต.ศิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน)	ป่าสามขา (อบต.หัวเสือ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง)	ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน (อบต.นาบัว อ.นคร ไทย จ.พิษณุโลก)
9. ด้านความอุดม สมบูรณ์และการ คงอยู่ของความ หลากหลายทาง ชีวภาพและ สิ่งแวดล้อมที่ดี	-ยุทธศาสตร์หลัก ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ - ดิน น้ำ ป่า ที่อุดม สมบูรณ์ที่เชื่อมต่อ การประกอบอาชีพ ชุมชน -มีผลงานที่ได้รับ การยอมรับด้านการ บริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ -การเกิดนวัตกรรม สร้างสรรค์	-ยุทธศาสตร์หลัก ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ - ดิน น้ำ ป่า ที่อุดม สมบูรณ์ที่เชื่อมต่อ การประกอบอาชีพ ชุมชน -มีผลงานที่ได้รับ การยอมรับด้านการ บริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ -การเกิดนวัตกรรม สร้างสรรค์	- ดิน น้ำ ป่า ที่อุดม สมบูรณ์ที่เชื่อมต่อ การประกอบอาชีพ ชุมชน -มีผลงานที่ได้รับ การยอมรับด้านการ บริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ -การเกิดนวัตกรรม สร้างสรรค์	- ดิน น้ำ ป่า ที่อุดม สมบูรณ์ที่เชื่อมต่อ การประกอบอาชีพ ชุมชน -มีผลงานที่ได้รับ การยอมรับด้านการ บริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ -การเกิดนวัตกรรม สร้างสรรค์

จากตารางที่ 11 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ ทั้ง 4 แห่ง ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการ
การชุมชน ดังนี้

1. อบต. แม่ทา นับแต่อบต. แม่ทา ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ โดยกำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการระบบนิเวศชุมชน
อย่างมีส่วนร่วมทั้งทรัพยากรธรรมชาติป่า ดิน น้ำ ให้เกิดการเกื้อกูลกันอย่างสมดุล เป็นยุทธศาสตร์
หนึ่งที่ อบต. แม่ทาให้ความสำคัญ โดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ภายใต้อำนาจ
หน้าที่ที่กฎหมายกำหนด คือการตราข้อบัญญัติตำบลแม่ทาว่าด้วยการจัดการป่าชุมชนตำบลแม่ทา
พ.ศ. 2550 ใช้ร่วมกับระเบียบข้อปฏิบัติการรักษาป่าไม้ขององค์กรชาวบ้านตำบลแม่ทา พ.ศ. 2542

ที่มีผลใช้บังคับก่อนนี้ควบคู่กับมาตรการทางสังคมที่ถือปฏิบัติและชุมชนให้การยอมรับ การมีผู้นำที่ได้รับการยอมรับและเป็นผู้สนใจและชี้นำการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เช่น ผู้บริหารของ อบต. แม่ทา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่ง อบต. แม่ทา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ ตำบลสวัสดิการ สืบสาน ภูมิปัญญา พัฒนาการเรียนรู้ ฟื้นฟู ป่า ดิน น้ำ ก้าวนำเกษตรกรรมยั่งยืน พลิกฟื้นพลังคนสู่วิถีชุมชนพึ่งตนเอง มีการเผยแพร่ข่าวสารด้านการพัฒนาป่าชุมชนที่หลากหลายแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงหลายช่องทาง มีการจัดตั้งกลุ่มและมีสมาชิกที่มีเป้าหมายเดียวกันอย่างชัดเจนในการพัฒนาป่าชุมชนและมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกับเปิดพื้นที่ให้มีการให้ภาคีต่างๆร่วมสนับสนุนด้านสวัสดิการการชุมชนในการบริหารจัดการป่า ส่งผลให้เกิดชุมชนสร้างสรรค์ พื้นที่ป่าชุมชนแม่ทาผ่านการประเมินผลการดำเนินงานและได้รับการยอมรับผลงานทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน เช่น เป็นต้นแบบของการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับเขตรางวัลลูกโลกสีเขียว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการพัฒนาข้อบัญญัติของท้องถิ่นเพื่อการจัดการป่าชุมชน เป็นต้น ทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน อาทิ มีการขยายการเรียนรู้ด้วยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการป่าชุมชนแม่ทา การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการป่าแม่ทา การให้ราษฎรชาวบ้านถ่ายทอดความคิดและวิธีการจัดการป่าให้แก่เยาวชนและชุมชน มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมาศึกษาดูงานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำและเยาวชนได้รับเชิญเป็นวิทยากรเผยแพร่ให้ความรู้ในพื้นที่จริงและในเวทีต่าง ๆ อยู่เสมอ ส่งผลให้ชุมชนมีเครือข่ายกว้างขวาง ตลอดจนเกิดการพัฒนาความรู้ พัฒนาอาชีพ และการผลิตสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย เช่น โรงน้ำดื่มแม่ทาทิพย์ ที่ผลิตจากระบบประปาภูเขา ศูนย์ตลาดชุมชนสินค้าทางเกษตรอินทรีย์และศูนย์สาธิตการตลาด เป็นต้น

2. เทศบาลตำบลศิลาแลง นับแต่เทศบาลตำบลศิลาแลงได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยกำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นวิสัยทัศน์หลักที่เทศบาลตำบลศิลาแลงให้ความสำคัญและกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล โดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด คือ การออกกฎ ระเบียบตำบลศิลาแลงว่าด้วยการรักษาป่าและป้องกันไฟป่า พ.ศ. 2532 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 ควบคู่กับมาตรการทางสังคมที่ถือปฏิบัติและชุมชนให้การยอมรับ การมีผู้นำที่ได้รับการยอมรับและเป็นผู้สนใจและชี้นำการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เช่น ผู้บริหารของเทศบาลตำบลศิลาแลง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการป่าชุมชนศิลาแลง พร้อมกับเปิดช่องทาง การเผยแพร่ข่าวสารด้านการพัฒนาป่าชุมชนที่หลากหลายแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง มีการจัดตั้งกลุ่ม

และมีสมาชิกที่มีเป้าหมายเดียวกันอย่างชัดเจนในการพัฒนาป่าชุมชน และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนกับเปิดพื้นที่ให้เครือข่ายภาคีต่าง ๆ ร่วมสนับสนุนด้านสวัสดิการการชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ส่งผลให้เกิดชุมชนสร้างสรรค์ พื้นที่ป่าชุมชนศิลาแลงผ่านการประเมินผลการดำเนินงานและได้รับการยอมรับผลงานที่ได้ดำเนินการทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน เช่น เป็นต้นแบบของการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับเขตรางวัลลูกโลกสีเขียว ชนะเลิศตำบลเขียวจิระระดับเขต รางวัลองค์กรปกครองท้องถิ่นต้นแบบด้านทำนุ กิจเป็นประชาชนมีส่วนร่วม และรางวัลกองทุนดีเด่นที่มีศักยภาพสูง และรางวัลองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน อาทิ มีการขยายการเรียนรู้ด้วยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน สถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการป่าศิลาแลง การให้ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดระบบความคิดและวิธีการจัดการป่าให้แก่เยาวชนและชุมชน มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมาศึกษาดูงานเป็นการเปิด โอกาสให้ผู้นำและเยาวชนได้รับเชิญเป็นวิทยากรเผยแพร่ให้ความรู้ในพื้นที่จริงและในเวทีต่าง ๆ อยู่เสมอ สภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้เอื้อต่อวิถีชีวิตที่ใช้ประโยชน์จากป่าทำให้ชุมชน มีเครือข่ายกว้างขวางและหลากหลาย ตลอดจนเกิดการพัฒนาคความรู้ พัฒนาอาชีพ และการผลิตสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย เช่น แหล่งวัฒนธรรมไทลื้อให้ศึกษาเรียนรู้วิถีทางวัฒนธรรมเดิมของชุมชนดั้งเดิมของชนเผ่าไทยลื้อด้วยการทอผ้าและการย้อมสีผ้าด้วยเปลือกไม้ธรรมชาติแหล่งเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชน เป็นต้น

3. อบต. หัวเสือ การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านสามขาในเขตพื้นที่การปกครองของ อบต. หัวเสือ มีกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยการออกกระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการปกครอง พ.ศ. 2535 และครอบคลุมถึงระเบียบหมู่บ้านสามขาว่าด้วยการจัดการป่า พ.ศ.2543 ควบคู่กับมาตรการทางสังคมที่ถือปฏิบัติและชุมชนให้การยอมรับ การมีแกนนำชุมชนได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลด้านรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. หัวเสือ เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการบริหารงานชุมชนและคณะกรรมการป่าบ้านสามขาจัดการประชุมอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ในหมู่บ้านรวมถึงมีการจัดตั้งกลุ่มและจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงต่อการอนุรักษ์ และการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนส่งผลให้เกิดชุมชนสร้างสรรค์

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสามขามีการดำเนินงานและได้รับการยอมรับผลงานจากภายในและภายนอกชุมชน เช่น เป็นต้นแบบของการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับภาคเหนือ รางวัลชนะเลิศด้านการจัดการน้ำรางวัลลูกโลกสีเขียว และรางวัลดีเด่นการจัดการหมอกควัน ไฟป่าผลจาก

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านสามขา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการป่า เป็นพื้นที่ศึกษาดูงานจากภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย และผู้นำและเยาวชนได้มีโอกาสเผยแพร่ความรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ด้วยการได้รับเชิญเป็นวิทยากรในเวทีต่าง ๆ เสมอ พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสามขามีความอุดมสมบูรณ์ทำให้อุตสาหกรรมที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ชุมชนมีเครือข่ายกว้างขวางและความหลากหลาย ทำให้เกิดการพัฒนาคความรู้ พัฒนาอาชีพและการผลิตสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย เช่น มีตลาดชุมชนที่สินค้าเป็นของป่าหายากและขายของที่ระลึกที่ผลิตจากวัสดุจากป่า มีศูนย์เรียนรู้ตลอดสัปดาห์หรือศูนย์ฝึกทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าบ้านสามขา ที่พักแบบโฮมสเตย์ เกิดอาชีพด้านการนำการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่า หรือการเป็นมัคคุเทศก์และมัคคุเทศก์น้อย และมีโรงผลิตไฟฟ้าพลังน้ำจากประปาภูเขา เป็นต้น

4. อบต. นาบัว การบริหารจัดการทรัพยากรป่าต้นน้ำลำน้ำตอนเขตพื้นที่การปกครองของ อบต. นาบัว มีกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยการออกกฎระเบียบการใช้ป่าของหมู่บ้านน้ำตอน ควบคู่กับมาตรการทางสังคมที่ถือปฏิบัติและชุมชนให้การยอมรับ การมีแกนนำชุมชนได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลด้านรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน และคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. นาบัว ประชาชนท้องถิ่นในนามกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการป่าชุมชนและเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนกลางน้ำและปลายน้ำ มีการจัดการประชุมอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านศูนย์ข้อมูลข่าวสารระดับตำบล รวมถึงมีการจัดตั้งกลุ่มและจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงต่อการอนุรักษ์ และการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนส่งผลให้เกิดชุมชนสร้างสรรค์

พื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนมีการดำเนินงานและได้รับการยอมรับผลงานจากภายในและภายนอกชุมชน เช่น เป็นต้นแบบของการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับเขตรางวัลลูกโลกสีเขียว และตำบลเขียวขจี เป็นต้น ส่งผลให้ชุมชนเกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน อาทิ มีแหล่งเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการป่าต้นน้ำ สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ เป็นพื้นที่ศึกษาดูงานจากภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย และผู้นำและเยาวชนได้มีโอกาสเผยแพร่ความรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ ด้วยการได้รับเชิญเป็นวิทยากรในเวทีต่าง ๆ เสมอ และมีการบูรณาการแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น พื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอนมีความอุดม

สมบูรณ์ทำให้เอื้อต่อวิถีชีวิตที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ชุมชนมีเครือข่ายกว้างขวาง และความหลากหลาย ทำให้เกิดการพัฒนาคความรู้ พัฒนาอาชีพและการผลิตสินค้าที่เกิดจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย เช่น มีตลาดชุมชนที่สินค้าเป็นของป่าหายากและขายของที่ระลึก ศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ที่พักแบบโฮมสเตย์ เกิดอาชีพด้าน การนำการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่า หรือการเป็นมัคคุเทศก์และมัคคุเทศก์น้อยที่เป็นแกนนำชุมชนและ กลุ่มเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านน้ำตอน เป็นต้น

ตอนที่ 3 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้สำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สอบถาม กลุ่มผู้กำกับ ดูแลนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง จำนวน 25 คน กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จใน การจัดการทรัพยากรป่าไม้ประเภทป่าต้นน้ำ 4 แห่ง จำนวน 46 คน และกลุ่มผู้นำชุมชนและ ประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 1,490 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 1,488 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.62 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 12-38

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จ
ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ประเภทป่าต้นน้ำ

ตำบล	ประเภท						รวม	
	ผู้นำชุมชนและ ประชาชน		ผู้บริหารและปฏิบัติงาน งานในอปท.		ผู้กำกับดูแลนโยบาย			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แม่ทา	371	26.82	12	26.09	5	20	388	26.08
ศิลาแลง	369	26.04	11	23.91	8	32	388	26.08
หัวเสือ	314	22.16	11	23.91	7	18	332	22.31
นาบัว	363	25.62	12	26.09	5	20	380	25.54
รวม	1,417	100	46	100	25	100	1,488	100

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 4 แห่ง รวมจำนวน 1,488 คน เป็นบุคลากรในพื้นที่ อบต. แม่ทา จำนวน 388 คน ร้อยละ 26.08 แบ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนและภาคประชาชนในพื้นที่ ร้อยละ 26.82 กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 26.09 และกลุ่มผู้กำกับดูแลนโยบาย ร้อยละ 20 ในพื้นที่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง จำนวน 388 คน คิดเป็นร้อยละ 26.08 แบ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนและภาคประชาชนในพื้นที่ ร้อยละ 26.04 กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 23.91 และกลุ่มผู้กำกับดูแลนโยบาย ร้อยละ 18 ในเขตพื้นที่ อบต. หัวเสือจำนวน 314 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.31 แบ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนและภาคประชาชนในพื้นที่ ร้อยละ 22.16 กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 23.91 กลุ่มผู้กำกับดูแลนโยบายจำนวน ร้อยละ 18 และในเขตพื้นที่ อบต. นาบัว จำนวน 380 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.54 แบ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนและภาคประชาชน 363 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.62 ผู้ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.09 และกลุ่มผู้กำกับดูแลนโยบาย 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 20

ตารางที่ 13 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชนและภาคประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่
ประสบผลสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ประเภทป่าต้นน้ำ

ตัวแปล	พื้นที่								ภาพรวม	
	ต.แม่ทา		ต.ศิลาแลง		ต.หัวเสือ		ต.นาบัว		(n 1488)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ										
- ชาย	224	60.40	236	64.00	193	61.50	208	57.30	861	60.80
- หญิง	146	39.40	133	36.00	121	38.50	155	42.70	555	39.20
ช่วงอายุ										
- น้อยกว่า 26 ปี	15	4.04	15	4.07	14	4.46	16	4.41	60	4.23
- 26-40 ปี	62	16.71	66	17.87	72	22.93	66	18.18	266	18.77
- 41-55 ปี	172	46.36	232	62.87	165	52.55	169	46.56	738	52.08
- 56-70 ปี	117	31.54	56	15.18	59	18.79	100	27.55	332	23.43
- ตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป	3	0.81	0	0.00	2	0.64	12	3.31	17	1.20
ประสบการณ์										
- คณะกรรมการ บริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ ระดับหมู่บ้าน	37	10.00	83	22.50	39	12.40	16	4.40	175	12.40
- คณะกรรมการ บริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ ระดับตำบล	1	0.30	3	0.80	0	0.00	0	0.00	4	0.30
- ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	22	5.90	30	8.10	26	8.30	37	10.20	115	8.10
- ปราชญ์ชุมชน และแกนนำ ชุมชน	9	2.40	22	6.00	22	7.00	10	2.80	63	4.40

จากตารางที่ 13 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้นำชุมชนและภาคประชาชนในพื้นที่เป้าหมายการวิจัยรวมจำนวน 1,417 ราย แบ่งเป็นพื้นที่ อบต. แม่ทา จำนวน 371 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.8 พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง จำนวน 369 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.04 พื้นที่ อบต. หัวเสือ จำนวน 314 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.16 และพื้นที่ อบต. นาบัว จำนวน 363 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.62 ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 60.80 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 39.20 โดยในพื้นที่ อบต. แม่ทา เป็นเพศชาย ร้อยละ 60.40 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 39.40 พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลงเป็นเพศชาย ร้อยละ 64.00 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 36.00 พื้นที่ อบต. หัวเสือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.50 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 38.50 และพื้นที่ อบต. นาบัว เป็นเพศชาย ร้อยละ 57.30 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 42.70 ตามลำดับ

ช่วงอายุในภาพรวมมากที่สุดมีอายุอยู่ระหว่าง 41-55 ปี ร้อยละ 52.08 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 56-70 ปี 26-40 ปี น้อยกว่า 26 ปี และอายุตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป โดยมีร้อยละ 23.43 18.77 4.23 และ 1.20 ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. แม่ทา ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 46.36 รองลงมาคือ อายุ 56-70 ปี 26-40 ปี น้อยกว่า 26 ปี และตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป โดยมีร้อยละ 31.54 16.71 4.04 และ 0.81 ตามลำดับ พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลงช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 62.87 รองลงมาคือ 26-40 ปี 56-70 ปีและน้อยกว่า 26 ปี โดยมีร้อยละ 17.87 15-18 และ 4.07 ตามลำดับ พื้นที่ อบต. หัวเสือ ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 52.55 รองลงมา คือ 26-40 ปี 56-70 ปี น้อยกว่า 26 ปี และตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป โดยมีร้อยละ 22.93 18.79 4.46 และ 0.64 ตามลำดับ และพื้นที่ อบต. นาบัว ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 46.56 รองลงมา คือ 56-70 ปี 26-40 ปี น้อยกว่า 26 ปี และตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป โดยมีร้อยละ 27.55 18.18 4.14 และ 3.31 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 12.40 รองลงมา คือ เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชุมชนและแกนนำชุมชน คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับตำบล และเป็นกำนัน โดยมีร้อยละ 8.10 4.40 1.70 และ 0.30 ตามลำดับ โดยในพื้นที่ อบต. แม่ทา เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 10.00 รองลงมา คือ เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชุมชนและแกนนำชุมชน คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับตำบล และเป็นกำนัน โดยมีร้อยละ 5.90 2.40 1.90 และ 0.30 ตามลำดับ ในพื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 22.50 รองลงมา คือ เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชุมชนและแกนนำชุมชน คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับตำบล และเป็นกำนัน โดยมีร้อยละ 8.10, 6.00, 3.30 และ 0.80 ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. หัวเสือ เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

ระดับหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 12.40 รองลงมา คือ เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน
ชุมชนและแกนนำชุมชน และคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับตำบล โดยมีร้อยละ
8.30, 7.00 และ 0.60 ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. นาบัว เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด
ร้อยละ 10.20 รองลงมาคือคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับหมู่บ้านประชาชน
และแกนนำชุมชน และคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ระดับตำบล โดยมีร้อยละ 4.40,
2.80 และ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ประเภทป่าต้นน้ำ

ตัวแปล	พื้นที่								ภาพรวม	
	ต.แม่ทา		ต.ศิลาแลง		ต.หัวเสือ		ต.นาบัว		(n 1488)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ										
- ชาย	10	83.3	7	63.6	9	81.8	8	66.7	34	73.9
- หญิง	2	16.7	4	36.4	2	18.2	4	33.3	12	26.1
ช่วงอายุ										
- น้อยกว่า 26 ปี	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- 26-40 ปี	5	41.67	3	27.27	0	0	1	8.33	9	16.57
- 41-55 ปี	5	41.67	7	63.64	10	90.9	9	75	31	67.39
- 56-70 ปี	2	16.67	1	18.18	1	1	2	16.6	6	13.04
- ตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป	0	0	0	0	0	9.09	0	7	0	0
ประสบการณ์										
- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3	25	1	9.1	3	27.3	4	33.3	11	23.91
- ประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1	8.3	1	9.1	1	9.1	1	8.3	4	8.70
- สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4	33.3	6	54.5	4	36.4	5	46.7	19	41.30
- ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1	8.3	1	9.1	1	9.1	1	8.3	4	4
- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อปท.	3	25	2	18.2	9	0	1	8.3	6	13.04

จากตารางที่ 14 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมายการวิจัย จำนวน 46 ราย แบ่งเป็นพื้นที่ อบต. แม่ทา จำนวน 12 ราย พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง จำนวน 11 ราย พื้นที่ อบต. หัวเสือ จำนวน 11 ราย และพื้นที่ อบต. นาบัว จำนวน 12 ราย ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่าเป็นเพศชาย ร้อยละ 73.90 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 26.10 โดยในพื้นที่ อบต. แม่ทา เป็นเพศชาย ร้อยละ 83.30 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 16.70 พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.60 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 36.40 พื้นที่ อบต. หัวเสือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 81.80 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 18.20 และพื้นที่ อบต. นาบัวเป็นเพศชาย ร้อยละ 66.70 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33.30 ตามลำดับ

ช่วงอายุในภาพรวมช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 67.39 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 26-40 ปี และอายุตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป โดยมีร้อยละ 19.57 และ 13.04 ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. แม่ทา ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 26-40 ปี และ 41-55 ปี ร้อยละ 41.67 รองลงมา คือ อายุ 56-70 ปี โดยมีร้อยละ 16.67 พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลงช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 63.64 รองลงมา คือ 26-40 ปี และ 56-70ปี โดยมีร้อยละ 27.27 และ 18.18 ตามลำดับ พื้นที่ อบต. หัวเสือ ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 90.91 รองลงมา คือ 56-70 ปี โดยมีร้อยละ 9.09 และพื้นที่ อบต. นาบัว ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 75.00 รองลงมา คือ 56-70 ปี 26-40 ปี โดยมีร้อยละ 16.67 และ 8.33 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 41.30 รองลงมาคือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 23.91, 13.04, 8.70 และ 4.00 ตามลำดับ โดยในพื้นที่ อบต. แม่ทา เป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 33.30 รองลงมา คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 25.00, 25.00, 8.30 และ 8.30 ตามลำดับ ในพื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลงเป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 54.50 รองลงมา คือ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 18.20, 9.10, 9.10 และ 9.10ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. หัวเสือ เป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 36.40 รองลงมา คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 27.30, 9.10 และ 9.10 ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. นาบัว เป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มากที่สุด ร้อยละ 41.70 รองลงมาคือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยมีร้อยละ 33.30, 8.30, 8.30 และ 8.30ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้กำกับดูแลนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ประเภทป่าต้นน้ำ

ตัวแปล	พื้นที่								ภาพรวม	
	ต.แม่ทา		ต.ศิลาแลง		ต.หัวเสือ		ต.นาบัว		(n 1488)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ										
- ชาย	4	80	6	75	2	28.6	3	60	15	60
- หญิง	1	20	2	25	5	71.4	2	40	10	40
ช่วงอายุ										
- น้อยกว่า 26 ปี	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- 26-40 ปี	2	40	2	25	3	42.86	1	20	8	32
- 41-55 ปี	3	60	5	62.5	3	42.86	3	60	14	56
- 56-70 ปี	0	0	1	12.50	1	14.29	1	20	3	12
- ตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ประสบการณ์										
- การจัดทำองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมชาติ										
- ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้	3	60	3	37.5	4	57.1	1	20	11	44
- ด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1	20	2	25	3	42.9	0	0	6	24

จากตารางที่ 15 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้กำกับดูแลนโยบายจำนวน 25 ราย แบ่งเป็นพื้นที่ อบต. แม่ทา จำนวน 5 ราย พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง จำนวน 8 ราย พื้นที่ อบต. หัวเสือ จำนวน 7 ราย และพื้นที่ อบต. นาบัว จำนวน 5 ราย ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า เป็นเพศชาย ร้อยละ 60.00 เพศหญิง ร้อยละ 40.00 โดยในพื้นที่ อบต. แม่ทา เป็นเพศชาย ร้อยละ 80.00 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 20.00 พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลงเป็นเพศชาย ร้อยละ 75.00 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 25.00 พื้นที่ อบต. หัวเสือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 28.60 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.40 และพื้นที่ อบต. นาบัวเป็นเพศชาย ร้อยละ 60.00 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 40.00

ช่วงอายุในภาพรวมมากที่สุดมีอายุอยู่ระหว่าง 41-55 ปี ร้อยละ 56.00 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 26-40 ปี และ 56-70 ปี โดยมีร้อยละ 32.00 และ 12.00 ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. แม่ทา ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41 - 55 ปี ร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ อายุ 26-40 ปี โดยมี ร้อยละ 40.00 พื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลงช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 62.50 รองลงมา คือ 26-40 ปี และ 56-70 ปี โดยมี ร้อยละ 25.00 และ 12.50 ตามลำดับ พื้นที่ อบต. หัวเสือ ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 26-40 ปี และ 41-55 ปี ร้อยละ 42.86 รองลงมา คือ 56-70 ปี โดยมี ร้อยละ 14.29 และพื้นที่ อบต. นาบัว ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 41-55 ปี ร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ 26-40 ปี และ 56-70 ปี โดยมีร้อยละ 20.00 และ 20.00 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ มากที่สุด ร้อยละ 44.00 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดทำองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาล โดยมีร้อยละ 24.00 และ 20.00 ตามลำดับ โดยในพื้นที่ อบต. แม่ทา เป็นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด ร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ การจัดทำองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาล ด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 20.00 และ 20.00 ตามลำดับ ในพื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลงเป็นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ มากที่สุด ร้อยละ 37.50 รองลงมา คือ การจัดทำองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาล ด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 25.00 และ 25.00 ตามลำดับ ในพื้นที่ อบต. หัวเสือ เป็นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด ร้อยละ 57.10 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 42.90 ในพื้นที่ อบต. นาบัว การจัดทำองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาล มากที่สุด ร้อยละ 40.00 รองลงมา ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยมีร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดกรมการพยาบาลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 4 แห่ง และแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) จากข้อมูลความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อการพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดกรมการพยาบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิจารณาค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (Weight Mean Score: WMS.) และการวิเคราะห์ปัจจัย ด้านกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อการวิเคราะห์ยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) วิเคราะห์ใช้วิธีการสกัดปัจจัยแบบ Principal Component Analysis (PCA) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อกำหนดของการวิเคราะห์ที่ตกอยู่ในเรื่องของ Multicollinearity ด้านกลไกและด้านกระบวนการมีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ 40 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 4 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด คือ

1.1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มี 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.1.1 เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นก่อนการจัดทำข้อบังคับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.2 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้

1.1.3 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.4 การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน

1.1.5 ผู้แทนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.6 ความเข้มแข็งของชุมชนและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.7 กลุ่มหรือองค์กรชุมชนจัดทำแผนงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.8 ประสานความร่วมมือเครือข่ายชุมชน องค์กร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.9 ผู้แทนของกลุ่ม องค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

1.1.10 ระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้

1.2 กติกาและกฎเกณฑ์ มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.2.1 ข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์

1.2.2 คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.2.3 ผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากร

ท้องถิ่น

1.2.4 กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

1.2.5 การเปิดโอกาสให้กลุ่มหรือองค์กรเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภา

ท้องถิ่น

1.2.6 สัดส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ

ทรัพยากรป่าไม้

1.3 มาตรการทางสังคม มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.3.1 มาตรการทางสังคมใช้ควบคู่กับข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้

1.3.2 ผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรมเพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรป่าไม้

1.3.3 เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เกิด
การเรียนรู้

1.3.4 กลุ่ม องค์กรชุมชน และหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
ชุมชน

1.3 คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่า
ไม้

1.4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.4.1 คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจาก
ชุมชน

1.4.2 ผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนในชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรม
และการบริหารจัดการ

1.4.3 ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจ และความคงอยู่ของพิธีกรรมในการบริหาร
จัดการทรัพยากรป่าไม้

2. ด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 4 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การมีส่วนร่วมมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.1.1 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นคณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.1.2 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผล

2.1.3 แผนแม่บทชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.1.4 หลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในสถานศึกษาและการศึกษาดูงานตามอรัยาศัย

2.1.5 เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก

2.1.6 การจัดบริการสาธารณะให้ครอบคลุมภารกิจที่ต้องดำเนินการ การอนุรักษ์ การฟื้นฟูป่าไม้

2.2 การสื่อสารมี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.2.1 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น

2.2.2 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประสานแผนพัฒนา

2.2.3 ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน

2.2.4 แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชน

2.3 สวัสดิการชุมชนมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.3.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน

2.3.2 ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

2.3.3 นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน

2.4 สภาพแวดล้อมมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.4.1 เวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

2.4.2 จัดตั้งกลุ่มและสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน

2.4.3 กลุ่มอาชีพพหุนิยมการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปใช้สำหรับการวิเคราะห์น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย และสมการถดถอยของการพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมชาติมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้นำเสนอในตาราง 16 โดยมีรายละเอียดจำแนก ดังนี้

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบปัจจัยและตัวแปรก่อนและหลังการวิเคราะห์ปัจจัย

ปัจจัยและตัวแปรตามทฤษฎี	ข้อคำถาม	ปัจจัยและตัวแปรตามทฤษฎี	ข้อคำถาม
ตัวแปรอิสระ		ตัวแปรอิสระ	
1. ด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้	24	1. ด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้	24
1.1 กติกาและกฎเกณฑ์	(5)	1.1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น	(10)
1.2 ผู้นำ	(6)	1.2 กติกาและกฎเกณฑ์	(6)
1.3 กลุ่ม	(9)	1.3 มาตรการทางสังคม	(5)
1.4 ภาวการณ์พัฒนา	(4)	1.4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	(3)
2. ด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้	16	2. ด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้	16
2.1 การมีส่วนร่วม	(5)	2.1 การจัดทำแผนชุมชน	(6)
2.2 การสื่อสาร	(4)	2.2 การสื่อสาร	(4)
2.3 สวัสดิการชุมชน	(3)	2.3 นวัตกรรมและการเรียนรู้	(3)
2.4 สภาพแวดล้อม	(4)	2.4 การมีส่วนร่วม	(3)
ตัวแปรตาม		ตัวแปรตาม	
ผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15	ผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15
รวมข้อคำถาม 55 ข้อ		รวมข้อคำถาม 55 ข้อ	

ด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (24 ข้อคำถาม) จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้และข้อมูลในพื้นที่ต้นแบบจำนวน 4 พื้นที่ที่สามารถจำแนกตัวแปรได้ 4 ตัว คือ กติกาและกฎเกณฑ์ (5 ข้อคำถาม) ผู้นำ (6 ข้อคำถาม) กลุ่ม (9 ข้อคำถาม) และภาวการณ์พัฒนา (4 ข้อคำถาม) และเมื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อการยืนยันแล้วพบว่ากลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้สามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยได้ โดยมีค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 29330.0** (sig. = 0.000) และสามารถจำแนกตัวแปรใหม่ได้เป็น 4 ตัว คือ ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (10 ข้อคำถาม) กติกาและกฎเกณฑ์ (6 ข้อคำถาม)

มาตรการทางสังคม (5 ข้อคำถาม) และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (3 ข้อคำถาม) โดยในแต่ละประเด็นข้อคำถามมีค่าความแปรปรวนรวมในองค์ประกอบระหว่าง 0.650 - 0.788 และน้ำหนักองค์ประกอบจากการหมุนแกนอยู่ระหว่าง 0.473 - 0.831 (ตารางภาคผนวก 1)

ด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (16 ข้อคำถาม) จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้และข้อมูลในพื้นที่ต้นแบบจำนวน 4 พื้นที่ สามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยได้ โดยมีค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 17020.29** (sig. = 0.000) สามารถจำแนกตัวแปรได้ 4 ตัว คือ การมีส่วนร่วม (5 ข้อคำถาม) การสื่อสาร (4 ข้อคำถาม) สวัสดิการชุมชน (3 ข้อคำถาม) และสภาพแวดล้อม (4 ข้อคำถาม) และเมื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อการยืนยันแล้วพบว่ากระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้สามารถจำแนกเป็นตัวแปรใหม่ได้ 4 ตัวคือ การจัดทำแผนชุมชน (6 ข้อคำถาม) การสื่อสาร (4 ข้อคำถาม) นวัตกรรมและการเรียนรู้ (3 ข้อคำถาม) และการมีส่วนร่วม (3 ข้อคำถาม) โดยในแต่ละประเด็นข้อคำถามมีค่าความแปรปรวนรวมในองค์ประกอบระหว่าง 0.657 - 0.862 และน้ำหนักองค์ประกอบจากการหมุนแกนอยู่ระหว่าง 0.446 - 0.852 (ตารางภาคผนวก 2)

สำหรับผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (15 ข้อคำถาม) จากที่ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้นแบบทั้ง 4 แห่ง ที่เป็นตัวแปรตามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ จากการศึกษาจำแนกตัวแปรในปัจจุบันได้ 1 ตัวแปร และเมื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อการยืนยันโดยการสกัดปัจจัยแบบ PCA และหมุนแกนปัจจัยโดยวิธี Varimax แล้ว ผลการวิเคราะห์ พบว่า การจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับการศึกษา โดยมีค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 17193** (sig. = 0.000) และสามารถจำแนกได้ 1 ตัวแปรเช่นเดิม โดยมีค่าความแปรปรวนรวมในองค์ประกอบ (Communality) อยู่ระหว่าง 0.521 - 0.704 และมีน้ำหนักองค์ประกอบจากการหมุนแกนมีค่าอยู่ระหว่าง 0.646 - 0.839 (ตารางภาคผนวก 3)

การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 4 แห่ง และแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกลไกและด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมเป็นรายด้าน คือ ด้านกลไกและด้านกระบวนการ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามจำนวนพื้นที่ 4 แห่ง ๆ ละ 2 ด้าน และแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 2 ด้านปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 17 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 1,473)			4.18	0.70	ระดับมาก
มากที่สุด	760	51.60			
มาก	475	32.25			
ปานกลาง	176	11.95			
น้อย	62	4.21			
กลไก 2 กติกาและกฎเกณฑ์ (n = 1,485)			4.26	0.67	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	828	55.76			
มาก	480	32.32			
ปานกลาง	148	9.97			
น้อย	29	1.95			
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 1,474)			4.08	0.72	ระดับมาก
มากที่สุด	602	40.84			
มาก	560	37.99			
ปานกลาง	238	16.15			
น้อย	74	5.20			
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 1,477)			4.19	0.71	ระดับมาก
มากที่สุด	774	52.40			
มาก	462	31.28			
ปานกลาง	210	14.22			
น้อย	31	2.10			
รวมทั้ง 4 กลไก (n=1,444)			4.18	0.65	ระดับมาก
มากที่สุด	761	52.70			
มาก	501	34.70			
ปานกลาง	152	10.53			
น้อย	30	2.08			

จากข้อมูลในตาราง 17 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไกการจัดการ

ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 ต่อข้อคำถามด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากต่อประเด็นดังกล่าว โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.70) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 34.70 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 10.53 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อยพบว่า ด้านกติกาและกฎเกณฑ์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.19 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากด้านช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.08 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 4 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 6 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น (4.33) คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.32) กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (4.32) การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน (4.23) สัดส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.22) และข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ (4.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 การจัดทำแผน (n = 1,404)			4.15	0.69	ระดับมาก
มากที่สุด	669	47.59			
มาก	524	38.03			
ปานกลาง	161	10.98			
น้อย	50	3.39			
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 1,414)			4.26	0.66	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	872	61.89			
มาก	368	26.40			
ปานกลาง	141	9.49			
น้อย	32	2.15			
น้อยที่สุด	1	0.07			
กระบวนการ 3 นวัตกรรมและการเรียนรู้ (n = 1,413)			4.18	0.72	ระดับมาก
มากที่สุด	713	50.61			
มาก	454	32.41			
ปานกลาง	215	14.89			
น้อย	30	2.20			
น้อยที่สุด	1	0.07			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 1,414)			4.27	0.67	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	823	58.38			
มาก	399	28.35			
ปานกลาง	169	11.72			
น้อย	22	1.48			
น้อยที่สุด	1	0.07			
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=1,388)			4.21	0.63	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	749	54.08			
มาก	461	33.70			
ปานกลาง	167	11.46			
น้อย	11	0.75			

ขณะที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 18 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 หมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.08) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 33.70 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 11.46 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.27 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดรองมาด้านการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน ด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านการจัดทำแผน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 5 พบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 8 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ เวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ (4.34) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น (4.32) จัดตั้งกลุ่มและให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน (4.29) แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชน (4.28) ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน (4.27) เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก (4.24) ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ (4.22) และกลุ่มอาชีพหนุนเสริมการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชน (4.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ข้อมูลน้ำหนักระแนนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ อบต. แม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 383)			4.44	0.48	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	263	68.67			
มาก	100	26.11			
ปานกลาง	20	5.22			
น้อย	0	0			
กลไก 2 กติกาและกฎเกณฑ์ (n = 386)			4.52	0.46	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	283	73.06			
มาก	93	24.09			
ปานกลาง	10	2.59			
น้อย	1	0.26			
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 379)			4.33	0.53	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	201	53.3			
มาก	149	31.31			
ปานกลาง	27	7.12			
น้อย	2	0.53			
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 386)			4.43	0.54	มากที่สุด
มากที่สุด	261	67.62			
มาก	102	26.42			
ปานกลาง	22	5.70			
น้อย	1	0.26			
รวมทั้ง 4 กลไก (n=373)			4.44	0.43	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	264	70.78			
มาก	99	26.54			
ปานกลาง	10	2.68			
น้อย	0	0			

จากข้อมูลในตาราง 19 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.44 ต่อข้อคำถามด้าน

กลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อประเด็นดังกล่าว โดยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.78) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.54 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 2.68 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านกติกาและกฎเกณฑ์มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.52 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านช่องทางกรรับฟังความคิดเห็น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.44 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.43 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน และด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.33 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้วยเช่นกันตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 6 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 23 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น (4.58) ข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ (4.56) เวทีรับฟังความคิดเห็นก่อนการจัดทำข้อบังคับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.53) ความเข้มแข็งของชุมชนและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.52) กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าชุมชน และกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (4.52) คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.51) กลุ่มหรือองค์กรชุมชนจัดทำแผนงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.50) ผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรมเพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ (4.49) สักส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.49) ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจ และความคงอยู่ของพิธีกรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.48) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้ (4.46) ระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.46) เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (4.46) การเปิดโอกาสให้กลุ่มหรือองค์กรเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาท้องถิ่น (4.45) คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากชุมชน (4.44) ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.44) การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน (4.44) ผู้แทนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.39) ประสานความร่วมมือเครือข่ายชุมชน องค์กร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.39) ผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนในชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมและการบริหารจัดการ

- (4.38) ผู้แทนของกลุ่ม องค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ
 (4.34) กลุ่ม องค์กรชุมชน และหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน (4.30)
 คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.28)
 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ อบต. แม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 การจัดทำแผน (n = 383)			4.41	0.49	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	238	62.14			
มาก	130	33.94			
ปานกลาง	13	3.39			
น้อย	0	0.52			
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 388)			4.45	0.49	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	292	75.26			
มาก	81	25.88			
ปานกลาง	14	3.16			
น้อย	1	0.26			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 3 นวัตกรรมและการเรียนรู้ (n = 387)			4.41	0.54	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	240	62.02			
มาก	125	32.30			
ปานกลาง	22	5.68			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 388)			4.54	0.49	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	297	71.43			
มาก	76	24.87			
ปานกลาง	14	3.70			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=378)			4.45	0.43	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	270	71.43			
มาก	94	24.87			
ปานกลาง	14	3.70			
น้อย	0	0			

ขณะที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 20 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.43) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 24.87 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 3.70 เห็นด้วยในระดับปานกลางตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.54 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดรองลงมาด้านการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.45 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านการจัดทำแผนและนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.41 เท่ากัน หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 7 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 16 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ กลุ่มอาชีพหุนเสริมการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชน (4.58) แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติฯสอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชน (4.55) เวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ (4.53) จัดตั้งกลุ่มและให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน (4.52) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น (4.52) ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ (4.48) ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน (4.47) เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก (4.46) แผนแม่บทชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (4.46)

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน (4.42) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นคณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่น (4.42) การจัดบริการสาธารณะให้ครอบคลุมภารกิจที่ต้องดำเนินการ การอนุรักษ์ การฟื้นฟู ป่าไม้ (4.41) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผล (4.36) หลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในสถานศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย (4.35) นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน (4.34) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประสานแผนพัฒนา (4.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 387)			4.03	1.03	ระดับมาก
มากที่สุด	204	52.71			
มาก	46	11.89			
ปานกลาง	76	19.64			
น้อย	61	15.76			
กลไก 2 ทดึกาและกฎเกณฑ์ (n = 388)			4.07	0.96	ระดับมาก
มากที่สุด	212	54.64			
มาก	50	12.86			
ปานกลาง	100	25.77			
น้อย	26	6.70			
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 388)			3.91	1.01	ระดับมาก
มากที่สุด	185	47.68			
มาก	50	12.89			
ปานกลาง	87	22.42			
น้อย	66	17.01			
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 386)			4.09	0.98	ระดับมาก
มากที่สุด	212	54.92			
มาก	48	12.44			
ปานกลาง	98	25.39			

ตารางที่ 21 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
น้อย	28	7.25			
รวมทั้ง 4 กลไก (n=379)			4.03	0.97	ระดับมาก
มากที่สุด	206	54.35			
มาก	39	10.29			
ปานกลาง	104	27.44			
น้อย	30	7.92			

จากข้อมูลในตาราง 21 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.03 ต่อข้อคำถามด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากต่อประเด็นดังกล่าว โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.35) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 10.29 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 27.44 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.09 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ด้านกติกากฎเกณฑ์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.09 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเช่นกัน ด้านช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.03 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.91 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 8 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (3.41-4.20) มีจำนวน 24 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (4.96) ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.96) ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจ และความคงอยู่ของพิธีกรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.18) กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (4.17) ประสานความร่วมมือเครือข่ายชุมชน องค์กร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.16) คุณธรรม จริยธรรมของคณะ

กรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.12) สัดส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.09) ผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น (4.07) การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน (4.07) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้ (4.06) ความเข้มแข็งของชุมชนและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.06) คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากชุมชน (4.06) ผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนในชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมและการบริหารจัดการ (4.04) กลุ่มหรือองค์กรชุมชนจัดทำแผนงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.04) ระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.02) ข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ (4.02) ผู้แทนของกลุ่ม องค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ (4.01) การเปิดโอกาสให้กลุ่มหรือองค์กรเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาท้องถิ่น (4.00) ผู้แทนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.00) คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (3.94) ผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรมเพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ (3.93) มาตรการทางสังคมใช้ควบคู่กับข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (3.77) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่เทศบาลตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 การจัดทำแผน (n = 388)			3.99	1.01	ระดับมาก
มากที่สุด	200	51.55			
มาก	51	13.14			
ปานกลาง	91	23.45			
น้อย	46	11.86			
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 388)			4.09	0.94	ระดับมาก
มากที่สุด	206	75.26			
มาก	66	25.88			
ปานกลาง	86	3.16			
น้อย	30	0.26			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 3 นวัตกรรมและการเรียนรู้ (n = 388)			4.09	0.99	ระดับมาก
มากที่สุด	209	53.87			
มาก	52	13.40			
ปานกลาง	100	25.77			
น้อย	27	6.96			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 388)			4.23	0.87	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	226	58.25			
มาก	67	17.27			
ปานกลาง	77	19.85			
น้อย	18	4.64			
น้อยที่สุด	0	0			
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=386)			4.03	0.97	ระดับมาก
มากที่สุด	207	53.63			
มาก	57	14.77			
ปานกลาง	112	29.02			
น้อย	10	2.59			

ขณะที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 22 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักระเบือนเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.63) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 14.77 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 29.02 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักระเบือนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อยพบว่า ด้าน การมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักระเบือนเฉลี่ย 4.23 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดรองลงมาด้านการสื่อสารและนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักระเบือนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านการจัดทำแผน มีค่าน้ำหนักระเบือนเฉลี่ย 3.99 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเช่นกัน ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 9 พบว่า น้ำหนักระเบือนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 2 ประเด็น จัดตั้งกลุ่มและให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน(4.28) กลุ่มอาชีพหนุนเสริมการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชน (4.39) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ข้อมูลน้ำหนักระเบือนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ อบต. หัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักระเบือนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 324)			4.27	0.53	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	169	52.16			
มาก	128	39.51			
ปานกลาง	27	8.33			
น้อย	0	0			
กลไก 2 กติกาและกฎเกณฑ์ (n = 331)			4.29	0.53	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	161	48.64			
มาก	149	45.02			
ปานกลาง	20	6.04			
น้อย	1	0.30			

ตารางที่ 23 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 328)			4.18	0.57	ระดับมาก
มากที่สุด	127	38.72			
มาก	160	48.78			
ปานกลาง	38	11.59			
น้อย	3	0.91			
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 325)			4.27	0.60	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	177	54.46			
มาก	118	36.31			
ปานกลาง	29	8.92			
น้อย	0	0			
รวมทั้ง 4 กลไก (n=318)			4.25	0.50	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	178	55.97			
มาก	117	36.79			
ปานกลาง	23	7.23			
น้อย	0	0			

จากข้อมูลในตาราง 23 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.25 ต่อข้อคำถามด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อประเด็นดังกล่าว โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.97) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 36.79 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 7.23 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้าน กติกาและกฎเกณฑ์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.29 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านช่องทางการรับฟังความคิดเห็นและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนน

เฉลี่ยเท่ากันคือ 4.27 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเท่ากัน ด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 10 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 19 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น (4.42) การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน (4.35) ความเข้มแข็งของชุมชนและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.32) ผู้แทนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.31) คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.29) ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจ และความคงอยู่ของพิธีกรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.29) กลุ่มหรือองค์กรชุมชนจัดทำแผนงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.29) ประสานความร่วมมือเครือข่ายชุมชน องค์กร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.28) เวทีรับฟังความคิดเห็นก่อนการจัดทำข้อบังคับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.28) ข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ (4.27) ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.27) ผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรมเพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ (4.27) ผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนในชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมและการบริหารจัดการ (4.27) ระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.27) คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากชุมชน (4.26) สักส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.26) เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (4.24) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้ (4.22) การเปิดโอกาสให้กลุ่มหรือองค์กรเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาท้องถิ่น (4.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ อบต. หัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 จัดทำแผน (n = 324)			4.23	0.53	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	151	46.60			
มาก	146	45.06			
ปานกลาง	26	8.02			
น้อย	1	0.31			
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 329)			4.34	0.53	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	208	63.22			
มาก	101	30.70			
ปานกลาง	19	5.78			
น้อย	1	0.30			
กระบวนการ 3 นวัตกรรมและการเรียนรู้ (n = 329)			4.27	0.57	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	173	63.22			
มาก	125	37.99			
ปานกลาง	31	9.42			
น้อย	1	0			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 329)			4.28	0.57	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	181	33.96			
มาก	117	60.70			
ปานกลาง	29	5.08			
น้อย	1	0.27			
น้อยที่สุด	0	0			
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=319)			4.28	0.49	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	127	33.96			
มาก	227	60.70			
ปานกลาง	19	5.08			
น้อย	1	0.27			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 24 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักระเบียบเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.70) มีความเห็นในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 33.96 เห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน และ ร้อยละ 5.08 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักระเบียบเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักระเบียบเฉลี่ย 4.34 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดรองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักระเบียบเฉลี่ย 4.28 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน ด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักระเบียบเฉลี่ย 4.27 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน และด้านการจัดทำแผน มีค่าน้ำหนักระเบียบเฉลี่ย 4.23 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 11 พบว่า น้ำหนักระเบียบเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 14 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น (4.40) แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับแผนแม่บทชุมชน (4.39) ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ (4.35) กลุ่มอาชีพหนุนเสริมการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชน (4.34) ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน (4.33) จัดตั้งกลุ่มและให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน (4.29) เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนโดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก (4.28) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นคณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่น (4.27) แผนแม่บทชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (4.27) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน (4.26) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประสานแผนพัฒนา (4.25) การจัดบริการสาธารณะให้ครอบคลุมภารกิจที่ต้องดำเนินการ การอนุรักษ์ การฟื้นฟู ป่าไม้ (4.23) เวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือ ข้อเสนอแนะ (4.22) นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน (4.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ อบต. นาวบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 379)			3.98	0.49	ระดับมาก
มากที่สุด	124	32.72			
มาก	201	53.03			
ปานกลาง	53	13.98			
น้อย	1	0.26			
กลไก 2 กติกาและกฎเกณฑ์ (n = 380)			4.15	0.47	ระดับมาก
มากที่สุด	173	45.53			
มาก	188	49.47			
ปานกลาง	18	4.74			
น้อย	1	0.26			
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 379)			3.91	0.53	ระดับมาก
มากที่สุด	89	23.48			
มาก	201	53.03			
ปานกลาง	86	22.69			
น้อย	3	0.79			
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 380)			3.99	0.51	ระดับมาก
มากที่สุด	124	32.63			
มาก	164	51.05			
ปานกลาง	61	16.05			
น้อย	1	0.26			
รวมทั้ง 4 กลไก (n=374)			4.01	0.33	ระดับมาก
มากที่สุด	113	30.21			
มาก	246	65.78			
ปานกลาง	15	4.01			
น้อย	0	0			

จากข้อมูลในตาราง 25 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไก
การจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.01 ต่อข้อ
คำถามด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากต่อ
ประเด็นดังกล่าวโดยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.78) มีความเห็นในระดับมาก รองลงมา
ร้อยละ 30.21 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด และร้อยละ 4.01 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมาก ไปน้อย
พบว่า ด้านกติกาและกฎเกณฑ์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยใน
ระดับมากด้าน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.99 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็น
ด้วยในระดับมากเช่นกัน ด้านช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.98
หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากด้วยเช่นกัน และด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนัก
คะแนนเฉลี่ย 3.91 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 12 พบว่า น้ำหนัก
คะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 3 ประเด็น เรียงลำดับจากมาก
ไปน้อยคือ คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.35) ผู้นำชุมชนที่
เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น (4.26) กลุ่มอาสาสมัครรักษา
ป่าชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (4.24) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ อบต. นาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 การจัดทำแผน (n = 380)			3.99	0.47	ระดับมาก
มากที่สุด	113	29.74			
มาก	234	61.58			
ปานกลาง	32	8.42			
น้อย	1	0.26			

ตารางที่ 26 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 380)			4.15	0.48	ระดับมาก
มากที่สุด	213	56.05			
มาก	144	37.89			
ปานกลาง	22	5.79			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	1	0.26			
กระบวนการ 3 วัฒนธรรมและการเรียนรู้ (n = 380)			3.97	0.59	ระดับมาก
มากที่สุด	129	33.95			
มาก	179	47.11			
ปานกลาง	68	17.89			
น้อย	3	0.79			
น้อยที่สุด	1	0.26			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 380)			4.05	0.58	ระดับมาก
มากที่สุด	163	42.89			
มาก	161	42.37			
ปานกลาง	53	13.95			
น้อย	2	0.53			
น้อยที่สุด	1	0.26			
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=374)			4.04	0.42	ระดับมาก
มากที่สุด	127	33.96			
มาก	227	60.70			
ปานกลาง	19	5.08			
น้อย	1	0.27			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 26 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 หมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.70) มี

ความเห็นในระดับมากเช่นกัน รองลงมาร้อยละ 33.96 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด และร้อยละ 5.08 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้าน การสื่อสาร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากรองลงมาด้าน การมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.05 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเช่นกันด้าน การจัดทำแผน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.99 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.97 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเช่นกัน ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 13 พบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 2 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น (4.24) ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน (4.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 27 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มแกนนำชุมชนและประชาชน

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 1,403)			4.17	0.71	ระดับมาก
มากที่สุด	715	50.96			
มาก	450	32.07			
ปานกลาง	176	12.54			
น้อย	62	4.42			
กลไก 2 ทศิกาและกฎเกณฑ์ (n = 1,415)			4.25	0.68	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	781	55.19			
มาก	457	32.30			
ปานกลาง	148	10.46			
น้อย	29	2.05			

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 1,403)			4.07	0.73	ระดับมาก
มากที่สุด	569	40.56			
มาก	525	37.42			
ปานกลาง	235	16.75			
น้อย	74	5.27			
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 1,406)			4.18	0.72	ระดับมาก
มากที่สุด	735	52.42			
มาก	432	30.73			
ปานกลาง	206	14.65			
น้อย	31	2.20			
รวมทั้ง 4 กลไก (n=1,377)			4.17	0.66	ระดับมาก
มากที่สุด	722	52.43			
มาก	473	34.35			
ปานกลาง	152	11.04			
น้อย	30	2.18			

จากข้อมูลในตารางที่ 27 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 ต่อข้อคำถามด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากต่อประเด็นดังกล่าว โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.70) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 34.70 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 10.53 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับเมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อยพบว่า ด้านกติกาและกฎเกณฑ์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.19 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากด้านช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็น

ด้วยในระดับมาก และด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.08 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 14 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 6 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น (4.33) คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.32) กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (4.32) การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน (4.23) สัดส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.22) และข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ (4.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 28 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มแกนนำชุมชนและประชาชน

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 การจัดทำแผน (n = 1,473)			4.15	0.70	ระดับมาก
มากที่สุด	669	47.65			
มาก	524	37.32			
ปานกลาง	161	11.47			
น้อย	50	3.56			
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 1,414)			4.25	0.67	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	872	61.67			
มาก	368	26.03			
ปานกลาง	141	9.97			
น้อย	32	2.26			
น้อยที่สุด	1	0.07			
กระบวนการ 3 วัฒนธรรมและการเรียนรู้ (n = 1,413)			4.18	0.73	ระดับมาก
มากที่สุด	713	50.46			
มาก	454	32.13			
ปานกลาง	215	15.22			

ตารางที่ 28 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
น้อย	30	2.12			
น้อยที่สุด	1	0.07			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 1,414)			4.27	0.68	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	823	58.20			
มาก	399	28.22			
ปานกลาง	169	11.95			
น้อย	22	1.56			
น้อยที่สุด	1	0.07			
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=1,388)			4.21	0.64	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	749	53.96			
มาก	461	33.21			
ปานกลาง	167	12.03			
น้อย	11	0.79			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 28 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.08) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 33.70 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 11.46 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับเมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.27 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดรองลงมาด้าน การสื่อสาร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 หมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกันด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้าน การจัดทำแผน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 15 พบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 8 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไป

น้อย คือ เวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ (4.34) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น (4.32) จัดตั้งกลุ่มและให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน (4.29) แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติฯ สอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชน (4.28) ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน (4.27) เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนโดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก (4.24) ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ (4.22) และกลุ่มอาชีพหนุนเสริมการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชน (4.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 29 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 45)			4.17	0.72	ระดับมาก
มากที่สุด	28	62.22			
มาก	17	37.78			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			
กลไก 2 ทศิกาและกฎเกณฑ์ (n = 46)			4.26	0.68	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	29	36.96			
มาก	17	63.04			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 46)			4.07	0.73	ระดับมาก
มากที่สุด	569	40.56			
มาก	525	37.42			
ปานกลาง	235	16.75			
น้อย	74	5.27			

ตารางที่ 29 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 46)			4.19	0.72	ระดับมาก
มากที่สุด	23	50.00			
มาก	21	45.65			
ปานกลาง	2	0			
น้อย	0	0			
รวมทั้ง 4 กลไก (n=44)			4.17	0.66	ระดับมาก
มากที่สุด	25	56.82			
มาก	19	43.18			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			

จากข้อมูลในตารางที่ 29 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 ต่อข้อคำถามด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ประเด็นดังกล่าวโดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.70) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 34.70 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 10.53 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับเมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านกติกาและกฎเกณฑ์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 หมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.19 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.08 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 16 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 6 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น(4.33)

คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.32) กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (4.32) การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน (4.23) สัดส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.22) และข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ (4.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 30 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 การจัดทำแผน (n = 46)			4.15	0.71	ระดับมาก
มากที่สุด	22	47.83			
มาก	23	50.00			
ปานกลาง	0	2.17			
น้อย	0	0			
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 46)			4.26	0.67	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	26	56.52			
มาก	20	43.48			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 3 นวัตกรรมและการเรียนรู้ (n = 46)			4.18	0.74	ระดับมาก
มากที่สุด	25	54.35			
มาก	17	36.96			
ปานกลาง	4	8.70			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 46)			4.21	0.68	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	23	56.52			
มาก	18	39.13			

ตารางที่ 30 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
ปานกลาง	0	4.25			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=45)			4.21	0.64	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	23	51.11			
มาก	22	48.49			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 30 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 หมายความว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.08) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 33.70 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 11.46 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับเมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.27 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดรองลงมาด้านการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกันด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านการจัดทำแผน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 17 พบว่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 8 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือเวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ (4.34) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น (4.32) จัดตั้งกลุ่มและให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน (4.29) แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชน (4.28) ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน (4.27) เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้ง

กองทุนป่าชุมชน โดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก (4.24) ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ (4.22) และกลุ่มอาชีพหนุนเสริมการดำเนินงานของกองทุนป่าชุมชน (4.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 31 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มผู้กำกับนโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กลไก 1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (n = 25)			4.39	0.34	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	17	68.00			
มาก	8	32.00			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			
กลไก 2 กติกาและกฎเกณฑ์ (n = 24)			4.33	0.46	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	18	75			
มาก	6	25			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			
กลไก 3 มาตรการทางสังคม (n = 25)			4.14	0.48	ระดับมาก
มากที่สุด	8	32.00			
มาก	15	60.00			
ปานกลาง	0	8.00			
น้อย	0	0			
กลไก 4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (n = 25)			4.21	0.46	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	14	56.00			
มาก	9	36.00			
ปานกลาง	2	0			
น้อย	0	0			

ตารางที่ 31(ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
รวมทั้ง 4 กลไก (n=23)			4.28	0.34	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	14	60.87			
มาก	9	39.13			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			

จากข้อมูลในตารางที่ 31 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.28 ต่อข้อคำถามด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ต่อประเด็นดังกล่าวโดยที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.87) มีความเห็นในระดับมากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 39.13 เห็นด้วยในระดับมากตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้าน ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.39 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้านกติกาและกฎเกณฑ์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.33 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.21 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดด้วยเช่นกันและด้านมาตรการทางสังคม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.14 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 18 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 6 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือผู้นำชุมชนที่เสียสละ มุ่งมั่น และให้ความสำคัญกับการรักษาทรัพยากรท้องถิ่น (4.33)คุณธรรม จริยธรรมของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.32) กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (4.32) การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน (4.23) สักส่วนในการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรด้าน

การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ (4.22) และข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ (4.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 32 ข้อมูลน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มผู้กำกับนโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
กระบวนการ 1 การจัดทำแผน (n = 25)			4.19	0.41	ระดับมาก
มากที่สุด	11	44			
มาก	14	56			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			
กระบวนการ 2 การสื่อสาร (n = 25)			4.41	0.35	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	21	84			
มาก	4	16			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 3 นวัตกรรมและการเรียนรู้ (n = 25)			4.27	0.54	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	13	52			
มาก	10	40			
ปานกลาง	2	8			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			
กระบวนการ 4 การมีส่วนร่วม (n = 25)			4.37	0.62	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	18	72			
มาก	4	16			
ปานกลาง	3	12			
น้อย	0	0			
น้อยที่สุด	0	0			

ตารางที่ 32 (ต่อ)

รายละเอียดคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
รวมทั้ง 4 กระบวนการ (n=24)			4.31	0.37	ระดับมากที่สุด
มากที่สุด	16	66.67			
มาก	8	33.33			
ปานกลาง	0	0			
น้อย	0	0			

ขณะที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 32 ภาพรวมด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.08) มีความเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 33.70 เห็นด้วยในระดับมาก และร้อยละ 11.46 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายด้านของด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงลำดับน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.27 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดรองลงมาด้านการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน ด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก และด้านการจัดทำแผน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 หมายความว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาตามประเด็นข้อคำถามในตารางภาคผนวก 19 พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มีจำนวน 8 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือเวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ (4.34) ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น (4.32) จัดตั้งกลุ่มและให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรกับกองทุนป่าชุมชน (4.29) แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชน (4.28) ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน (4.27) เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนโดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก (4.24) ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมี

ความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ (4.22) และกลุ่มอาชีพหนุนเสริมการดำเนินงานของกองทุน
ป่าชุมชน (4.20) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื้อหาหัวข้อนี้จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านกลไกและกระบวนการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เกิดขึ้น โดย
จำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น การเปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกลไกและกระบวนการการ
จัดการทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามพื้นที่ ประเภทผู้ให้ข้อมูลวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์
ระหว่างปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ และการวิเคราะห์สมการถดถอยการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดดังนี้

1. การเปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากร ป่าไม้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 33 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกลไก
การจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูล
พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ตำบลแม่ทา และตำบลหัวเสือ เห็นด้วยต่อกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้
ทั้ง 4 ด้านในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.44 และ 4.25) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลในตำบล
ศิลาแลง (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.03) และตำบลนาบัว (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.01) เห็นด้วยต่อกลไก
การจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมาก เมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อกลไกการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบ พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อกลไกการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($F=40.82^{**}$ Sig.= 0.00)

ขณะที่ประเภทของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้กำกับนโยบายเห็น
ด้วยต่อกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.37 และ
4.28) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นภาคประชาชนในชุมชน (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.17) เห็นด้วยต่อกลไก
การจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมาก และเมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อกลไกการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบ พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อกลไกการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามประเภทของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($F=2.27^{ns}$ Sig.= 0.10)

ตารางที่ 33 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูล

พื้นที่และ ประเภทผู้ให้ข้อมูล	กลไกการจัดการ		F	Sig.
	น้ำหนักคะแนน เฉลี่ย (WMS.)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.)		
พื้นที่			40.82**	0.00
ตำบลแม่ทา	4.44 ^a	0.43		
ตำบลศิลาแลง	4.03 ^b	0.97		
ตำบลหัวเสือ	4.25 ^c	0.50		
ตำบลนาบัว	4.01 ^{bd}	0.38		
ประเภทผู้ให้ข้อมูล			2.27 ^{ns}	0.10
แกนนำชุมชนและประชาชน	4.17	0.66		
อปท.	4.37	0.38		
ผู้กำกับนโยบาย	4.28	0.33		

**=นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 *=นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ns = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวอักษรภาษาอังกฤษเหมือนกันหลังน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 33 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ตำบลแม่ทา และตำบลหัวเสือ เห็นด้วยต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.45 และ 4.28) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลในตำบลศิลาแลง (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.10) และตำบลนาบัว (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.04) เห็นด้วยต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมาก เมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบพบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 36.67^{**}$ Sig. = 0.00)

ขณะที่ประเภทของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้กำกับนโยบายเห็นด้วยต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.30) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นภาคประชาชนในชุมชน (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.21) เห็นด้วยต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมาก และเมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อกระบวนการจัดการ

ทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบพบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามประเภทของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=7.33^{ns}$ Sig.= 0.48)

ตารางที่ 34 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูล

พื้นที่และ ประเภทผู้ให้ข้อมูล	กระบวนการจัดการ		F	Sig.
	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (WMS.)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.)		
พื้นที่			39.67**	0.00
ตำบลแม่ทา	4.45 ^a	0.43		
ตำบลศิลาแลง	4.10 ^b	0.92		
ตำบลหัวเสือ	4.28 ^c	0.49		
ตำบลนาบัว	4.04 ^{bd}	0.42		
ประเภทผู้ให้ข้อมูล			7.33 ^{ns}	0.48
แกนนำชุมชนและประชาชน	4.21	0.64		
อปท.	4.30	0.38		
ผู้กำกับนโยบาย	4.30	0.36		

**=นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 *=นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ns = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวอักษรภาษาอังกฤษเหมือนกันหลังน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 34 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ตำบลแม่ทา และตำบลหัวเสือเห็นด้วยต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.45 และ 4.26) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลในตำบลศิลาแลง (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.06) และตำบลนาบัว (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.02) เห็นด้วยต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมาก เมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบ พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=39.67^{**}$ Sig.= 0.00)

ขณะที่ประเภทของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้กำกับนโยบายเห็นด้วยต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.34 และ 4.30) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นภาคประชาชนในชุมชน (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.19) เห็นด้วยต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 4 ด้านในระดับมาก และเมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบพบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามประเภทของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.49^{ns}$, Sig. = 0.22)

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูล

พื้นที่และ ประเภทผู้ให้ข้อมูล	กลไกและกระบวนการ		F	Sig.
	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (WMS.)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.)		
พื้นที่			39.67 **	0.00
ตำบลแม่ทา	4.45 ^a	0.41		
ตำบลศิลาแลง	4.06 ^b	0.94		
ตำบลหัวเสือ	4.26 ^c	0.49		
ตำบลนาบัว	4.02 ^{bd}	0.39		
ประเภทผู้ให้ข้อมูล			1.49 ^{ns}	0.22
แกนนำชุมชนและประชาชน	4.19	0.64		
อปท.	4.34	0.37		
ผู้กำกับนโยบาย	4.30	0.33		

**=นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * =นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns= ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวอักษรภาษาอังกฤษเหมือนกันหลังน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$

2. การเปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 35 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ตำบลแม่ทาเห็นด้วยต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับมากที่สุด (น้ำหนัก

คะแนนเฉลี่ย 4.34) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลในตำบลหัวเสือ ตำบลนาบัว และตำบลศิลาแลง (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 3.85 และ 3.73) เห็นด้วยต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก เมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบ พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 74.10^{**}$ Sig.= 0.00)

ขณะที่ประเภทของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นด้วยต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.27) ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นภาคประชาชนในชุมชน (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.02) และผู้กำกับนโยบาย (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.45) เห็นด้วยต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก และเมื่อนำข้อมูลความเห็นต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้มาเปรียบเทียบ พบว่า น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อผลของการจัดการทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามประเภทของผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 11.79^{ns}$ Sig.= 0.00)

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามพื้นที่และประเภทผู้ให้ข้อมูล

พื้นที่และ ประเภทผู้ให้ข้อมูล	ผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้		F	Sig.
	น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (WMS.)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.)		
พื้นที่			74.10 ^{**}	0.00
ตำบลแม่ทา	4.34 ^a	0.52		
ตำบลศิลาแลง	3.73 ^b	0.80		
ตำบลหัวเสือ	4.15 ^c	0.59		
ตำบลนาบัว	3.85 ^d	0.53		
ประเภทผู้ให้ข้อมูล			11.79 ^{**}	0.00
แกนนำชุมชนและประชาชน	4.02 ^a	0.67		
อปท.	4.27 ^b	0.46		
ผู้กำกับนโยบาย	3.45 ^c	0.42		

**=นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * = นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ns = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวอักษรภาษาอังกฤษเหมือนกันหลังน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสมการถดถอยของการจัดการทรัพยากรป่าไม้

ข้อมูลที่น่าเสนอในส่วนนี้ คือ ด้านกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรเหตุ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคือ ปัจจัยด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วยตัวแปรช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (M1) กติกาและกฎเกณฑ์ (M2) มาตรการทางสังคม (M3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (M4) และปัจจัยด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วยตัวแปร การจัดทำแผนชุมชน(P1) การสื่อสาร (P2) นวัตกรรมและการเรียนรู้ (P3) กระบวนการมีส่วนร่วม (P4) ส่วนตัวแปรตามหรือตัวแปรผลคือการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (R) สำหรับรายละเอียดของข้อมูลมีดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 37 พบว่า ตัวแปรกระบวนการมีส่วนร่วม (P4) เป็นตัวแปรที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.27) รองลงมาเป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26 เท่ากันคือ กติกาและกฎเกณฑ์ (M2) และการสื่อสาร (P2) ตามลำดับ

สำหรับตัวแปรที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมาก ประกอบด้วยผู้นำการเปลี่ยนแปลง (M4) น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.20 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (M1) น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 นวัตกรรมและการเรียนรู้ (P3) น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 การจัดทำแผนชุมชน (P1) น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.16 และมาตรการทางสังคม (M3) น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.08 ตามลำดับ

ตัวแปรผล คือ การจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (R) มีการชี้วัดถึงความสำเร็จในด้านการนำกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ไปสู่การปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลระบุว่ามี น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก (น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.01) ในตัวแปรตามนี้มี น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดของผู้ให้ข้อมูล คือ 1.93 และสูงสุด คือ 5.00 ตามลำดับ

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอเมื่อตรวจสอบการกระจายของข้อมูลพบว่า คุณสมบัติของทุกตัวแปรจากการวิเคราะห์มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งมีความเหมาะสมกับการนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 35 เห็นได้ว่า ปัจจัยด้านกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ประกอบไปด้วยช่องทางการรับฟังความคิดเห็น กติกาและกฎเกณฑ์ มาตรการทางสังคม ผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดทำแผนชุมชน การสื่อสาร นวัตกรรมและการเรียนรู้ กระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันเมื่อนำมาพิจารณาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแต่ละส่วนพบว่า

กลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ มีค่าความสัมพันธ์ (+) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.70-0.92 และทั้งหมดมีความสัมพันธ์เป็นบวก สำหรับตัวแปรช่องทาง

การรับฟังความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรการจัดทำแผนชุมชนมากที่สุด ($r = 0.92^{**}$) และตัวแปรผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับตัวแปรกระบวนการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ($r = 0.70^{**}$)

สำหรับตัวแปรตามหรือผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับตัวแปร การรับฟังความคิดเห็น กติกาและกฎเกณฑ์มาตรการทางสังคม ผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดทำแผนชุมชน การสื่อสาร นวัตกรรมและการเรียนรู้ และตัวแปรกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นไปในทิศทางเดียวกันและทั้งหมดมีความสัมพันธ์เป็นบวกโดยที่ค่า r อยู่ระหว่าง 0.66-0.77 โดยที่ผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรการรับฟังความคิดเห็นมากที่สุด ($r = 0.77^{**}$) และมีความสัมพันธ์กับกระบวนการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ($r = 0.66^{**}$) ตามลำดับ

เนื่องจากการวิเคราะห์เทคนิคการถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และจากข้อกำหนดเบื้องต้นของการใช้วิธีการวิเคราะห์นี้คือ ทุกตัวแปรต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูงเกินไป (Multicollinearity) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 35 มีบางตัวแปรมีความสัมพันธ์สูงเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจึงได้พิจารณาค่า Tolerance และค่า VIF (Variance Inflation Factor) ในขั้นตอนก่อนที่วิเคราะห์เทคนิคการถดถอยพหุ ต่อไปได้

ตารางที่ 37 สถิติพรรณนาและค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์

ปัจจัย	ปัจจัย								
	M1	M2	M3	M4	P1	P2	P3	P4	R
M1	1.00	.871**	.861**	.834**	.923**	.871**	.859**	.821**	.775**
M2		1.00	.783**	.781**	.844**	.902**	.777**	.802**	.710**
M3			1.00	.780**	.892**	.768**	.780**	.719**	.759**
M4				1.00	.838**	.780**	.758**	.700**	.712**
P1					1.00	.834**	.826**	.779**	.774**
P2						1.00	.767**	.779**	.711**
P3							1.00	.732**	.716**
P4								1.00	.662**
R									1.00
Mean	4.18	4.26	4.08	4.20	4.16	4.26	4.18	4.27	4.01
S.D.	0.78	0.67	0.72	0.71	0.69	0.66	0.73	0.67	0.67
Min.	2.10	1.83	2.20	2.00	2.17	1.75	1.00	1.00	1.93
Max.	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
N	1477	1477	1477	1477	1477	1477	1477	1477	1477

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

M1 -ช่องทางกรรับฟังความคิดเห็น

M2 -กติกาและกฎเกณฑ์

M3-มาตรการทางสังคม

M4 -ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

P1 -การจัดทำแผนชุมชน

P2-การสื่อสาร

P3 -นวัตกรรมและการเรียนรู้

P4-กระบวนการมีส่วนร่วม

R -ผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบการวิเคราะห์สมการถดถอยการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตัวแปรของกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามตาราง 36 พบว่าตัวแปรช่องทางกรรับฟังความคิดเห็น (M1) มาตรการทางสังคม (M3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (M4) การจัดทำแผนชุมชน (P1) การสื่อสาร (P2) นวัตกรรมและการเรียนรู้ (P3) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (R) ขณะที่ตัวแปรกติกาและกฎเกณฑ์ (M2) และกระบวนการมีส่วนร่วม (P4) นั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าตัวแปรดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับผล

การจัดการทรัพยากรป่าไม้ (R) แต่อย่างไร โดยผลการวิเคราะห์จากสมการสามารถอธิบายผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากตัวแปรอิสระด้านกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ได้ร้อยละ 64.8 ดังสมการ

$$R = .167 (M1) + .256 (M3) + .103 (M4) + .144 (P1) + .083 (P2) + .113 (P3)$$

$$(3.27) \quad (7.15) \quad (3.35)(2.94) \quad (2.52)(3.62)$$

$$R^2 = .805 \quad R^2 = .648 \quad SEE = .401 \quad F = 441.33 \quad \text{Sig. } F = .000$$

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตัวแปรของกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พบว่าตัวแปรช่องทางการรับฟังความคิดเห็น (M1) มาตรการทางสังคม (M3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (M4) การจัดทำแผนชุมชน (P1) การสื่อสาร (P2) นวัตกรรมและการเรียนรู้ (P3) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีด้านกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 4 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัดคือ

1.1 ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น มี 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.1.1 เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นก่อนการจัดทำข้อบังคับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.2 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้

1.1.3 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.4 การรวมกลุ่มและสนับสนุนกลุ่มเป็นกลไกการขับเคลื่อนงาน

1.1.5 ผู้แทนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.6 ความเข้มแข็งของชุมชนและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.7 กลุ่มหรือองค์กรชุมชนจัดทำแผนงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

1.1.8 ประสานความร่วมมือเครือข่ายชุมชน องค์กร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

- 1.1.9 ผู้แทนของกลุ่ม องค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเป็น
คณะกรรมการตรวจสอบ
- 1.1.10 ระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้
- 1.3 มาตรการทางสังคม มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.3.1 มาตรการทางสังคมใช้ควบคู่กับข้อบังคับตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้
- 1.3.2 ผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรมเพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรป่าไม้
- 1.3.3 เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เกิด
การเรียนรู้
- 1.3.4 กลุ่ม องค์กรชุมชน และหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
ชุมชน
- 1.3.5 คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้
- 1.4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.4.1 คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจาก
ชุมชน
- 1.4.2 ผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนในชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรม
และการบริหารจัดการ
- 1.4.3 ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์รวมจิตใจ และความคงอยู่ของพิธีกรรมในการบริหาร
จัดการทรัพยากรป่าไม้
2. ด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 4
องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด คือ
- 2.1 การมีส่วนร่วมมี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 2.1.1 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นคณะกรรมการสนับสนุน
แผนพัฒนาท้องถิ่น
- 2.1.2 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นคณะกรรมการติดตามและ
ประเมินผล

2.1.3 แผนแม่บทชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้บรรจุไว้ใน
แผนพัฒนาท้องถิ่น

2.1.4 หลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในสถานศึกษาและ
การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1.5 เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนโดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก

2.1.6 การจัดบริการสาธารณะให้ครอบคลุมภารกิจที่ต้องดำเนินการ การอนุรักษ์
การฟื้นฟูป่าไม้

2.2 การสื่อสารมี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.2.1 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ
พัฒนาแผนท้องถิ่น

2.2.2 ผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ
ประสานแผนพัฒนา

2.2.3 ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร
จากชุมชน

2.2.4 แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติฯ สอดคล้องกับแผน
แม่บทชุมชน

2.3 สวัสดิการชุมชนมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.3.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน

2.3.2 ทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

2.3.3 นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน

การจัดการ (คะแนนเฉลี่ย 4.51) และมาตรการและกิจกรรมทางสังคม (คะแนนเฉลี่ย 4.48) ตามลำดับ โดยแยกเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมองค์ประกอบด้านกลไกการจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.80) โดยองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านที่ทรงคุณวุฒิให้น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการจัดการ มาตรการและกิจกรรมทางสังคม และผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านความเหมาะสม พบว่า ในภาพรวมองค์ประกอบด้านกลไกการจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.60) โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการจัดการ (คะแนนเฉลี่ย 4.66) รองลงมาคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (คะแนนเฉลี่ย 4.53) และมาตรการและกิจกรรมทางสังคม (คะแนนเฉลี่ย 4.52) ตามลำดับ

1.3 ด้านความเป็นไปได้ พบว่า ในภาพรวมองค์ประกอบด้านกลไกการจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นไปได้ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 4.13) โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (คะแนนเฉลี่ย 4.33) รองลงมาคือ มาตรการและกิจกรรมทางสังคม (คะแนนเฉลี่ย 4.12) และช่องทางการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการจัดการ (คะแนนเฉลี่ย 4.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 39 น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านกลไกการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1. ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการจัดการ								
1.1. มีเวทีรับฟังความคิดเห็นของชุมชนก่อนการจัดทำข้อบังคับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้	5.00	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด	4.20	มาก	4.73	มากที่สุด
2. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ก่อนที่จะมีผลบังคับใช้	4.80	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.20	มาก	4.60	มากที่สุด
3. มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.00	มาก	4.46	มากที่สุด
4. สนับสนุนและรวมกลุ่มให้มีส่วนร่วมเป็นกลไกการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้	4.80	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	3.40	ปานกลาง	4.53	มากที่สุด
5. มีผู้แทนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	4.60	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	3.80	มาก	4.60	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
6. ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อความยั่งยืน	4.80	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.66	มากที่สุด
7. กลุ่มองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นระบบโดยมีผู้รับผิดชอบชัดเจน	4.80	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.20	มาก	4.60	มากที่สุด
8. ประสานความร่วมมือเครือข่ายชุมชนและองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.00	มาก	4.46	มากที่สุด
9. มีผู้แทนของกลุ่มองค์กรชุมชน และหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะ กรรมการตรวจสอบการบริหารงาน	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.20	มาก	4.62	มากที่สุด
10. มีระบบติดตามประเมินและใช้ผลพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
รวมตัวชี้วัดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการจัดการ	4.80	มากที่สุด	4.66	มากที่สุด	4.08	มาก	4.51	มากที่สุด
2. มาตรการและกิจกรรมทางสังคม								
1. นำมาตรการทางสังคมมาใช้ควบคู่กับข้อบังคับตำบลด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้	4.80	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.00	มาก	4.40	มากที่สุด
2. ผู้นำชุมชนมีคุณธรรมและช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.20	มาก	4.53	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้วิธีการทำงาน	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.20	มาก	4.53	มากที่สุด
4. ประสานงานกลุ่มองค์กรชุมชน และหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	4.80	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.00	มาก	4.40	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
5. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน ตรวจสอบการดำเนินงานคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ทุกหมู่บ้าน	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.20	มาก	4.53	มากที่สุด
รวมตัวชี้วัดมาตรการและกิจกรรมทางสังคม	4.80	มากที่สุด	4.52	มากที่สุด	4.12	มาก	4.48	มากที่สุด
3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง								
1. คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากชุมชน	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.66	มากที่สุด
2. มีผู้นำชุมชนที่เป็นที่ยอมรับในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมและร่วมบริหารจัดการ	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.00	มาก	4.46	มากที่สุด
3. มีผู้นำชุมชนที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ และความคงอยู่ของพิธีกรรมและภูมิปัญญาในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้	4.80	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.53	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
รวมตัวชี้วัดผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.80	มากที่สุด	4.53	มากที่สุด	4.33	มากที่สุด	4.55	มากที่สุด
รวมตัวชี้วัดด้านกลไกการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.13	มาก	4.51	มากที่สุด

น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
	3.41-4.20	อยู่ในระดับมาก
	2.61-3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
	1.81-2.60	อยู่ในระดับน้อย
	1.00 -1.80	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลในตารางที่ 39 พบว่า ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.50) โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ มาตรการและกิจกรรมทางสังคม (คะแนนเฉลี่ย 4.59) รองลงมาคือ ช่องทางการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการจัดการ (คะแนนเฉลี่ย 4.53) และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (คะแนนเฉลี่ย 4.35) ตามลำดับ โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมองค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.63) โดยองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านที่ทรงคุณวุฒิให้น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ นวัตกรรม

การเรียนรู้ (คะแนนเฉลี่ย 4.80) การจัดทำแผนชุมชน (คะแนนเฉลี่ย 4.70) และการสื่อสารเพื่อ
การวางแผนการพัฒนา (คะแนนเฉลี่ย 4.35) ตามลำดับ

2.2 ด้านความเหมาะสม พบว่า ในภาพรวมองค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย
4.55) โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดทำแผนชุมชน
(คะแนนเฉลี่ย 4.60) รองลงมาคือ นวัตกรรมการเรียนรู้ (คะแนนเฉลี่ย 4.55) และการสื่อสารเพื่อ
การวางแผนพัฒนา (คะแนนเฉลี่ย 4.35) ตามลำดับ

2.3 ด้านความเป็นไปได้ พบว่า ในภาพรวมองค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นไปได้ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 4.32)
โดยองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสื่อสารเพื่อการวางแผน
การพัฒนา (คะแนนเฉลี่ย 4.35) รองลงมาคือ การจัดทำแผนชุมชน (คะแนนเฉลี่ย 4.30) และ
นวัตกรรมการเรียนรู้ (คะแนนเฉลี่ย 4.26) ตามลำดับ

ตารางที่ 40 น้ำหนักคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็น ประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความ หมาย ที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	ความ หมาย ที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	ความ หมาย ที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	ความ หมาย ที่สุด
1. การจัดทำแผนชุมชน								
1. มีผู้แทนด้านการบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้เป็น คณะกรรมการสนับสนุน แผนพัฒนาท้องถิ่น	4.80	มาก ที่สุด	4.40	มาก ที่สุด	4.40	มาก ที่สุด	4.53	มาก ที่สุด
2. มีผู้แทนด้านการบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้เป็น คณะกรรมการติดตามและ ประเมินผล								
2. มีผู้แทนด้านการบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้เป็น คณะกรรมการติดตามและ ประเมินผล	4.80	มาก ที่สุด	4.40	มาก ที่สุด	4.20	มาก	4.46	มาก ที่สุด

ตารางที่ 40 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
3. แผนแม่บทชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่มีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น	4.80	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.73	มากที่สุด
4. มีหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในสถานศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.40	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.20	มาก	4.46	มากที่สุด
5. เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีการจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยใช้จิตอาสาเป็นหลัก	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด
6. จัดบริการสาธารณะให้ครอบคลุมภารกิจที่ต้องดำเนินการ การอนุรักษ์ การฟื้นฟู ป่าไม้	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.20	มาก	4.53	มากที่สุด
รวมตัวชี้วัดการจัดทำแผนชุมชน	4.70	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.30	มากที่สุด	4.53	มากที่สุด
2. การสื่อสารเพื่อการวางแผนพัฒนา								
1. มีผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น	4.60	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด

ตารางที่ 40 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
2. มีผู้แทนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประสานแผนพัฒนา	4.20	มากที่สุด	4.20	มากที่สุด	4.20	มากที่สุด	4.20	มาก
3. มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจากชุมชน	4.40	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด
4. แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติฯ สอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชน	4.20	มากที่สุด	4.20	มากที่สุด	4.20	มากที่สุด	4.20	มาก
รวมตัวชี้วัดการสื่อสารเพื่อการวางแผนพัฒนา	4.35	มากที่สุด	4.35	มากที่สุด	4.35	มากที่สุด	4.35	มากที่สุด
3. นวัตกรรมและการเรียนรู้								
1. มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชน เพื่อเป็นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน	4.80	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.20	มาก	4.60	มากที่สุด

ตารางที่ 40 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	กรอบการประเมินและระดับคะแนน (N = 5)							
	ความเป็นประโยชน์ (Utility)		ความเหมาะสม (Propriety)		ความเป็นไปได้ (Feasibility)		ภาพรวม	
	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
2. ทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ลดการพึ่งพาจากภายนอก	4.80	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.20	มาก	4.60	มากที่สุด
3. มีการพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน เป็นต้นแบบการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน	4.80	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.60	มากที่สุด
รวมตัวชี้วัดนวัตกรรมการเรียนรู้	4.80	มากที่สุด	4.73	มากที่สุด	4.26	มากที่สุด	4.59	มากที่สุด
รวมตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.63	มากที่สุด	4.55	มากที่สุด	4.32	มากที่สุด	4.50	มากที่สุด

น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
	3.41-4.20	อยู่ในระดับมาก
	2.61-3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
	1.81-2.60	อยู่ในระดับน้อย
	1.00-1.80	อยู่ในระดับน้อยที่สุด